KALENDARZ
DLA
RODZIN KATOLICKICH
NA ROK
1857.

KRAKÓW.
W Księgarni i wydawnictwie dzieł katolickich.

—

Drukiem Karola Budweisera i Spółki.

DZIEŁA NAKŁADOWE
w Wydawnictwie dzieł Katolickich.

	Złp.	*gr.*
Skarga i jego wiek, przez J. M. Rychcickiego (pseudonim) 2 Tomy in 8vo Majori z rycinami	33	—
Zbigniew Oleśnicki, przez autora Piotra Skargi i jego wiek, 2 Tomy in 8vo Majori, z mappą Królestwa Polskiego	33	—
O Papieżu, dzieło hr. Joz. de Maistre, według wydania paryzkiego przełożył Julian Miłkowski in 8vo . -	15	—
Serwatowski X. Waleryan, wykład Pisma św. a mianowicie listów św. Pawła do Koryntyan, r. 1850	8	—
,, ,, Wykład listów św. Pawła do Galatów, Efezów, Filipeńczyków, Kolossończyków i obudwu listów do Tessalończyków in 8vo 1854 r.	8	—
,, ,, Wykład listów św. Apostoła Pawła do Tymoteusza, do Tytusa, do Filemona i do Żydów in 8vo maj. 1856 . . .	8	—
,, ,, Obchody Kalwaryjskie, z ryciną i wielu drzeworytami in 8.	1	15
,, ,, Obrzędy Wielkiéj Soboty, in 12mo	1	
,, ,, Modlitwy i Westchnienia Chorego, z rycinami	—	12
Antoniewicza X. Karola, Droga krzyżowa, z wielu drzeworytami .	1	15
,, ,, Nauki i mowy przygodne, (miane w Krakowie)	4	—
,, ,, Czytania świąteczne dla ludu naszego 2 Tomy in 12. Wyd. 4.	3	—
,, ,, Missya Wiejska, in 18mo	1	—
,, ,, Pamiątka Jubileuszu, in 8vo Velin :	1	—
,, ,, ,, ,, in 18mo ord. pap.	—	15
,, ,, Listy w Duchu Bożym do przyjaciół in 8vo . . . . , .	3	—
Mauryc ego Manna, Podróż na Wschód, 3 Tomy in 8vo	36	—
Dziennik 20letniéj Missyi na Wschodzie, przez X. Mansweta Aulich, Reformata z Krakowa, 3 Tomy	12	—
Sześć tygodni na Wschodzie, podróż do Carogrodu odbyta w r. 1846 przez X. A. Waśniewskiego	6	—
Śty Izydor Oracz, in 16 z rycinami przez X. A. S. k. k. k. . .	1	15
Modlitwy do odmawiania z ludem, przez tegoż, książeczka in 16mo, mieszcząca psalmy nieszporne i pieśni	—	18
O ważności Małych Cnót, Xiędza Roberti, tłumaczenie polskie . .	1	—
Wiadomość o cudowném zjawieniu w mieście Rymini z ryciną Cudownego Obrazu Matki Boskiéj	—	18
Historya Kalwaryi Zebrzydowskiéj ze względu dziejowego i topograficznego tego cudownego miejsca przez J. Łepkowskiego .	2	—
Przygody Zosi (powieść) przez śp. Ludwikę hr. Ossolińską in 8vo .	3	—
Księga natury, według dzieła p. Desdouits Despreaux in 8vo . . .	1	18
Mała książeczka dla małych dzieci przez I. M., z drzeworytami .	—	20
oprawna	1	—
Mały Ołtarzyk dla młodzieży katolickiéj, in 24 z 56 drzeworytami	1	15
Książka do nabożeństwa katolickiego in 18mo z wielu pięknémi drzeworytami wydana na ord. papierze	1	15
na velin. papierze	2	15
oprawna w płótno angielskie	4	—
oprawna w skórę safianową i złocone brzegi	6	—

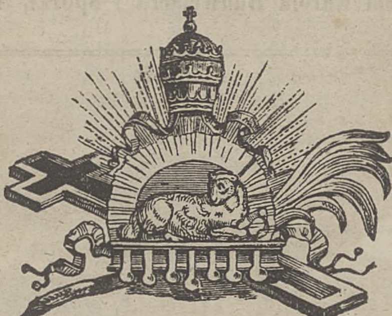
KALENDARZ

DLA

RODZIN KATOLICKICH

NA ROK

1857.

KRAKÓW.

W Księgarni i wydawnictwie dzieł katolickich, naukowych i rolniczych.

KRAKÓW,

Drukiem Karola Budweisera i Spółki, 1856.

Styczeń

MA DNI 31.

DN. T.	ŚWIETA RZYMS.	D. T.	ŚWIĘTA RUSKIE
1 C.	NOWY ROK Alm. m.	20	Ihnatia Jepisk. mucz.
2 P.	Makar. wyz. i Mart. b.	21	Goliany mucz.
3 S.	Daniela m. i Genow. p.	22	Anastazya mucz.
Ewangelia tej Niedzieli nie jest wyznaczona.			
4 N.	2 p. Boż. Nar. Tyta B.	23	N. 4 Adwen. Mucz. 10.
5 P.	Emiliana P. i Telesf.	24	Vigil do Rozdest.
6 W.	TRZECH KRÓLI	25	ROZDEST CHRYST.
7 S.	Juliana i Łucyana mm.	26	SOBOR BOHOROD
8 C.	Maxyma b. i Sew. m.	27	STEFANA MUCZ.
9 P.	Marcyanny panny m	28	Dwie Imi mucz.
10 S.	Wilhelma b. i Jana d.	29	SS. Mładenec mucz.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 2. O Chrystusie w 12. latach.			
11 N.	1 po 3 Kr. Higin. b.	30	N. 1 p. Roz. Anys. m.
12 P.	Honoraty p.	31	Melanii Prepod.
13 W.	Godfrieda wyzn.	1	JANWAR. OBR. HOS.
14 S	Feliksa m. Hilar. b.	2	Sylwestra pap. Rym.
15 C	Pawła pust. i Maur. w	3	Malachia pror.
16 P.	Marcela pap i Otto m.	4	Sobor 70 Apost.
17 S.	Antoniego Op. w.	5	Wigil do Bohojawł.
Ew. u Jana ś. w R. 2. O godach w Kanie Galilejskiéj.			
18 N.	2 po 3 Kr. IMIE JEZ.	6	N. BOHOJAWŁENIA
19 P.	Ferdynanda w i Henr. b.	7	Sobor S. Joanna
20 W.	Fabiana i Seb. mm.	8	Heorhia prep.
21 S.	Agneszki panny m.	9	Połyjewkta m
22 C.	Wincent. i Anast. mm.	10	Hryhorja jep.
23 P.	Ześlub. NP. Ildef. b.	11	Fteodosya prep.
24 S.	Tymot. bisk. m.	12	Jułyanny m.
Ew. u Mat. ś. w Roz, 8. O oczyszczeniu trędowatego.			
25 N.	3 p. 3 Kr. Pawr. Pawła	13	N. p. BOH. Jermyła
26 P.	Batyldy K. i Pauli w.	14	Pawła Hyweysk.
27 W.	Jana Chryz. c. wyz,	15	SS. Otec w Synai.
28 S.	Karola W. i Waler. b.	16	Petra Wer.
29 C.	Franciszka Sal. i Sab.	17	Antonya Weł.
30 P.	Hiacinty i Martyny p.	18	Aftanasya y Kyryłły
31 S.	Ludwiki i Alberton. w.	19	Makarya prep.

NABOŻEŃSTWA W KOŚCIOŁACH KRAKOWSKICH.

1. Nowy rok u XX. Dominikanów.
11. Opatrzności Boskiéj u św. Barbary.
21. Ś Agneszki 40godz. nabożeństwo (21, 22, 23 i 24) u św. Józefa.
25. Nawrócenie św. Pawła 40godzin. nabożeństwo (25, 26 i 27) u XX. Missyonarzy.
29. Św. Franciszka Salezego u PP. Wizytek.

KALENDARZ ŻYDOWSKI NA ROK 1857.

Dnia 6 Stycznia 10 Thebet, post, oblężenie Jerozolimy; dnia 26. 1 Szebat.

LUNACYE. STYCZEŃ.

Pierwsza kwadra dnia 3 godzinie 1 minut 34 po południu. Mroźno i wietrzno.
Pełnia 10 o godzinie 10 m. 27 rano. Śnieg i odwilż.
Ostatnia kwadra dnia 18 o godz. 6 m 10 rano. Śniégi przy odwilży obficie ziemię pokrywają.
Nów dnia 26 o 46 min po północy. Mróz się wytęża.

STYCZEŃ.

Młócą na wszystkich boiskach—znaczy się bogaty plon ale korzyść z Bożych darów na co wyjdzie?....

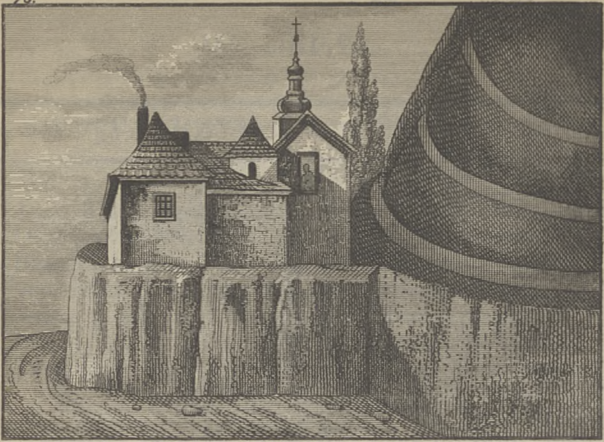
Roztropność mówi: Zapłać podatki! — Oddaj dług Berkowi. — Kup jarego zboża na siew, bo dobrze jest ziarno zmienić.

Płochość mówi: Jedź do miasta — Panny ci się wytańcują i ty się téż zabawisz. — Dowiész się co nowego, bo trudno żyć na wsi jak za chińskim murem.

Roztropność: Zobaczysz; że *„co nie dojrzysz okiem, to dopłacisz workiem“* a zboże ci się ze spichrza ulotni i wpadniesz w kłopoty.

Płochość: Dość się napracowałeś przy siewie i żniwie, abyś teraz nie odpoczął przy preferansie, a o te tam parę korcy co ci ukradną to mniejsza, wszakby i przy tobie te sztukę potrafili. Wreszcie córki cię o to proszą, żona sobie życzy, a ja ci radzę, więc próżnobyś się opierał.

Postanowienie. Zrobić kontrakt o zboże — zabrać pieniądze i jechać do miasteczka na karnawał.

Kościołek S^{tej} Bronisławy.–
(przy mogile Kościuszki)

26 Sobota

Luty

MA DNI 28.

D. T.	ŚWIĘTA RZYM.	D. T.	ŚWIĘTA RUSKIE
Ew. u Mat. ś. w Roz. 8. O wzruszeniu wielkim na morzu.			
1 N	4 po 3 Kr. Ignace. m.	20	N. 2 po Boh. Jeułt.
2 P.	OCZYSZCZEN. NMP.	21	Maxyma prep.
3 W.	Błażeja b. m.	22	Timotfeja apost.
4 S.	Weroniki p. i Ang. b.	23	Kłymenta Jep.
5 C,	Agaty p. m.	24	Xenyi prep.
6 P.	Doroty p. m	25	Hryhorya Bohosł.
7 S.	Romualda Op.	26	Xenopfonta prep.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 20. O robotnikach w winnicy.			
8 N.	5 Staroz. Jana M.	27	N. 3 po Boh. Joan. Zł.
9 P.	Apolonii p. m.	28	Jefrema prep.
10 W.	Scholastyki p.	29	Ihnatia jep. mucz.
11 S.	Hipolita i Eufr Andr.	30	TRIECH SWIATYT.
12 C.	Modesta m.	31	Kyrad y Joan. m.
13 P	Juliana m. i Kat. R.	1	JEWRAŁ. Tryfona m
14 S	Walentego męcz.	2	STRYTEN. HOSP.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 8. O nasieniu i wielorakiéj roli.			
15 N.	6 Mięsop. Faust. i Jow.	3	N. 4 po Boh. Sym B.
16 P.	Julianny panny m.	4	Isydora prep.
17 W.	Sabina bisk.	5	Ahaftyi mucz.
18 S.	Konstancyi panny.	6	Wukoła prep.
19 C.	Konrada wyzn.	7	Parftenia prep.
20 P.	Leona pap.	8	Fteodora mucz.
21 S.	Eleonory panny.	9	Nykyfora mucz
Ew. u Łuk. ś. w Rozd. 18. Jezus przepowiada swą mękę.			
22 N.	Zapustna Katedr. ś. P	10	N. Miasopust. Charał.
23 P.	Florentego w. Piotra D.	11	Własya jepisk, mucz.
24 W.	Macieja apost.	12	Mełetya archiep.
25 S.	*Popielec.* Wiktor. i W.	13	Martyniana prep.
26 C.	Aleksandra bisk.	14	Auxentia prep.
27 P.	Anastazyi panny.	15	Onysyma Apost.
28 S.	Romana Op.	16	Pamfyła mucz.

2. Oczyszczenie NPM., u P. Maryi i u XX. Domink.
6. Św. Doroty u ś. Marka.
8. Św. Izajasza Bonera u XX. Augustyanów.
13. Św. Katarzyny Ricci na Gródku.

22, 23 i 24 ostatnie dni zapustu, 40godz. nabożeństwo u Panny Maryi.

25. Popielec, zaczynają się nabożeństwa passyonalne przez cały post trwające co niedziela u XX. Domin., Karm. na Piasku, u ś. Floryana, u ś. Krzyża, u XX. Bernardynów, Augustyanów, u ś. Marka i na Zwierzyńcu; w poniedż. u P. Maryi, we wtorki u ś. Anny, we czwartki u ś. Piotra, w piąt. u XX Franciszkanów i u Bożego Ciała. Przez cały post co dzień wotywa i kazanie u P. Maryi.

KALENDARZ ŻYDOWSKI. Dnia 25 1 Adaz.

LUNACYE.

Pierwsza kwadra d. 1 god. 9 m. 40 rano. Potężne mrozy ze szronem.
Pełnia d. 9 godz. 1 m. 12 po północy. Zelżeją mrozy, ale zimno-wilgotne powietrze dokucza.
Ostatnia kwadra d. 17 g 3 m. 39 w nocy. Błotnista odwilż.
Nów dnia 24 g. 1. m. 27 po południu. Gołoledź, silne przymrozki, szron.

L U T Y.

Ekonom pisze: „Donoszę Jaśnie Panu, że już zboże wymłócone i odstawione a tylko zostało odjemne na ordynaryą. Owsa nam także brakuje i paszą nie wystarczymy“.

Roztropność mówi: Wyjedź Panie Bracie, bo widzisz że chudo interesa idą. Trzeba dokupić słomy i u sąsiada choćby na kredyt zakupić owsa, inaczéj zmarnuje ci się inwentarz. Już ci się córki ubawiły do syta, już je widziano i niezatargowano, a więc umykaj, póki czas,

Płochość: Jakże masz odjechać w chwili, kiedy się dopiéro świat zaczął bawić? — Proszonym jesteś z żoną i córkami na bal do Hr. N., do Xiężny X., do Baronowéj L. — Kto wie czy właśnie tam nie złapiesz jakiego zięcia? Zostań życzę Ci, a bydło to się tam jako plewami wyżywi, a choćby i u strzechy pożyczyć słomy, toby i tak było. Wszak idzie ku wiośnie,

Postanowienie. Zostać na ostatki. Pożyczyć słomy u strzechy. Pieniędzy od Berka na rachunek strzyżu wełny i przyszłych zbiorów.

Marzec

MA DNI 31.

D. T.	SWIĘTA RZYM.	D. T.	SWIĘTA RUSKIE
Ew. u Mat. ś. w Roz. 11. O djable, który kusił Jezusa.			
1 N.	1 Wstępna. Albina bw.	17	N. Syropust. Fteodora
2 P.	Heleny cesarzowéj	18	*Post wel.* Lwa pap.
3 W.	Kunegundy cesarz.	19	Archyppa ap.
4 S.	*Suched.* Kazim. kr. P.	20	Lwa jepisk.
5 C.	Fryderyka O. pr. ś. W.	21	Tymoftea prepod.
6 P.	*Suched* Kolety panny	22	SS. MM. w Ewhen.
7 S.	*Suched.* Tomasza z Ak.	23	Połykarpa jep. m.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 11. O przemienieniu się Jezusa.			
8 N.	2 Sucha. Jana Boż. B.	24	N. Wstupna Obrit. J.
9 P.	Franciszki Rzym.	25	Tarasia arch.
10 W.	40 Męczenników	26	Porfyrya archiep.
11 S.	Konstantego W. Cyryl.	27	Prokopia prepod.
12 C.	Grzegorza pap.	28	Wasyłya prepod.
13 P.	Krystyny panny	1	MART. Jewdoki m.
14 S.	Zachar. i Matyldy k.	2	Fteodota mucz.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 11. O wyrzucaniu djabłów.			
15 N.	3 Głucha Izab. i Leon.	3	N. 2 Postu Jewtrop.
16 P.	Cyryaka Dyakona	4	Harasyma prep.
17 W.	Gertrudy panny	5	Konona prep.
18 S.	Alexandra bm. i Edw.	6	SS. 42 mucz.
19 C	Józefa obl. NPM.	7	Wasylia mucz.
20 P.	Eufemii i Teodoz. mm.	8	Fteofyłaka prep.
21 S.	Benedykta op.	9	SS. 40 mucz.
Ew. u Jana ś. w Roz. 6. O nakarmieniu 500 ludzi.			
22 N.	4 Srodop. Katarz. k.	10	N 3 postu Konrada
23 P.	Oktawiana męcz.	11	Sofronia patr.
24 W.	Gabryela archan.	12	Fteofana prepod.
25 S.	ZWIASTOWAN. NMP.	13	Nykyfora patr.
26 C	Teodora biskupa	14	Wenedykta prep.
27 P.	Jana pust. i Ruperta b.	15	Ahapia mucz.
28 S.	Syksta pap. w.	16	Sawyna mucz.
Ew. u Jana Roz. 8. O Zydach, którzy chcieli ukamienować Jez			
29 N	5 Biała Eustazego op.	17	N. 4 postu Alexia pr.
30 P	Kwiryna męcz.	18	Kyryłła archiep.
31 W	Balbiny i Kornelii pp.	19	Chrysanfta mucz.

4. Św. Kazimierza u XX. Reformatów.
5, 6 i 8. ś. Tomasza z Akw. 40godz. Nabożeństwo u XX. Dominikanów.
8. Św. Jana Bożego u Bonifratrów.
19. Św. Józefa, u św. Józefa.
25. Zwiastowanie N. P. Maryi, u Panny Maryi, u XX. Dominikanów, Kapucynów i Augustyanów.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 9, 12 Adar. Post Estery. Dnia 10, 14 Adar Szuszan Purim. Dnia 26, 1 Nisan.

LUNACYE.

Pierwsza kwadra dnia 3 g. 5 m. 50 rano. Wietrzne dnie i mrozy.
Pełnia dnia 10 g. 5 m. 37 wieczór. Odwilż.
Ostatuia kwadra d. 18 g. 10 m. 23 wieczór. Wilgotne zimno.
Nów dnia 25 o godz. 11 m. 48 w nocy. Mrozy z szronami.

MARZEC.

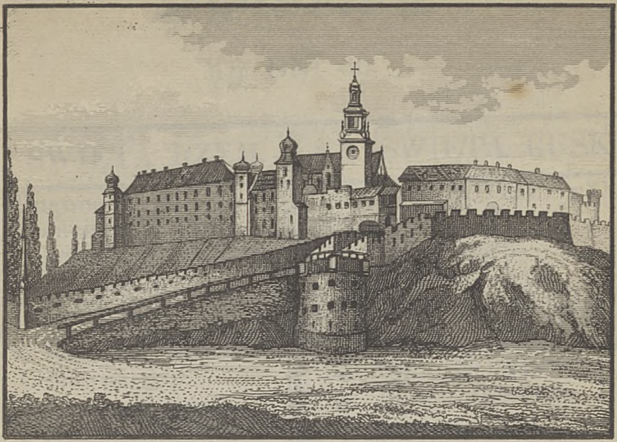
Rachunek sumienia z wydatków. Modniarce R. mk. 321 kr. 16. W korzennym sklepie 315 kr. 36. Krawcowi 284. Za mieszkanie w oberży wraz z usługą, świécami, niektóremi śniadaniami, obiadami, winem i wodą 878 kr. 15, (to za bezcen). Szewcy damskie i męzkie 122 kr. 2. W sklepie bławatnym 697 kr. 13. Niewinna różnica zabawy w preferansa 250. Wydatki nieprzewidziane do 500, razem fl. mk. 2569 kr. 22. Zkąd ich tu wziąść?

Roztropność mówi: Idź do kupców ułóż się, powiedz im kiedy zapłacisz i dotrzymaj słowa.

Płochość radzi: Nie mów nic, ale czmychnij teraz cichaczem, a jak dostaniesz indemnizacyą, to zmienisz jako tako i upłacisz kupcom małą część, a co się tycze reszty ich należytości, to o tém, potém.

Postanowienie. Rachunki zostawić nieopłacone, a z jednym tylko oberżystą zawrzeć *pacta conventa* i faktora wynagrodzić. — Jechać na gorzkie żale na wieś.

1.

Kościoł Katedralny i Zamek na Wawelu
(widziany z Ulicy Kanonnéj.)

Kwiecień

MA DNI 30.

D. T.	SWIĘTA RZYM.	D. T.	SWIĘTA RUSKIE
1 S.	Hugona b. w.	20	Prepod. Otec. w Ob.
2 C.	Franciszka z Pauli	21	Jakowa prep.
3 P.	7 Boleści NMP. Rych	22	Wasyła jep.
4 S.	Izydora b. w.	23	Nykona prep.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 21. O wyjeździe Jezusa do Jerozol.			
5 N.	6 Kwietn. Wincent F.	24	N. 5 postu Zacharyi
6 P.	Celestyna pap.	25	BŁACHOWISZCZE
7 W.	Epifaniusza męcz.	26	Sobor Hawryiła.
8 S.	Dyonizego b. w.	27	Matrony mucz.
9 C.	*Wiecz. pań.* Maryi. Eg.	28	Iłariona prepod.
10 P.	*Wielki* Ezechiela pr.	28	Marka prepod.
11 S.	*Wielka* Leona pap.	30	Joanny Listwycz.
Ew. u Marka ś. w Roz. 16. O zmartwychwstaniu Jezusa.			
12 N.	WIEL. ZMARTW. L.	31	N. 6 postu Ipatya j.
13 P.	WJFLKAN. Justyn m.	1	APRIEŁ Maryi Jehyp.
14 W.	Waleryana męcz.	2	Tyta prep.
15 S.	Ludwiny i Kasyldy pp.	3	Nykity prep.
16 C.	Lamberta męcz.	4	Josyfa prep.
17 P.	Rudolfa b. m.	5	Fteodata mucz.
18 S.	Apeloniusza m.	6	Jewtychia jep.
Ew. u Jana ś. w Roz. 8. O pokazywaniu się Jezusa uczn.			
19 N.	1 Przew. Wernera M.	7	N. WOSKR. Heorhia
20 P.	Agneszki pol.	8	PON. SWITŁY Irod.
21 W.	Anselma bisk. w.	9	WTO. SWIT. Jewpsy
22 S	Sotera i Kaja mm.	10	Terentia mucz.
23 C	Wojciecha arcyb. m.	11	Antypy jep.
24 P.	Jerzego męcz.	12	Wasyłia prep.
25 S.	Marka ewang.	13	Artemona jep.
Ew. u Jana ś. w Roz. 10. O Chrystusie dobrym pasterzu.			
26 N.	2 Grobu Jez. Kleta i M.	14	N. 1 po Woskr. Mart.
27 P.	Anastazego p. i Teof	15	Arystarcha ap.
28 W.	Witalisa m.	16	Achapii mucz.
29 S.	Piotra męcz.	17	Symeona prep.
30 C	Katarzyny Seneń.	18	Joanna prep.

3. Boleści Matki Boskiéj u XX. Franciszkanów.
5. Św. Wincentego Fer. u XX. Dominikanów.
9. Wielki czwartek, umywanie nóg w Kat. na Zamku rano, u Panny Maryi po południu z czterema kazaniami.
12. Zmartwychwstanie Pańskie u XX. Dominikanów i u XX. Augustyanów.
13. Emaus na Zwierzyńcu.
14. Rękawka na Podgórzu.
23. Św. Wojciecha u św. Wojciecha.
25. Św. Marka 40godz. naboż. u ś. Marka, proces publ.
26. Grobu Pańskiego u Bożego Ciała.
30. Św. Katarzyny u XX. Augustyanów i Dominikanów.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 9 15 Nisan. *Początek Paschy, d 10, 16 Nisan. *Drugie św., d. 15 21 Nisan *Siódme św., d. 16 22 Nisan * Koniec paschy, dnia 25 Ijar.

(*) *Gwiazdka oznacza uroczyste święta zydowskie.*

LULACYE.

Pierwsza kwadra d. 1 g. 2 m. 53 po poł. Ciągłe przymrozki.
Pełnia d. 9 g. 10 m. 48 rano Zimne deszcze.
Ostatnia kwadra d. 17 g. 1 w. 20 po połud.. Ciagle dżdżyste dnie i zimne.
Nów d. 24 g. 8 m. 34 rano. Wypogadza się.

KWIECIEŃ.

Posłaniec przynosi z poczty listy które się tak zaczynają.
Nr. 1. „Gdy mój rachunek nie został załatwiony etc.
Nr. 2. „Dziwi mnie to bardzo, iż należytość moja etc.
Nr. 3. „Nieuczciwie jest doprawdy, iż dług mój dotąd etc.
Nr. 4. „Napróżno oczekując zwrotu należących mi się etc.
Nr. 5. »Nie zgadza się z honorem obywatela etc.
Nr. 6. „Wyczytawszy w *Czasie* o wyjeździe P. Dobr. etc.

Roztropność radzi: Odpisać kupcom, naznaczając mniéj więcéj pewne terminy wypłaty, pokazać im w miłéj perspektywie indemnizacyą.

Płochość (mówi): Po co odpisywać i wchodzić w jakieś zobowiązania. — A wreszcie dziwne natręctwo tych ludzi, aby na wsi nawet rujnować spokojność obywatela.

Postanowienie. Nic nieodpowiedzieć na listy wierzycieli. Zostawić kupców ich własnemu przemysłowi. Nie kupować już u tych którym się winno, ale kolejką robić sobie kredyt w coraz innych handlach.

Maj

MA DNI 31.

	SWIĘTA RZYM.		SWIĘTA RUSKIE
1 P.	Filipa i Jakóba apost.	19	Jcanna prep.
2 S	Zygmunta mecz.	20	Fteodora prep.
Ew. u Jana ś. w Roz. 16. O odejściu Chrystusa do ojca.			
3 N	3 Op. ś. Józ. Zn. ś. K.	21	N. 2 po Wos, Januar
4 P	Florjana m. Mon. W.	22	Fteodora Sykeota
5 W.	Gorharda bisk. w. Pius	23	Heorhia mucz.
6 S.	Jana w Oleju męcz.	24	Sawwy mucz.
7 C.	Domicelli panny.	25	Marka Jew.
8 P.	STANISŁAWA B. m.	26	Wasyłya mucz.
9 S.	Grzegorza Nazya b. w.	27	Symeona jep. mucz.
Ew. u Jana ś. w Roz. 16. O przyczynie Chrystus. odejścia.			
10 N.	4. p. W. N. NMP, Łask.	28	N. 3 po Wosk. Jasona
11 P.	Beatryksy p.	29	Dewiat muczen.
12 W.	Nereusza i Pankrac.	30	Jakowa pror.
13 S.	Hilarego bisk.	1	MAI. Germii pror.
14 C.	Bonifacego męcz.	2	Aftanasya Alex.
15 P.	Zofii i 3 Córki m.	3	Tymotfea mucz.
16 S.	Jana Nepomuceua m	4	Pelabyi mucz.
Ew. u Jana ś. w Roz. 16. O skutku prożby w Imię Jezusa.			
17 N	5 po W. Krzyż. Pasch.	5	N. 4 po Woskr. Iryny
18 P.	Feliksa K. Eryka *Dn. kr.*	6	Jowa Prawedn.
19 W.	Piotra Cel. Iwon. »	7	Wospom. Kresta
20 S.	Bernardyna Sen. »	8	Joanna Bohosł.
21 C	WNIEBÓWS. P. Heleny	9	Pren. M. Nykolaja
22 P.	Julii p. *m.*	10	Symona apost.
23 S.	Dezyderyusza b.	11	Mokia mucz.
Ew. u Jana ś. w Roz 15. O przyjściu Pociesz. Ducha św.			
24 N,	6 po Wiel Joanny wd.	12	N. 5 po Woskr Jepyf.
25 P.	Urbana p. Magdal. p.	13	Hłyhery mucz.
26 W.	Filipa Ner wyz.	14	Isydora mucz.
27 S.	Jana pap.	15	Pahamyja weł.
28 C	Wilhelma X. Magdal.	16	WOZN. HOSPOD. Ft.
29 P.	Maksyma b. w. Teodoz.	17	Andronika apost.
30 S.	Feliksa p. Emilii m. Baz.	18	Fteodora prep.
Ew. u Jana ś. w Roz. 14. O zesłaniu Ducha świętego.			
31 N.	Sw. ZESŁ. D. S. Petron.	19	N. 6 po Woskr. Hosp.

NABOŻEŃSTWA W KOŚCIOŁACH KRAKOWSKICH.

Przez cały Maj wiecz. nab. na cześć P. M. u P. Mar. i u ś. Jana.
3. Znal. ś. Krzyża u ś. Krzyża, u p. Maryi i u XX. Francisz.
3. Opieki św. Józefa u ś. Józefa.
4. Ś. Floryana, 40godz. nab. u ś. Floryana, procesya Zamku.
8. Ś. Stanisława w Katedrze na Zamku, z procesyą, na Skałce Nowenna do ś. Stanisława we wszys. piątki od Wiel. do Ziel. Świąt,
10. NPM. Łaskawéj u p. Maryi.
15. S. Zofii u ś. Marka.
16. Ś. Jana Nep. u ś. Wojciecha.
18. Ś. Feliksa u XX. Kapucynów.
18, 19, 20, dni Krzyżowe proces. publ.
21. Wniebowstąpienie Pańskie u XX. Dominikanów.
31. Zesłanie Ducha ś., na Zamku 40godz. nab., u XX. Augustyanów i na Bielanach przez cały tydzień.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 12, 18 Ijar Lag-Bomer; d. 14, 1 Sivan; d. 29, 6 Sivan * św. tygod.; d. 30, 7 Sivań, * drugie święto.

LUNACYE.

Pierwsza kwadra d. 1. g. 1 m. 37 po półn. Wilg. i zim. pow.
Pełnia d. 9 g. 3 m. 30 rano. Ociepla się powietrze.
Ostatnia kw. d. 17. m 30 po półn. Miłe Majowe powietrze.
Nów d. 23 g. 4 m. 37 po południu. Znowu się ochładza.
Pierwsza kw. d. 30 g. 2 m. 32 p. poł. Chłodne pow. i wiatr.

M A J.

Rapport Ekonoma z siewów jarzynnych. Owsa wysiano korcy 11 garncy 18. Jęczmienia korcy 7. Grochu korzec 1 garncy 8. Tymotki 3 korce. Reisgrasu francuzkiego 5 korcy. Wyki korcy 30 garncy 20. Niedogniłych ziemniaków zasadzono w ogrodzie korcy 4 Reszta w ugorze.

Roztropność (z żalem się odzywa). A niebyłożto lepiéj kupić zboża na siew, jak tańcować i grać w preferansa! Hę?!!..

Płochość. Najmodniejsze gospodarstwo, angielskie, wypróbowane w Szkocyi, radzi porzucić siew nieintratnych zbóż kłosowych, a zastąpić je słodkobrzmiącemi trawkami jakto np. Miodunka, Tymotka etc. Temi to płodami ziemia nasza, mlekiem i miodem płynąć będzie!...

Postanowienie. Nie siać zboża gdy się go nie ma, ale wrócić do sielankowych wieków, i pastewnemu oddając się rolnictwu, wygrywać treny na wierzbowej piszczałce, wśród kwiecistych łanów Miodunki, Timotki i angielskiej trawy.

Kościoł Sgo Stanisława B. na Skałce
(widziany z Kazimierza)

Czerwiec

MA DNI 30.

D. T.	SWIĘTA RZYM.	D. T.	SWIĘTA RUSKIE
1 P.	SWIĄT Nikodema m.	20	Ftałotea mucz.
2 W.	Erazma b. m. Eugenius.	21	Konstanty Jełen.
3 S.	Suched. Klotyldy kr.	22	Wasyłja mucz.
4 C.	Flawiana Franciszka K.	23	Michaeła prep.
5 P.	Suched. Florencyi p.	24	Symeona prep.
6 S.	Suched. Norberta op. w.	25	Tret. Obritenje.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 6. O potrzebie ludzkości i litości.			
7 N.	1 po Sw. S. TROJCY	26	N. Sosz S. DUCHA K.
8 P.	Medarda b. w.	27	SS. TROY. Ftarapont.
9 W.	Felicyana męcz.	28	Nykity prep.
10 S.	Małgorzaty panny	29	Fteodosyi mucz.
11 C.	BOŻ. CIAŁO. Barnaba	30	Isaaka prepod.
12 P.	Onufrego wyz.	31	Jermia Apost.
13 S.	Antoniego z Padwy w.	1	IJUN. Justyna mucz
Ew. u Łuk. ś w Roz. 14. O wezwaniu na wielką wieczerzę.			
14 N.	2 po Sw. Serca Jez.	2	N. 1 po Sosze. Nyk.
15 P.	Wita i Modesta mm.	3	Lukilliana mucz.
16 W.	Justyny i Jolanty pp.	4	Mytrof. patr.
17 S.	Adolfa bisk.	5	Doroftea jep. mucz.
18 C	Marka i Marcelina mm.	6	TYŁO CHRYS. Wys.
19 P.	Serca Jez. Gerw i Pr.	7	Fteodora jepis.
20 S.	Reginy panny	8	Ftedora mucz
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 15. O zgubionéj owcy i o groszu.			
21 N	3 po Sw. Aloizego G.	9	N. 2 po Sosz. post P.
22 P.	Paulina b. w.	10	Tymoftea jep. mucz.
23 W.	Agrypiny panny	11	Warftołomea apost.
24 S.	Narodz. św. Jana	12	Onufrya prepod.
25 C.	Gwilelma wyzn.	12	Akiłyny mucz.
26 P.	Jana Pawła mm.	14	Sostradanie pre. Boh.
27 S.	Wigilia. Władysł. k. w.	15	Amosa pror.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 5. O obfitym Piotra połowie ryb.			
28 N.	4 po Sw. Leona pap.	16	N. 3 po Sosz. Jych.
29 P	PIOTRA i PAWŁA A.	17	Maniuta mucz.
30 W.	Emilii i Lucyny mm.	18	Łeontia mucz.

7. Ś. Trójcy u XX. Dominikanów.

11. Boże Ciało u Boż. C. proces. publ.: we czwart. r. Zamk. po rynku, po poł. od Boż. C. po parafii, w piątek po poł. od ś. Marka po ul. sławk. i ś. Jana, w niedz. rano od X. Dominik. po rynku, a od XX. August. po Kazm., po poł. od ś. Floryana po Kleparzu, w pon. po poł. od ś. Mikoł. po Wes., we wtorek po poł. od ś. Anny po par., we środę r. od św. Piotra i na Zwierz. po par., we czw. r. od X. Karm. po piasku, po poł. od Panny Maryi po Rynku.

12. Serca Jez. u pp. Wizytek 40g. nab. (12, 13 i 14).

13. Ś. Antoniego we wszyst. kośc. zak. reg. ś. Franc.

19. Ś. Gerwazego na Bielanach.

21. Poświęcenie Kościoła Katedr. na Zamku.

25. Ś. Jana Chrzc. u ś. Jana.

29. Ś. Piotra i Pawła u ś. Piotra.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 23, 1 Thamus.

LUNACYE.

Pełnia d. 7. g. 6. m. 42 Deszcze obfite.

Ostatnia kwadra d. 15 g. 8 m. 29 rano. Ciepło i pogodnie.

Nów d. 21 g. 11 m. 23 wieczór Deszcze ulewne i parno.

Pierwsza kwadra dnia 29 g. 5 m. 40 rano. Pochmurno ale wiatr chmury rozwiewa.

CZERWIEC.

Poczynają się w tym miesiącu *(mdłości)* u pani, i bladaczka (czyli blednica) u panien.—Doktor jeździ; radzi, ale nic nie pomaga, niezbędne są zapewne *Wody!..* Koniecznie *Wody!* za granicą.

Roztropność mówi: Ah, Mościa Dobrodziejko! zrujnujesz Jéjmość męża, który już na ostatnią pentelkę czamarę zapina. - - Zmiłuj się, pij wodę źródlaną po Grefenbersku, bierz kąpiele w rzece, tam za młynem, w cieniu drzew. Dalipan, będziesz Pani zdrowa jak rybka, biorę to na moją odpowiedzialność. — Córkom zaś zamiast wód, daj Jejmość pigułek żelaznych i mężów, a będą rumiane jak centofolije!

Płochość. Jakaż to prozaiczna rada! Nie słuchaj Pani, ale mdléj wciąż, i spoglądaj przyćmionêm a tkliwêm okiem na dobrodusznego męża.

Postanowienie. Z kąd wziąść to wziąść a jechać do wód najbliższych Paryża, np. do Ostendy, i tam patrzyć na *morze*, na *bałwany* (ażaliż do mężulka podobne?)... a potém do stolicy — ach! do stolicy kochanych Francuzów!

Lipiec

MA DNI 31.

D. T.	SWIĘTA RZYM.	D. T.	SWIĘTA RUSKIE
1 S.	Teobalda op. wyzn.	19	Judy Fład. apost.
2 C.	Nawiedzenie NPM.	20	Meftodja jepis.
3 P	Anatoliego wyzn.	21	Juřyana mucz.
4 S.	Józefa Kalasantego.	22	Jewsewya jep. m.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 5. O sprawiedliwości.			
5 N.	5 po Sw. Karoliny p.	23	N. 4 po Sosz. Archr.
6 P.	Izajasza pror.	24	ROZDEST. JOANN.
7 W.	Estery król. w.	25	Fewronya prep.
8 S.	Elżbiety król. wd.	26	Dawyda prep.
9 C	Cyrylla bisk.	27	Sampsona prep.
10 P.	Amalii panny	28	Kasady Joanna
11 S.	Pelagii męcz.	29	PETRA Y PAWŁA
Ew. u Marka ś. w Roz. 8. O nakarmieniu 4000 ludzi.			
12 N.	6 po Sw. Jana z Duk.	30	N. 5 SS. apostoł. 12.
13 P	Małgorzaty p. m	1	IJUŁ. Kosmy y Dam.
14 W.	Bonawentury doktora	2	Poło. Ryzy Bohor.
15 S.	Rozesłańców ap. i Hen.	3	Jakynfta mucz.
16 C	N M. Szkapl. Raynalda	4	Andreja arch.
17 P.	Aleksego w. Berty p.	5	Aftanasia Afron.
18 S.	Szymona z Lipni w. K.	6	Syzoa prep.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 7. O fałszywych prorokach.			
19 N	7 po Sw Wincentego	7	N. 6 po Sosz. Ftomy
20 P.	Cesława w. i Kassyana	8	Prokopia mucz.
21 W.	Daniela pr. Praksedy p.	9	Pankratia jep. mucz.
22 S.	Maryi Magd.	10	45 muczen.
23 C.	Teofila m. Apollinar.	11	Jewfymii mucz. y Ołgi
24 P.	Krystyny p. męcz.	12	Prokła mucz.
25 S.	Jakóba ap. Krzyszt. m.	13	Hawryiła archan.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 16. O niesprawiedliwym szafarzu.			
26 N.	8 po Sw. Anny i Kun.	14	N. 7 po S. Akyły ap.
27 P.	Jukunda męcz.	15	Kyryka mucz.
28 W.	Inocenta p. i Peregr.	16	Awtynohema jep.
29 S.	Marty gosp. i Lucylla	17	Maryny mucz.
30 C	Heleny wd.	18	Jemyłyana mucz.
31 P.	Ignacego Lojoli w.	19	Makryny prepod.

NABOŻEŃSTWA W KOŚCIOŁACH KRAKOWSKICH.

2. Nawiedz. NMP. u Wizytek i u XX. Karmel. na Piasku przez cały tydz. z 2 kaz., codzien. na końcu 40g. nab.
4. Ś. Józefa Kalasantego u XX. Piarów.
16. NPM. Szkapl. u XX, Karm. i u pp. Karmelitan. na Wesołéj, u ś. Barbary i na Smoleńsku.
18. Ś. Szymona z Lipnicy u XX. Bernard. i u p. Maryi urocz. naboż. na pamiątkę pożaru Krakowa (1850 r.)
19. Ś. Wincent. a Paulo u X. Missyon. i u ś. Łazarza.
26. (Z przen. na niedzielę) ś. Maryi Magd. u XX. Dom.
26. Ś. Anny, u ś. Anny i u ś. Mikołaja.
26. Ś. Kunegundy u św. Andrzeja i u ś. Józefa.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 9, 17 Tamuz. post, zdobycie kościoła; d. 22, 1 Ab; d. 30, 9 Ab. post, *spalenie kościoła.

LUNACYE.

Pełnia d. 7 g. 8. m. 4 rano. Burze i deszcze.
Ostatnia kwadra d. 14 g. 2 m. 16 po poł. Przyparki przeplatane deszczem.
Nów d. 21 g. 7 m. 32 rano. Pogoda.
Pierwsza kwadra d. 28 g. 10 m. 33 wieczór. Pogoda.

LIPIEC.

Z Ostendy tylko dwie godziny do Bruxelli, gdzie są koronkowe chustki i bardzo piękne wolanty do sukni, ale drogie, oj, drogie na tę czasy!!...

Roztropność radzi: Unikać pokusy, bo strzępki i gałganki to są dla kobiet jakby zachcenie! Lepiéj może nie jechać i nie widzieć, jak kąpiele przerywać. Jeżeli się bowiem pani u tych wód wyleczy, to mąż koronki suchotami przypłaci, wszakże już bokami robi, cierpiąc na grasującą chorobę *biedawicę.*

Płochość. Nic mu nie będzie, i jeżeli schudnie to mu wyjdzie na zdrowie, bo téż dotąd brzuszek wypukły jakby tłomok przed sobą dźwigał!... Z czemże się pani pokażesz wróciwszy na wieś?.. Czemże parafiankom zaimponujesz, czém się w Czortkowie na balu odznaczysz?... Jedź do Bruxelli aby nibyto zobaczyć, ale potém się i kupi.

Postanowienie. Kiedyśmy o dwie godziny od Bruxelli a podróż tylko kosztuje 5 fr. od osoby, to jechać trzeba, aby zobaczyć. Zobaczyć tylko?... Niestety!! Kupi się za ostatnie fundusze podróżne!...

Kościół Katedralny i Zamek na Wawelu
(widziany od strony Kazimierza.)

Hubiny wyjechali 17

9 ab

22 ab

Brown pojechał do Krzeszowic
we środę dnia 22 Lipca ₰16 – 10 – 8

Sierpień

MA DNI 31.

D.	T.	ŚWIĘTA RZYM.	D. T.	ŚWIĘTA RUSKIE
1	S.	Piotra w okowach	20	Sfyi pror.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 19. O zburzeniu Jerozolimy.				
2	N.	9 po Św. NM. Aniels.	21	N. 8 po Sosz. Symeo.
3	P.	Zn. ś. Szczepana i L.	22	Maryi Mahdał.
4	W.	Dominika w.	23	Irofyma mucz.
5	S.	NMP. Snieżnéj i Grzeg.	24	Chrystyny m.
6	C.	Przemienienie Pańskie	25	Uspen. św. Anny
7	P.	Kajetana wyzn.	26	Jermołoja mucz.
8	S.	Cyryaka męcz.	27	Pantaleimona mucz.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 18. O Faryzeuszu i Celniku.				
9	N.	10 po Św. Kamilla L.	28	N. 9 po Sosz. Proch.
10	P	Wawrzyńca i Filom m.	29	Kałłynyka mucz.
11	W.	Zuzanny p. m.	30	Syły ap.
12	S.	Klary panny	31	Zapust do Uspen.
13	C.	Hipolita męcz.	1	AWHUS Proishozd K.
14	P.	Wigil. Euzebii męcz.	2	Stefana m.
15	S.	WNIEBOWZIĘC. NM.	3	Isaakya prep.
Ew. u Marka ś. w Roz. 7. O głuchym i niemym.				
16	N.	1 po Św. Jacka w.	4	N. 10 po S. Siedm. O.
17	P.	Anastazego bisk.	5	Jewsyhnia m.
18	W.	Heleny Szwedz. m.	6	PREOBRAŻ. HOSP.
19	S.	Benigny p. i Sebalda	7	Demetrya prep.
20	C.	Bernarda op. w.	8	Jemełyana jep.
21	P.	Joanny Franc. wd.	9	Małftya ap.
22	S.	Symforyana m.	10	Ławrentya mucz.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 10. O zranionym Samarytanie.				
23	N.	13 po Św. Zacharjasz.	11	N. 11 po Sosz. Jewpła
24	P	Bartłomieja apost.	12	Fołya mucz.
25	W.	Ludwika kr. węg.	13	Maxyma prep,
26	S.	Alexandra m. Zefiryna	14	Michea pror.
27	C.	Przen ś. Kazim. Boż.	15	USPEN. BOHOROD.
28	P.	Augustyna b. w.	16	Nerukotw. Obraz.
29	S.	Scięcie ś. Jana.	17	Myrona mucz.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 17. O uzdrowieniu 10 trędowatych.				
30	N.	13 po Św. Pocies. NM.	18	N. 12 po Sosz. Flor.
31	P.	Raymunda wyzn.	19	Andrea mucz.

2. NP. Maryi anielsk. we wszystkich kościołach reguły św. Franciszka (Porciunkula).
4. Ś. Dominika, na Gródku u pp. Dominikanek.
3, 4 i 4 NP. Maryi śnieżnéj, na Gródku 40godz. nab.
7. Przemienienia pańskiego u XX. Piarów.
7. Ś. Kajetana u XX. Kapucynów.
9. Ś. Dominika (z przen. na niedz.) u XX. Dominik.
10, 11 i 12 Ś. Klary u ś. Andrzeja 40godz. naboż.
15. Wniebowzięcie NP. Maryi, przez cały tydzień u p. Maryi, z dwoma kazaniami u XX. Augustyanów.
16. Ś. Jacka u XX. Dominikanów.
21. Joanny Franciszki u pp. Wizytek.
28. Ś. Augustyna u XX. Augustyanów.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 21, 1 Alul.

LUNACYE.

Pełnia d. 8 g. 7 m. 48 wieczór. Deszcze.
Ostatnia kwadra d. 12 g. 7 m. 1 wiecz. Ku pog. się przew.
Nów d. 19 g. 5 m. 45 pó połud. Pogoda.
Pierwsza kw. d. 27 g. 4. m. 24 po poł. Pogoda i upały.

SIERPIEŃ.

Zbierają sąsiedzi pszenicę na polach. Zbierają pszczoły miód na miodunce. Zbiéra wędrowiec gorycz na wędrówce. List Ekonoma tak się kończy: „Przeto Jaśnie W. Pan raczy na to radzić, gdyż rozpisana jest licytacya na 18 Sierpnia.

Roztropność mówi: To co przepowiadałam, stało się. Wydaliście na koronki pieniądze, a wrócić nie macie o czém. Jużci nie ma innéj rady tylko udać się w pokorze do Wuaszka bezdzietnego i wyznawszy winę, prosić aby wam na podróż przysłał.

Płochość. Jest inny mniéj ubliżający sposób. Wziąść resztę pieniędzy i dojechawszy do Homburga, spróbować szczęścia w grze jakiéj niewinnéj np. w *roulecie.* Jeżeli los dopisze można i krocie wygrać, a jeszcze podłatać majątek.

Postanowienie. Zabrać resztę pieniędzy; jechać do Homburga i zdebankować Benazetego i współkę, a podłatać majątek.

Wrzesień

MA DNI 30.

D. T.	ŚWIĘTA RZYM.	D. T.	ŚWIĘTA RUSKIE
1 W.	Idziego op. w. Bronisł.	20	Pamuiła pror.
2 S.	Stefana kr. w.	21	Ftaddia apost.
3 C	Eufemii pan.	22	Ahaftonyka m.
4 P.	Rozalii panny	23	Łuppa mucz.
5 S.	Urbana pap.	24	Jewtyhia mucz.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 6. O służeniu Bogu i mamonie.			
6 N.	14 po Św. Joach. o. M.	25	N. 13 po Sosz. Warft.
7 P.	Reginy panny m.	26	Andryana mucz.
8 W.	NARODZENIE NM.	27	Simona prep.
9 S.	Gorgoniusza m.	28	Moysea Muryna
10 C.	Mikołaja z Tolen.	29	Usihnow. Joanna
11 P.	Prota i Jacka mm.	30	Alexandra patr.
12 S.	Tobiasza w.	31	Połoz. Pojasz. p. B.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 7. O wskrzeszeniu syna z Naim.			
13 N.	15 po Św. IMIE NM.	1	SENTIABR. N. 14 p. S.
14 P	Podwyższen. Krz. ś.	2	Mamanta m.
15 W.	Nikodema m.	3	Anftyma m.
16 S.	*Suched.* Ludmilli m	4	Wawyły swiaszcz.
17 C	Piętna ś. Franc. Hildeg.	5	Zaharyi dror.
18 P.	*Suched.* Józefa z Kop.	6	Cudo ś. Mychaiła
19 S.	*Suched.* Januarjusza b.	7	Zozonta mucz.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 14. O uzdrowieniu opuchłego.			
20 N.	16 po Św. Eustach. b.	8	N. 16 po S. ROZD. B.
21 P.	Mateusza ap.	9	Joakima i Anny
22 W.	Maurycego b. Tomasza	10	Minodory prep.
23 S.	Tekli p. m.	11	Fteodory prep.
24 C.	Gerarda b.	12	Awtenoma mucz.
25 P	Kleofasa i Towarz. mm.	13	Kornyfa mucz.
26 S.	Józefata b. m	14	WOZDWY. Korn m.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 22. O miłości Boga i bliźniego.			
27 N.	17 po Św. Władysł.	15	N 16 po Sosz. Nykity
28 P.	Wacława w.	16	Josafata arch.
29 W.	Michała arch.	17	Sofii muc.
30 S.	Hieronima doktora	18	Jewmenia prep.

NABOŻEŃSTWA W HOŚCIOŁACH KRAKOWSKICH.

1. Ś. Idziego, u Ś. Idziego.
2. Ś. Bronisławy na Zwierz. 40godz. naboż. 1, 2 i 3.
4. Ś. Rozalii u ś. Barbary.
8. Narodzenie NPM. u p. Maryi, u XX. Dominikanów, u XX. Karmel. 40godz. nab., u XX August. z oktawą, w bramie floryańskiéj przez cała oktawę wieczorne śpiewy.
10. Ś. Mikołaja z Tolentyna u XX. Augustyanów.
14. Podwyższenie ś. Krzyża, u ś. Krzyża 40godz. nab., u p. Maryi, w Mogile przez całą oktawę.
17. Piętna ś. Franciszka we wszystkich kościołach zakonów reguły ś. Franciszka.
23. Ś. Tekli u ś. Wojciecha.
27. Przeniesienie ś. Stanisława na Zamku.
28. Ś. Wacława na Zamku.
29. Ś Michała na Skałce.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 9, 1 Tischri. *Nowy rok 5618; d. 20, 2 Tischri. *Dzugie ś.; d. 21, 3 Tischri post Gedaljah; d. 28, 10 Tischri *sądny dzień.

LUNACYE.

Pełnia d. 4 g. 6. m. 27 rano Mgliste powietrze
Ostatnia kwadra d. 11 m. 10 po północy. Wyjaśnia się ku stałéj pogodzie.
Nów d. 18 g. 6. m. 53 rano. Pogoda.
Pierwsza kwadra d. 26 g. 10 m. 19 rano. Pogoda.

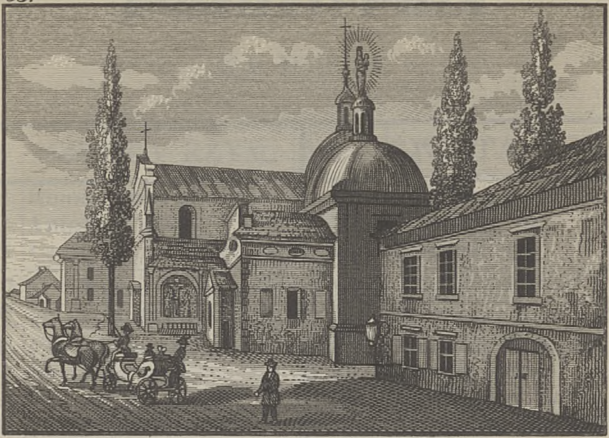
WRZESIEŃ.

Piękny widok na morze, nic na biedę nie może. Czeka szlachcic pieniędzy, w śród frasunku i nędzy — List zaś Wujaszka tak się kończy. „... abym grosz krwawo zapracowany na wasze wędrówki wyrzucał?... po raz ostatni więc.. ect. etc. ect.

Roztropność mówi: Prostoż więc jedźcie do domu i to trzecią klassą, pociągiem nocnym, bo substancya ściśle na powrót wasz tylko wystarcza. A *nota bene*, nie kupować fraszek po drodze i ostrożnie potrawy wybierać, aby zaś polędwicy duszonéj na maderze nie dysponować.

Płochość. Zupełnie jedne koszta jechać statkiem po Rhenie, a choroba wszelka kończy się tylko kuracyą winogronową. Gdy zaś braknie wam już w Dreźnie pieniędzy, to wasz sąsiad poczciwy pożyczy. Tylko śmiało się do niego udajcie, tak, jak gdyby pieniądze na was w domu czekały.

Postanowienie. Zwiedzić brzegi Rhenu. i jeść słodkie. inogrona, zanim od kwaśnéj jagody w domu, zęby pociérpnąw

Kościoł XX^{zy} Karmelitów
(na Piasku)

Październik

MA DNI 31.

D. T.	ŚWIĘTA RZYM.	D. T.	ŚWIĘTA RUSKIE
1 C.	Remigiusza b.	19	Trofyma m.
2 P.	Aniołów stróż.	20	Jewstafya m.
3 S.	Landyda i Lukrecyi p	21	Kodrata ap.
	Ew. u Mat. ś w Roz. 22.		O uzdrowieniu paralityka.
4 N.	18 po S. Różań. Franc.	22	N. 17 po Sosz. Foky
5 P.	Placydy męcz.	23	Zaczatye Joanna
6 W.	Brunona wyz.	24	Ftekły mucz.
7 S.	Justyny p. m.	25	Gewfroziny prep.
8 C	Brygitty wd.	26	JOANNA BOHOSŁ.
9 P.	Dyonizego areop.	27	Kałystrata m.
10 S.	Franciszka Borgiasza	28	Charytona prep.
	Ew. u Mat ś. w Roz. 22		O wezwanych na gody.
11 N.	19 po Sw Wincent. K.	29	N. 18 po S. Kyryaka
12 P.	Maksymiliana bisk	30	Hryhorya jep. m.
13 W.	Edwarda kr.	1	OKTIABR. POKROW.
14 S.	Kaliksta pap.	2	Lypryana jep.
15 C.	Jadwigi i Teresy	3	Dyonysya m.
16 P.	Gawła op. w.	4	Jerofteu jep. m.
17 S.	Florentego b. w.	5	Charytyna m.
	Ew. u Jana ś. w Roz. 4.		O chorym synie królewskim.
18 N.	20 po S. Jana Kant.	6	N. 18 po Sosz. Ftomy
19 P	Piotra z Alkant.	7	Serbya Wakcha
20 W.	Przen. ś. Wojc. i Edm.	8	Pełachyi prep.
21 S.	Urszuli p. m.	9	Jakowa ap.
22 C.	Korduli p. m.	10	Jowkampya m.
23 P.	Jana Kapistr. w.	11	Fyłyppa ap.
24 S.	Rafała archan.	12	Prowa m.
	Ew. u Mat. ś. w Roz. 18		O dłużnym i złośliwym słudze.
25 N.	21 p. S. Kryspina i Kry.	13	N. 20 po Sosz. Karpa
26 P.	Ewarysta pab.	14	Nazaryusza m.
27 W.	Iwona wyzn.	15	Jewtymia prep.
28 S.	Szymona i Judy Ap.	16	Lonhyna m.
29 C.	Narcyza bisk.	17	Osyi pro.
30 P.	Marcell2 pap.	18	Łuki Jw. ap.
31 S.	*Wigilia.* Wolfgang b. w.	19	Joila pr.

2. Aniołów Stróżów, u p. Maryi nab. w kapl. górnéj.
4. NPM. Różań. u XX. Dominik. z proc. po mieście, wieczorne nab. z kazan przez całą okt., na końcu 40g. nab.
4. Ś. Franciszka we wszyst. kośc. zak. reg. ś. Franc.
15. Ś. Teresy u pp. Karmelitanek na Wesołéj.
18. Ś. Jana Kan. u ś. Anny z okt, na końcu 40g. nab.
19. Piotra z Alk. u XX. Reformatów 40godz. nab.
23. Ś. Jana Kapistrana u XX. Bernardynów.
25. Ś. Kryspina u ś. Piotra.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 3, 15 Tischri, *święto kuczek; d. 4, 16 Tischri, *dr. św.; d. 19, 21 Tischri, św. palm.; d. 10, 22 Tischri *koniec kuczek; d. 11, 23 Tischri, *radość z praw; d. 19, 1 Marsz.

LUNACYE.

Pełnia d. 3 g. 4 m. 28 po połud. Pogoda.
Ostatnia kwadra d. 10 g. 7. m. 19 rano. Pochmurno i dészcz zimny pada.
Nów d. 10 g. 10 m. 58 wieczór. Wypogadza się.
Pierwsza kwadra d. 26 g. 3 m. 25. Zimno ale pogodnie.

PAŹDZIERNIK.

Wiatr liść zdziéra z krzewiny. Żyd intraty z wioszczyny. Same sterczą paździerze, co kto złapie to bierze.

Roztropność mówi: Przyczajże się teraz przynajmniéj mój bracie jak zając w kopnie, aby cię dojeżdżacze niezhecowali. Przez parę lat wskaż się na post ścisły, a gdy się podłatasz w biedzie, to znowu jak ślimaczek na wiosnę pokażesz rożki.

Płochość mówi: Nie trać owszem fantazyi, ale chociaż bieda to hops! Nigdy nie trzeba uszów opuszczać! Radzę ci abyś jeszcze w porąb lasu uderzył, bo to Kalifornia w któréj dotąd mało grzebałeś; wytnij las jak w kwindeczka do reszty, a daj obiadów kilka i parę wieczorów a odzyskasz sławę bogatego człowieka.

Postanowienie. Las natychmiast żydowi ku wyrąbaniu sprzedać, a za te pieniądze żyć aż do chwili wypłaty summ indemnizacyjnych. Dać kilka obiadów i parę wieczorów.

Listopad

MA DNI 30.

D. T.	ŚWIĘTA RZYM.	D. T.	SWIĘTA RUSKIE
Ew. u Mat. ś. w Roz. 23. O czynszowéj monecie.			
1 N.	22 p. S. WSZYST. SS.	20	N 21 po Sosz. Arte.
2 P.	*Dzień Zaduszny.* Pegaz.	21	Iłariona prep.
3 W.	Huberta bisk.	22	Awerkia jep.
4 S.	Karola Borom. b. w.	23	Jakowa Ap.
5 C.	Elżbiety M. J. C. Emer.	24	Arefty mucz.
6 P.	Leonarda w.	25	Markiana mucz.
7 S.	Herkulana m.	26	Dymytria m.
Ewı u Mat. ś. w Roz. 9. O wskrzeszeniu córki książęcia.			
8 N.	23 po Św. OPIEKI NM.	27	N. 22 po Sosz. Nestora
9 P.	Teodora męcz.	28	Terentia mucz.
10 W	Andrzeja z Awel. w	29	Anastazyi mucz.
11 S.	Marcina b. w.	30	Zynowia mucz.
12 C.	Marcina p. 5 br. Pol.	31	Stachya ap.
13 P.	Homobona w.	1	NOJABR. Kosmy y D.
14 S.	Serafiona m.	2	JOSAFATA ARCH.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 8. O oczyszczeniu trędowat. i o setniku.			
15 N.	24 po Św. Stanisł. K.	3	N. 23 po Sosz. Akeps.
16 P.	Edmunda b.	4	Joannyka prep.
17 W.	Salomei kr. Grzegorza	5	Hałaktyona m.
18 S.	Pośw. kośc. rzym. i gr.	6	Pawła arch.
19 C.	Elżbiety król.	7	MM. 33 mełyły.
20 P.	Feliksa de Val. w.	8	MYCHAIŁA ARCH.
21 S.	Ofiarowanie N. M. P.	9	Onysyfora m.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 24. O brzydkości spustoszenia.			
22 N.	25 po Św. Cecylii p m.	10	N. 24 po Sosz. Szesty
23 P.	Klemensa pap. m.	11	Myny m.
24 W.	Jana od Krzyża w.	12	Joanna myłost.
25 S.	Katarzyny p. m.	13	Joanna Złatoust.
26 C.	Piotra Aleks. b. m.	14	Fyłyppa *Zapast.*
27 P.	Waleryana b.	15	Huryady Sam. mucz.
28 S.	Rufina męcz.	16	Małftea Jewan.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 21. O znakach na niebie i ziemi.			
29 N.	1 Adwentu Saturn. m.	17	N. 25 po Scsz. Hry.
30 P.	Andrzeja ap.	18	Płatona mucz.

1. Wszystkich SS. u ś. Piotra.
2. Dzień Zaduszny, proces. na Cmentarz od ś. Mikoł.
8. Npieki NPM. u XX. Pijarów.
17. Ś. Salomei u s. Józefa.
21. Ofiarowanie NPM. u XX. Dominik. i u ś. Jana 40 godz. naboż. 18, 19, 20 i 21
22. Ś. Cecylii naboż. Muzyków u ś. Anny.
29. 1 Niedz. Adwen. Roraty po wszystkich kościołach przez cały adwent.
30. Ś. Andrzeja u ś. Andrzeja.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 18, 1 Kislew.

LUNACYE.

Pełnia d. 2 g. 2 m. 17. w nocy. Zimne deszcze.
Ostatnia kwadra d 8 g. 5 m. 34 wieczór. Mroźne ale pogodne powietrze.
Nów d. 16 g. 5 m. 14 wieczór. Mróz i pogoda.
Pierwsza kwadra d. 24 g. 6 m. 52 wieczór. Odwilż i śniegi.

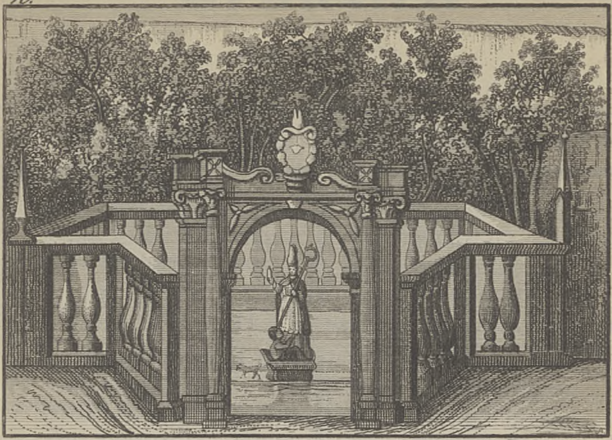
LISTOPAD.

„Wiedzą dobrze sąsiedzi, jak się kto ma i siedzi". —
Mówią: ostatkiem goni, laury spadły ze skroni
„Sic transit gloria mundi".

Roztropność. A widzisz. Któż z nas miał racyą? czy ja, czy płochość? Lepiéj ci teraz?!! Ani pieniędzy nie masz, ani szacunku u ludzi. Niebyło mnie to słuchać?!... Ale cóż począć, kiedy i po szkodzie nie jesteście mędrsi!

Płochość. Cóżto za morały pozwala sobie *roztropność* prawić?... Kiedy taka mądra, to niech ci lepiéj wyszuka pieniędzy. Łatwiéj radzić jak dopomódz! Jam cię przynajmniej ubawiła, ale ona to cię nudzi a nie żywi. Słuchajno ja ci poradzę! Oto, zrób się teraz socyalistą.

Postanowienie. Skoro ten który stracił, nabywa prawa do udziału w tém co inni nie stracili, przeto zasada; „co twoje to moje" stanie się kardynalną podstawą przekonań moich.

Cudowna Sadzawka S.go Stanisława
(przy Kościele na Skałce)

Grudzień

MA DNI 31.

D. T.	SWIĘTA RZYM.	D. T.	ŚWIĘTA RUSKIE
1 W.	Eligiusza b. m.	19	Awdya pror.
2 S.	*Post* Chryzologa Bib.	20	Prokła i Hryhory
3 C.	Franciszkz Xawerego	21	WCHOD. BOHOR.
4 P.	*Post* Barbary p. m.	22	Fyłymona ap.
5 S.	Sabby op. Piotra Chr.	23	Amfytochia jep.
Ew. u Mat. ś. w Roz. 11. O poselstwie Jana do Chrystusa.			
6 N.	2 Adwentu Mikoł. b. w.	24	N. 26 po Sosz. Jekat
7 P.	Ambrożego b. w.	25	Klementa pap.
8 W.	NIEPOKALANE P. NM.	26	Ałyppa prep.
9 S.	*Post* Leokadyi i Waler.	27	Jakowa m.
10 C	N. M. P. Loretańskiéj	28	Stefana m.
11 P.	*Post* Damaza pap.	29	Paramona m.
12 S.	Aleksego i Pawła	30	Andrea ap.
Ew. u Jana ś. w Roz. 1. O poselstwie Zydów do Jana.			
13 N.	3 Adw. Łucyi i Otol.	1	DEKABR. N. 1 Ad. N.
14 P.	Nikazego b.	2	Awwakuma pror.
15 W.	Ireniusza m.	3	Sofonia pror.
16 S.	*Suched.* Euzebiusza b.	4	Warwary m.
17 C.	Łazarza b.	5	Sawwy Owsia.
18 P.	*Suched.* Oczeki. pł. M.	6	NYKOŁAJA JEPIS.
19 S.	*Suched.* Nemezyusza m.	7	Amwrosia jep.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 3. O Janie opow. chrzest pokuty.			
20 N.	4 Adw. Teofila m.	8	N. 2 Adw. Pałapia
21 P.	Tomasza apost.	9	ZACZAT. BOHOROD.
22 W.	Zenona męcz.	10	Myny Jermoch.
23 S.	*Post* Wiktoryi p. m.	11	Danyiła Stołpny
24 C.	*Wigilia* Adama i Ewy	12	Spyridona jep.
25 P.	BOŻE NARODZENIE	13	Ewstratia jep.
26 S.	SZCZEPANA MĘCZ.	14	Ftyrsa mucz.
Ew. u Łuk. ś. w Roz. 2. Symeon przepowiada o Jezusie.			
27 N.	1 po B. N. Jana Ew.	15	N. 3. Adw. Jełewt.
28 P.	Młodzianków mm.	16	Ahhea pror.
29 W.	Tomasza Kanta b. m.	17	Danyiła pror.
30 S.	Dawida król.	18	Sewastyana m.
31 C	Sylwestra p. w.	19	Wonyfatya m.

4. Ś. Barbary u ś. Barbary.
6. Ś. Mikołaja, u ś. Mikołaja.
8. Niepokal. Pocz. NP. Maryi u XX. Bernardyn. z okt codziennie dwa kazania, na końcu 40 godzinne naboż.
15. Na pamiątkę powietrza wotywa u Reformatów.
24. Wigilia Bożego Narodzenia u ś. Anny.
25. Boże Nar. u XX. Dominikanów i Augustyanów.
27. Ś. Jana Ewang. u ś. Jana.
28. Młodzianków w Katedrze na Zamku.
31. Na zakończenie roku naboż. u XX. Franciszkanów

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

Dnia 12, 25 Kislew, pośw. kośc.; d. 18, 1 Thebet; d 27, 10 Thebet, post, oblężenie Jerozolimy.

LUNACYE.

Pełnia d. 1 g. 12 m. 17. w poł. Wilgotne i śnieżne dnie.
Ostatnia kwadra d. 8 g. 1 m. 58 rano Mrozy.
Nów d. 16 g. 12 m. 21 w południe. Mrozy.
Pierwsza kwadra d. 24 g. 7 m. 56 rano. Śniegi i zamieci.
Pełnia d. 30 g. 10 m. 53 wiecz. Śniegi obfite ale z odwilżą

GRUDZIEŃ.

Rok się kończy w kłopotach, każdy dłużnik w obr tach. Zima ściska, więc chłodno, chleba nie ma, więc gł dno, a powiada pan Benet, *hic beatus qui tenet.*

Roztropność mówi: Porzuć te głupstwa szalonych teory skończ życie płoche i nieporządne. Idź do spowiedzi przeproś Pana Boga za lekkomyślne używanie darów opatr ności. Zakręć się potem dzielnie o podniesienie indemn zacyi — spłać nią długi — pracuj, a od nowego roku w sobie za godło: „orare et laborare".

Postanowienie. Pójdę do spowiedzi, i od Nowego rol w Imię Boże i z Bogiem chcę zacząć pracować i zasługiw na wieczne zbawienie i chleb powszedni. Amen.

Ruchome Święta.

OBRZĘDU RZYMSKIEGO.

NIEDZIELA STAROZAPUSTNA.	8 Lutego.
Popielec	25 „
WIELKANOC , ...	12 Kwietnia.
WNIEBOWSTĄPIENIE PAŃS.	21 Maja.
ZIELONE ŚWIĄTKI . . .	31 „
NIEDZIELA ŚŚ. TRÓJCY. .	7 Czerwca.
BOŻE CIAŁO . . . , . .	11 „
NIEDZIELA ADWENTOWA .	29 Listopada.

OBRZĘDU RUSKIEGO.

NEDELA MIASOPUSTNA . . .	10 Lutego
Post Wełyki	18 »
PASCHA CHRYSTOW. . . .	7 Kwietnia.
WOZNESZENIE HOSPODY . .	16 Maja.
SOSZES. SW. DUCHA. . . .	26 „
TYŁO CHRYST.	6 Czerwca.
Piotruwki Niedel 3 dni 5.	
NEDELA ADWENTU	1 Grudnia.

Suchedni: I. w Marcu 5, 6 i 7. — II. Czerwca 3, 5 i 6. — III. Września 16, 18 i 19. — IV. Grudnia 16, 18 i 19.

Mięsopustu rachując od Nowego roku do Popielca, będzie tygodni 7 dni 6. — Ruskiego Mięsopostu zaś niedziel 6 dni 6. Wielkanoc ruska w tydzień po rzymskiéj przypada.

Zaćmienia przypadające w r. 1857.

W roku 1857 przypadają dwa zaćmienia słońca, zaćmienia zaś księżycowego nie będzie wcale.

1. Zaćmienie słońca całkowite dnia 25 Marca 1857 widzialne będzie w większéj części północnéj i w całéj środkowéj

Ameryce, również w większéj części Australii. W Krakowie ż tego zaćmienia nic.

II. Zaćmienie słońca środkowe pierścieniowe dnia 18go Września 1857, rano widzialne będzie w Europie wschodniéj, większéj części Azyi, Australii i małéj północno-wschohniéj cząstce Afryki. W Krakowie widać będzie z zaćmienia tego tylko koniec o godzinie 6 minut 12 i pół czasu kompasowego, czyli o godz. 6, minut 6 i pół czasu zegarowego. A że w Krakowie na dniu 18 Września wschód słońca przypada na godzinę 5, min. 57, a zatem tylko przez kilkanaście minut widać będzie część tarczy słonecznéj zaćmioną. Zważywszy jednakże, że zwyczajna w téj porze roku mgła przy poziomie wstrzymuje promienie słoneczne, łatwo się domyśleć, że i to zaćmienie będzie dla publiczności tak jakby niewidzialne, środkowém i pierścieniowém będzie takowe dla Azyi mniejszéj, Persyi, Indyj wschodnich, wyspy Borneo i małéj części Australii.

TABLICA

wschodu i zachodu słońca oraz długości dnia, obliczona na południk Krakowski podług czasu średnieyo czyli astronomicznego.

Miesiąc	Dzień	Wschód Słońca g.	m.	Zachód Słońca g.	m.	Długość dnia g.	m.	Gdy kompas pokazuj pół. zeg. pow. pokaz. g.	m.
STYCZEŃ	5	8	6	4	7	8	1	12	4
	10	8	3	4	13	8	10	12	7
	15	8		4	20	8	20	12	10
	20	7	55	4	27	8	32	12	11
	25	7	49	4	35	8	46	12	13
	30	7	43	4	43	9			
LUTY	5	7	34	4	54	9	20	12	14
	10	7	27	5	3	9	36	12	15
	15	7	18	5	12	9	54	12	15
	20	7	8	5	20	10	12	12	14
	25	6	58	5	28	10	30	12	14
	30	6	54	5	35	10	44		
MARZEC	5	6	43	5	43	11		12	13
	10	6	32	5	50	11	18	12	11
	15	6	20	5	58	11	38	12	9
	20	6	10	6	6	11	56	12	7
	25	5	58	6	14	12	16	12	8
	30	5	43	6	22	12	24		
KWIECIEN	5	5	36	6	32	12	16	12	4
	10	5	23	6	39	13	56	12	2
	15	5	13	6	47	13	34	12	0
	20	5	4	6	54	13	50	11	59
	25	4	55	7	1	14	6	11	57
	30	4	45	7	9	14	24		
MAJ	5	4	37	7	17	14	40	11	57
	10	4	28	7	24	14	56	11	56
	15	4	22	7	30	15	8	11	56
	20	4	15	7	37	15	22	11	56
	25	4	9	7	45	15	36	11	57
	30	4	4	7	50	15	46		
CZERWIEC	5	4	—	7	56	15	56	11	57
	10	3	58	8		16	2	11	59
	15	3	56	8	4	16	8	12	0
	20	3	56	8	4	15	8	12	2
	25	3	58	8	4	16	8	12	3
	30	4	—	8	5	16	6		

Miesiąc	Dzień	Wschód Słońca g.	m.	Zachód Słońca g.	m.	Długość Dnia g.	m.	Gdy kompas pokazuj. pół. zeg. pow. pokaz. g.	m.
LIPIEC	5	4	4	8	—	16	—	12	3
	10	4	7	8	1	15	54	12	5
	15	4	12	7	58	15	46	12	5
	20	4	18	7	54	15	36	12	6
	25	4	23	7	49	15	25	15	6
	30	4	30	7	42	15	12		
SIERPIEŃ	5	4	39	7	33	14	54	12	6
	10	4	46	7	24	14	38	12	5
	15	4	54	7	14	14	20	12	4
	20	5	2	7	4	14	2	12	3
	25	5	8	6	56	13	48	12	1
	30	5	16	6	46	13	30		
WRZESIEŃ	5	5	25	6	33	13	8	12	0
	10	5	32	6	22	12	50	11	55
	15	5	40	6	10	12	30	11	58
	20	5	47	6	—	12	13	11	51
	25	6	56	5	48	11	52	11	53
	30	6	3	5	37	11	34		
PAZDZIER.	5	6	12	5	26	11	14		50
	10	6	19	5	15	10	56		48
	15	6	28	5	1	10	37		46
	20	6	36	4	54	10	18		45
	25	6	43	4	45	10	2		44
	30	6	43	4	36	9	43		
LISTOPAD	5	7	3	4	25	9	22	11	44
	10	7	11	4	17	9	6	11	44
	15	7	19	4	11	8	52	11	45
	20	7	27	4	5	8	38	11	46
	25	7	35	3	49	8	24	11	48
	30	7	42	3	56	8	14		
GRUDZIEN	5	7	49	3	53	8	4	11	49
	10	7	54	3	52	7	58	12	52
	15	7	59	3	49	7	52	11	55
	20	8	2	3	54	7	52	11	59
	25	8	5	3	55	7	50	11	2
	30	8	6	4	—	7	54		

PRZEPOWIEDNIE
pogody lub słoty.

Według dzieła *Nobisa.*

Prawidła pogody.

Byłoby dla rolnika niezmiernie ważną i pożyteczną rzeczą, gdyby mógł na czas przydłuższy wprzód zapewnić się o każdéj zmianie pogody. Lecz oznaki nastąpić mającéj zmiany w powietrzu, zaledwie na kilka dni się rozciągają, niekiedy na parę godzin tylko, a nawet i w tym czasie nie są jeszcze zupełnie pewne i często omylić mogą. Możemy się jednak pocieszyć w tém tą myślą, że tajemniczych sił przyrody nigdy człowiek nie pozna dokładnie. Jest niczém więcéj jak próżną chełpliwością, chcieć ze stanu pogody jednego dnia wnioskować o pogodzie panować mającéj dopiéro za kilka miesięcy; a jest zabobonem największym, aby utrzymywać, że pogoda obraca się jakby na kołowrocie, i co sto lat regularnie powraca znów ta sama, o czém tyle kalendarzów nawet plecie. Następujące podania niech młody rolnik zbada własnemi spostrzeżeniami.

Oznaki pięknéj pogody.

Koło w około słońca latem; żółtawe, małe słońce przy wschodzeniu, przyczém chmurki prędko się rozpierzchują; pogodny zachód słońca bez oblegania chmur; łagodny kolor purpurowy zorzy wieczornéj z niewielu chmurkami; jasne i białe wejrzenie księżyca; lśniący obwód i koło w około księżyca; jasne, ostre rogi u księżyca po pierwszéj kwadrze; wyraźne rozpoznanie gwiazd na mlécznéj drodze przy ciągłym wietrze wschodnim; jasne wzejście bab (sied-

miu gwiazd); piękne, pogodne zorze wieczorne; pobłyskiwanie wieczorne, błysk bez grzmotu; jaskrawość koloru niebieskiego i żółtego u tęczy; czystość i zaokrąglenie chmur szybko znikających; rozpostarcie chmur z białością wełny; spożycie chmur od słońca; powolne rozejście się czerwonych chmur po zachodzie słońca; powiew wiatru przy wschodzie słońca latem; tęga rosa pod wieczór i rano; długie leżenie wielkiéj rosy; unoszenie się gęstéj mgły po nad wodami i łąkami po zachodzie słońca; podniesienie się mokrzycy pospolitéj (alsine media) przed 9tą z rana z roztwartym kielichem (kwiatem) aż do 4téj popołudniu; miłe i słodkie wonienie (pachnienie) przytuliji żółtéj (galium verum — prawdziwéj); roztworzenie się perełkowatych łusek kielicha dziewięćsiłu pospolitego (carlina vulgaris — także krokos polny); latanie i brzęczenie bąków (krówek—bozbąków) pod wieczór; jasne świecenie mnóstwa świętojańskich robaczków (błyszczaków — świetlików); długo rozprowadzona pajęczyna pająka krzyżownika, czyli krzyżowego; wyciąganie nóg i głowy pająka domowego z długiemi nogami, powiększanie siéci podczas nocy i nasienie jajek; wielka ilość pająków krzyżowych, które usilnie pracują, nowe siéci robią i ocierają się ze staréj skóry: siedzenie i śpiewanie zielonych żabek na drzewach, a wychodzenie ich na wierzch chowanych w szklankach; wesołe i donośne śpiewanie i wysokie wzlatywanie skowronków; nieustanne śpiewanie słowików; swobodne wyskakiwanie owiec pod wieczór; rychłe zlatywanie się ptastwa na spoczynek; latanie nietopérzy wcześnie z wieczora; hasający polot much po zachodzie słońca; wesołość i głośne krzyczenie kruków zrana; rozszerzenie się liścia szczawiu mniejszego; rozłożenie się (roztwarcie) kwiatu lnianego; wysokie latanie pajęczyny w powietrzu; głośne śpiewanie (gruchanie) dzikich gołębi w lesie; częste iskanie się ptastwa; wysoki lot czapli z krzykiem; głośne wyśpiewywanie ludarki; podnoszenie się barometru (powietrzomiaru) pod pewnemi okolicznościami; opadanie mgły; proste wstępowanie dymu do góry.

b) Oznaki deszczu.

Wielkie, ogniste i jakoby podługowato-okrągłe słońce przy wschodzie; czerwony obwód na około wschodzącego

słońca; palenie słońca od rana; słonecznice (poboczne słońce) wśród lata; koło w około słońca podczas zimy; nadzwyczajna wielkość i tępe rogi u księżyca, z których dolny ciemniejszy jest od górnego; poboczne księżyce; koło (łuna) i ciemne chmury w około księżyca; mniejsza ilość gwiazd na niebie, lecz mocniéj błyszczących i opromienionych w koło; ciemne wzejście bab; wiele spadających gwiazd (czyszczenia się gwiazd) we wszystkich miesiącach, wyjąwszy w listopadzie, wielkie zorze poranne; zielone promienie, przechodzące przez chmury zrana na wschodniéj połowie nieba; ogniste pasy po zachodzie słońca, na zachodniéj połowie nieba; bardzo czerwone, posępne zorze wieczorne, okrywające ognistym szkarłatem przyległe chmury; grzmot podczas zimy, któren właściwie w każdym czasie wskazuje niepomyślną pogodę; tęcza krótko przed dészczem i po długiéj duszy, z jasnym odblaskiem i coraz bardziéj ciemniejącemi kolorami; małe czarne chmury na zachodzie, za które słońce zachodzi; podobneż chmury obok słońca wśród dnia, przechodzenie i zbieganie się pomienionych chmur w kupę, które wyglądają czarno, wodnisto; a po zachodzie słońca ciemnoognistym czerwono, daléj szaro, a nakoniec czarno, i stoją na niebie; zimny wiatr po krótkim dészczu; wiatr przez dwa dni ciągiem wiejący z południa; brak rosy i nagłe jéj zniknienie; tłuczenie się i opadanie na dół dymu; wilgotne, z kominów opadające sadze; trzeszczenie, buzowanie się i jasne a mdłe palenie się ognia; przyczepianie się iskier do kotła; trzeszczące, pryskające iskry, ciemne i mdłe palenie się lamp i świéc; opromienienie świéc; łatwe, prędkie i bezszelestne gotowanie się wody; prędko w ziemię wsiąkający, a na bruku natychmiast osychający dészcz; pocenie się kamieni; wielki smród z wychodków; parowanie słomianych poszyć po dészczu grzmotowym; łatwe poruszanie się i wzlatywanie piór w osłonionych miejscach; kurczenie się postronków; napęcznienie suchego drzewa; daleko zasięgający rozgłos dzwonów pod wieczór; wilżenie soli; zamknięcie kwiatu mokrzycy pospolitéj — i po 9téj zrana; nadzwyczajnie tęgie wonienie przytulii żółtéj (prawdziwéj); pokazywanie się glist na ziemi; granie komarów w cieniu przed zachodem słońca; nadzwyczajne gryzienie much, pcheł i bąków; latanie krówek (bozbąków) zrana; chowanie się i spokojne siedzenie pająków domowych i krzyżowych; wo-

łanie żurawi unoszących się wysoko w powietrzu i krzykanie sów w nocy podczas suchéj pogody; śpiewanie ziąbków przed wschodem słońca; tarzanie się i trzepotanie ptastwa w piasku; bieganie kur podczas dészczu; kąpanie się ptastwa domowego i gołębi; gromadne latanie wron z wrzaskiem i często nurzanie się w wodzie (wesele); żarcie trawy i tarzanie się psów w piasku; głaskanie się i mycie kotów; głośny pisk myszy; robienie wysokich kupek przez kretów; wysokie podnoszenie głowy nozdrza i ogona latającego (gżącego się) bydła; igranie świń ze słomą; trykanie się owiec; spokojne siedzenie mrówek w mrowisku; niewylatywanie pszczół z ulów; hałaśliwe latanie srok; krzyczenie, skakanie i otrząsanie uszu osłów; pokazywanie się karpiów na powierzchni wody; wyskakiwanie ryb z wody (po nad wodę); spokojne siedzenie nietopérzy w dziurach; szczekanie lisów; nieregularny i wysoki lot, błąkanie się i narzanie dzikich gęsi w wodzie; pianie kur wśród dnia i pod wieczór; późne chodzenie kur na spoczynek; wychodzenie raków z wody; łakome żarcie owiec; niskie latanie jaskółek nad ziemią i opuszczanie się w wodę; rycie (pyskanie) świń; opadanie barometru; obleganie szczytów gór chmurami; pękanie stron na instrumentach muzycznych; mącenie się wody w stawach żółte szumowiny na stojących wodach; większe boleści, łamanie i darcie w kościach rumatycznych, w wodnéj puchlinie, odcisków, starych ran i odmrożeń; pierwszy grzmo- z gradem lub bez gradu, wskazuje pospolicie stronę, z którét tego roku grzmoty i nawałnice przychodzić będą.

c) *Oznaki wiatru.*

Przylatanie wodnych ptaków na ląd, i granie ich tamże podczas rana; wysokie latanie dzikich gęsi w gromadkach; krzykliwe i niespokojne bieganie lub pływanie wodnych kurek; lot strzałowy gawronów i ich granie na brzegach wód słodkich; pokazywanie się ślepowronów; pająk krzyżowy spoczywa i nie przędzie pajęczyny, albo też wypełnia tylko promienia swego koła, bez otaczania obwodem, od środka począwszy.

d) Oznaki ustającego wiatru.

Odlatywanie wodnych ptaków do wód; wypływanie ryb na powierzchnią wody; swobodne świergotanie wróbli.

e) Oznaki bliskiego wichru.

Rażąco-biały blask światła zachodzącego słońca i jego więcéj białe, niż żółte wełrzenie; gdy pająk krzyżowy nagle zrywa $1/4$ lub $1/3$ część swojéj siéci i w kąt się chowa, więc wicher najdaléj o 10 godzin jest odległy.

f) Oznaki wczesnéj zimy.

Niezwykła wysokość mrowisk w Lipcu; odlecenie wiele ptastwa przechodniego przed św. Michałem; nadzwyczajnie długo trwająca zieloność drzew; długie nieopadanie zeżółkłego liścia; chowanie się w ziemię os na początku jesieni.

g) Oznaki łagodnéj zimy.

Chudość ptastwa w jesieni; mnóstwo myszy; parkotanie się owiec wśród zimy; suche; nie zbyt gorące lato; wiele dészczu około ś. Michała; brak suchych chmur w lecie; burzliwa jesień; powtórne kwitnienie drzewa w jesieni; wiele bukwi, lecz mało żołędzi, tarków, chmielu, głogu i pestkowego owocu podczas jesieni; próżnia i wilgoć wewnątrz żołędzi; kwitnienie wrzosu od dołu.

h) Oznaki wielkiego śniegu.

Wiele mgły podczas jesieni; wysokie unoszenie się babiego lata (pajęczyny) po nad ziemią; biały kolor piersiowéj kości u pieczonéj gęsi; wysokie zakładanie gniazd myszych w zbożu; drobny grad na początku mroźnéj pory; śnieg bardzo drobno padajacy; szczekanie lisów; trzaskające palenie się ognia w piecu; nadzwyczajna jaskrawość żarzących się węgli.

i) Oznaki tęgiéj zimy.

Bardzo skwarne lato z wielu chmur dymowych (suchych); tłustość ptastwa w jesieni; piękna pogoda około ś. Marcina, brunatny kolor kości piersiowéj od pieczonéj gęsi; kwitnienie wrzosu i jeżyn od dołu aż do góry; obfitość żołędzi, tarnek, chmielu, głogu i pestkowego owocu; suche i pokurczone (pomarszczone) żołędzie.

k) Oznaki długiéj zimy.

Nadzwyczajna wysokość mrowisk; wiele szerszeni i os w Październiku; zlatywanie się ptastwa leśnego do mieszkań ludzkich ku zbieraniu sobie pokarmu; wiele kwicia na czubkach wrzosu w Lipcu; niechętne wchodzenie owiec do owczarni podczas jesieni.

l) Oznaki nadejścia ostrego zimna.

Suchość i zimno, chociaż właściwie nie masz mrozu; złagodzenie się ostrości powietrza przy zmianie wiatru; nagłe ustanie zimna przy ciemném i posępném powietrzu; łagodna pogoda w Grudniu i Styczniu, przy nieco mrozie i śniegu.

m) Oznaki odwilży.

Blade, zbite, podługowate lub czworograniate ziarna gradu podczas zimy; wielkie, gęsto padające płatki śniégu; prędkie zmarznienie spadłych kropli dészczu; zmięknięcie śniégu przy nieustającym jeszcze mrozie; zwilgotnienie świéc lodowych; szron przy południowym wietrze.

n) Oznaki urodzajnego roku.

Obfitość padającego w swym czasie śniégu; uchwycenie mrozu w przyzwoitym czasie; mierna wilgoć i mierna suchość podczas siéwów; obfitość dészczu w Maju; ciepłe i suche dnie w czasie kwitnienia drzew owocowych; także pszenicy i żyta; wilgotna ziemia; suchy Marzec; dżdżysty Kwiecień i ciepłe lato; woda śnieżna bez deszczu i mrozu

o) Oznaki nieurodzajnego roku.

Zimne noce i szrony podczas lata; częste mgły w Kwietniu; nadto wilgotne lato i jesień; panujące wiatry północne w czasie kwitnienia; zbyt mokra wiosna; niezwykły wzrost bobu; wiele żołędzi.

TABELE STĘPLOWE.

Skala pierwsza na weksle.

	złr.	do	100	—	złr. 3 kr.
nad	100		200	—	6
	200		350	—	10
	350		500	—	15
	500		1000	--	35
	1000		1500	—	40
	1500		2000	—	—
	2000		4000	–	—
	4000		6000		—
	6000		8000	—	—
	8000		10000	—	—
	10000		12000	—	—
	12000		16000	—	
	16000		20000	—	—
	20000		24000	–	—
	24000		28000	—	.
	28000		32000	—	—
	32000		36000	—	—
	36000		40000	—	—

nad 40000 złr. od każdych 2000 złr. opłacać się ma należytość po 1 złr. więcéj, przyczém ilości niżéj 2000 złr. jako pełne uważają się.

Skala druga na inne dokumenta podług wartości przedmiotu stęplowi podległe, z wyłączeniem tyczących się przeniesienia na własność rzeczy nieruchomych.

	złr.	do	20	–	złr. 3 kr.
nad	20		40	—	6
	40		70	—	10
	70		100	—	15
	100		200	—	30
	200		300	—	45
	800		400	1	—
	400		800	2	—
	800		1000	3	—
	1000		1600	4	—
	1600		2000	5	—
	2000		2400	6	—
	2400		3200	8	—
	3200		4000	10	—
	4000		4800	12	—
	4800		5600	14	—
	5600		6400	16	—
	6400		7200	18	—
	7200		8000	20	—

nad 8000 złr. od każdych 400 złr., opłacić się ma należytość po 1 złr. więcéj przyczém ilości niżéj 400 złr. jako pełne uważają się.

I. Pociąg Osobowy.

Stacye	Wyjazd	Przychód		Zatrzymanie		odchodzi		Spotyka pociąg Numeru
	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	
Wiedeń		Rano				7	—	
OŚWIĘCIM		5	45	—	30	6	15	IV.
Chełmek	11	6	26	—	1	6	27	
Chrzanów	18	6	45	—	1	6	46	
TRZEBINIA	8	6	54	—	10	7	4	
Krzeszowice	23	7	27	—	4	7	31	
Zabierzów	20	7	51	—	1	7	52	
KRAKÓW	23	8	15	—	50	9	5	V.
Bierzanów	16	9	21	—	2	9	23	
Podłęże	15	9	37	—	4	9	42	
Klaj	16	9	58	—	1	9	59	
BOCHNIA	15	10	14	—	4	10	18	VI.
Słotwinia	20	10	38	—	4	10	42	
TARNÓW	42	11	24	—	6	11	30	VIII.
Czarna	35	12	5	—	2	12	7	
DĘBICA	18	12	25	—	W nocy			

II. Pociąg Osobowy.

Stacye	Wyjazd	Przychód		Zatrzymanie		odchodzi		Spotyka pociąg Numeru
DĘBICA		W nocy				2	—	I.
Czarna	18	2	18	—	2	2	20	
TARNÓW	35	2	55	—	6	3	1	V.
Słotwinia	40	3	41	—	4	3	45	
BOCHNIA	20	4	5	—	5	4	10	
Klaj	16	4	26	—	1	4	27	
Podłęże	16	4	43	—	4	4	47	VIII VI
Bierzanów	15	5	2	—	2	5	4	XI.
KRAKÓW	16	5	20	—	50	6	10	
Zabierzów . . . . , .	24	6	34	—	1	6	35	
Krzeszowice	20	6	55	—	5	7	—	
TRZEBINIA	26	7	26	—	14	7	40	
Chrzanów	8	7	48	—	1	7	49	
Chełmek	17	8	6	—	1	8	7	
OŚWIĘCIM	12	8	19	—	41	9	—	
Wiedeń	—	7	40	—	Wieczór			

III. Pociąg Osobowy.

Stacye	Zwyczajna							Spotyka pociąg Numeru
	Wyjazd	Przy-chód		Zatrzy-manie		odchodzi		
	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	
Wiedeń	W i e c z ó r					8	30	
OŚWIĘCIM	R.	8	50	—	30	9	20	II.
Chełmek	11	9	31	—	1	9	32	
Chrzanów	18	9	50	—	1	9	51	
TRZEBINIA	8	9	59	—	15	10	14	VI.
Krzeszowice	23	10	37	—	4	10	41	VIII.
Zabierzów	20	11	1	—	1	11	2	
KRAKÓW	23	11	25	—	50	12	15	
Bierzanów	14	12	29	—	2	12	31	
Podłęże	15	12	46	—	5	12	51	
Klaj	15	1	6	—	1	1	7	
BOCHNIA	15	1	22	—	8	1	30	IV.
Słotwina	20	1	50	—	4	1	54	
TARNÓW	42	2	36	—	5	2	41	
Czarna	35	3	16	—	3	3	19	
DĘBICA	18	3	37	Po południu				

IV. Pociąg Osobowy.

DĘBICA	W południe					11	15	
Czarna	18	11	33	—	3	11	36	
TARNÓW	36	12	11	—	5	12	16	
Słotwinia	40	12	56	—	4	1	—	
BOCHNIA	20	1	20	—	4	1	24	III.
Klaj	16	1	40	—	1	1	41	
Podłęże	16	1	57	—	5	2	2	
Bierzanów	15	2	17	—	2	2	19	
KRAKÓW	16	2	35	—	50	3	25	
Zabierzów	24	3	49	—	1	3	50	
Krzeszowice	20	4	10	—	5	4	15	
TRZEBINIA	26	4	41	—	10	4	51	V.
Chrzanów	8	4	59	—	1	5	—	
Chełmek	17	5	17	—	1	5	18	
OŚWIĘCIM	12	5	30	—	30	6	—	
Wiedeń	—	5	30	Rano				

JARMARKI UPRZYWILEJOWANE

W Galicyi Zachodniéj.

Obwód Bocheński.

Bochnia. 2 Stycznia w poniedz. po niedz. septuagesima po 3 niedzieli postu przez wszystkie tygod. od czwartku aż do piątku po Wniebowstąpieniu, w piątek po Bożem Ciele, 24go czerwca w dzień ś. Jana Chrz., 30 czerwca po ś. Piotrze i Pawle. 22 lipca w dzień ś. Magdaleny, 10 sierpnia na św. Wawrzyńca, w poniedz. po podw. ś. Krzyża, w poniedz. po Różańcu, 11 listopada na ś. Marcina, 25 listopada w dzień ś. Katarzyny, targi tygodn. każdego piątku.

Brzesko. We wtor. od 3 do 3 tygod. 17 jarm. a w inne wtorki bywają targi tygodniowe.

Czechów. Wtorki od 3 do 3 tygodni jarmarki.

Dobczyce. W roku całym odbywa się 12 jarmarków, to jest każdego razu we czwartek, targi zaś tygodniowe w poniedziałki.

Droginia. Na św. Walentego, na ś. Wojciecha, na N. P. Skaplerzną.

Niegowice. W dzień po 3ch Królach, na świętego Wojciecha, na św. Annę, na św. Urszulę, w każdą sobotę targ tygodniowy.

Niepołomice. W dzień po trzech królach, w poniedz. po niedzieli palmowéj, 8 maja w d. ś. Stanisława, w pon. po ś. Trójcy, ś. Janie, 24 czerwca, na św. Annę, w ś. Mateusza, 4 listopada w ś. Karola.

Podgórze. Na ś. Honoratę 12 stycznia, na ś. Juliana 16 lutego, na ś. Józef 19 marca, na ś. Katarzynś 30 kwietnia, na ś. Julię 22 maja, na ś. Medarda 8 czerwca, na ś. Elżbietę 8 lipca, na Porciunkulę 2 sierpnia, na ś. Nikodema 5 września, na ś. Teresę 15 października, na ś. Teodora 9 listopada, na ś. Ambrożego 6 grudnia, targi co wtorek i piątek.

Szczuczawa. Od dwóch do dwóch tygodni jarmarki się odbywają.

Trzciana. W dzień po niedz. kwietn., w dzień ś. Małgorzaty, w ś. Michał, w dzień po ś. Marcinie.

Ujście Solne. 25 kwietnia, 24 czerwca, 25 sierpn., 22 października.

Wieliczka. W styczn. w poniedz. przed ś. Agneszką, przed NPM. Gromniczną, w ostatni poniedziałek przed ś. Kazimierzem, w poniedz. po niedz. kwietniéj, przed znalezieniem ś. Krzyża, we wtorek po Zielonych świątkach, w poniedz. przed ś. Janem, przed ś. Jakóbam, przed ś. Hyacyntym, przed ś. Michałem, przed ś. Szymonem Judą, przed ś. Klemensem, przed ś. Tomaszem i co czwartek targ tygodniowy.

Wiśnicz, w Trzech króli, w dzień po Wszyst. ś., w ś. Tomasza apost. 21 grudnia.

Wojnicz, w poniedz. od 3 do 3 tygodni, a co tydzień w poniedziałek targ.

Zakluczyn, w poniedz. od 3 do 3 tygod. i targi tygod. w każden czwartek.

Obwód Jasielski.

Bicz. Na nawrócenie ś. Pawła w środopustny poniedz. w poniedz. po przewodniéj niedzieli, po Wniebowstąpieniu, po ś. Piotrze i Pawle, na ś, Wawrzyńca, s. Mateusza, na ś. Mikołaja i każdego poniedz. targ tygodniowy na zboże, bydło i płótno.

Dukla, w dzień po 3 Królach, na ś. Mateusza, na św. Józefa, na Wniebowstąpienie Pańskie, w dzień Bożego Ciała, na świętegoJana Chrzciciela, na świętą Katarzynę i na święt. Tomasza.

Gorlice, wtorki po Trzech Królach; po ś. Macieju, po niedzieli palmowéj, po ś. Filipie i Jakubie, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po ś. Janie Chrzcicielu, po ś. Maryi Magda-

lenie, po Wniebowstąpieniu NPM., po ś. Franciszku Seraf., po ś. Marcinie, po 3 niedz: Adw.

Jasło, na Trzy Króle, na ś. Błażeja, na ś. Wojciecha na ś. Małgorzatę, na Wniebowzięcie NPM., na świętego Macieja, w dzień Wszystkich Świętych i w każden piątek targ tygodniowy.

Jedlicze, 25 lutego, 30 kwietnia, 18 czerwca, 9 sierpnia i 29 września.

Korczyna, 30 kwietnia, 15 czerwca, 30 sierpnia i 1 grudnia.

Krosno. Na nowy rok, w pierwszą sobotę po Wielkiej nocy, w poniedziałek po ś. Trójcy, w dzień św. Ignacego, w dzień św. Szymona i Judy, na płótno, konie i woły.

Niebylec, w dzień po św. Walentym, dnia 15 lutego, 1 września w świętego Eugidiusza, 17 listopada, na Młodzianków dnia 28 grudnia, w każden poniedziałek targ tygodn.

Żmigród, 3 lutego, w środku postu, na św. Wojciecha, w świętego Jana Chrzciciela, na św. Jakóba, w ś. Jadwigę i w św. Łucyą.

Obwód Krakowski.

Alwernia, 5 stycznia, 26 lutego, 19 marca, 24 kwietnia, 16 maja, 24 czerwca, 18 lipca, 17 sierpnia, 23 wrześ. 21 października, 23 listopada i grudnia.

Chrzanów, w 2gi poniedziałek po 3 Królach, w poniedziałek po Oczyszczeniu NPM., w dzień ś. Grzegorza, w dzień ś. Filipa i Jakóba, w dzień ś. Jana Chrzciciela, na ś. Jakóba Apostoła, na ś. Małgorzatę, na Wniebowzięoie NPM. na św. Franciszka Borg., na Szymona i Judy, na św. Marka Ap., na ś. Mikołaja bisk. Nadto targi co czwartek.

Czernichów, w niedziele 1szą po Trzech Królach, po P. Maryi Gromnicznéj, po św. Józefie, po św. Wojciechu, po Wniebowstąpieniu Pań., po ś. Trójcy, śśch. Jakóbie, Bartłomieju, Mateuszu, Szymonie i Judzie, Katarzynie i Tomaszu.

Jeleń, w dzień obrzezania Chryst. P., w niedzielę Starozapustną, na ś. Józef, na znalezienie Krzyża św., 3 czerwca, w pierwszą niedz. po ś. Janie Chrzc., na ś. Jakóba, na drugą niedzielę po ś. Wawrzyńcu, na podwyżs. ś. Krzyża, w pierwszą niedzielę po św. Franciszku Seraf., w niedziele pierwszą po

Wszystkich Świętych i w pierwszą niedzielę po świętym Mikołaju.

Kraków, ma jarmarków dwa na towary, pierwszy dnia 23 kwietnia, drugi 29 września, każdy z nich trwa dni 14, nadto na bydło 1szy w poniedziałek po 4téj niedzieli postu i 1go października, każdy trwa 5 dni, co wtorek i piątek targ tygodniowy.

Liszki, ma jarmarków 12. to jest każdy z nich w pon pierwszy każdego miesiąca.

Nowa Góra, w pierwszą niedzielę po świętéj Agnieszce, po Znalezieniu św. Krzyża, po św Michale, po św. Tomaszu Apostole.

Paczołtowice. Co drugi wtorek ma jarmarki walne.

Trzebinia, w pierwszą niedzielę po Trzech Królach, w pierwszą niedzielę po NMP. Gromnicznéj, w niedzielę białą, na ś. Wojciecha, Stanisława, Piotra i Pawła, w pierwszy poniedziałek po św. Jakóbie, na ś. Bartłomieja, na św. Mateusza, w pierwszy poniedziałek po święt. Szymonie i Judzie, w pierwszą niedzielę po św. Katarzynie, na św. Tomasza. Targi co niedziela.

Obwód Rzeszowski.

Głogów. Na przędzę 2 i 21 stycznia, 24 lutego, 12 marca, 8 maja, 24 czerwca, 22 lipca, 6 sierpnia, 9 września, 15 października, 16 listopada, 9 grudnia, oprócz tych bywają targi każdego piątku i wtorku.

Grodzisko, 6 stycznia, 2 lutego, 3 i 19 marca, 3 i 20 maja, 29 czerwca, 14 września, 1 listopada, 4 grudnia.

Jawornik, 2 stycz., 27 marca, 1 maja, 24 czerwca, 20 września.

Kańczuga, d stycznia, 2 lutego, 25 kwietnia, 29 czerw. 22 lipca, 15 sierpnia, 29 września, 4 listopada, 4 grudnia, w każdy wtorek i piątek targ tygodniowy.

Leżajsk, 21 stycznia, 23 kwietnia w dzień po Wniebowstąpieniu Pańs., 24 sierpnia, 4 paźdz., 6 grudnia, w każden wtorek i piątzk targ tygodniowy.

Łańcut, 7 stycznia, 3 lutego- 15 marca, 16 maja, 13 czerwca, 10 i 26 lipca, 25 sierpnia, 6 października, 11 i 30 listopada, w każden piątek targ tygodniowy.

Przeworsk, 2 stycznia, 19 marca, 1 maja, 25 lipca,

3 paźeziernika, 19 listopada, w każden poniedziałek, środę i piątek targ tygodniowy.

Radomyśl, 6 stycznia, 4 marca, 23 kwietnia, w dzień Wniebowstąpienia, 24 czerwca, 19 sierpnia, 20 września, 25 listopada.

Rudnik, 27 stycznia, 9 marca, 5 kwietnia, 21 września, 21 października, 30 listopada, każden trwa dni 8 i zaczyna się gdyby na te dnie święto padło w dzień następny.

Rzeszów, 13 marca, 23 kwietnia, w dzień po św. Trójcy, 2 lipca, 24 września, 2 listopada, 21 grudnia, i co wtorek i piątek targ tygodniowy jeżeli święto nie padnie.

Sędziszów, 19 marca, 25 kwietnia, na konie 3 czerwca, 2 lipca, 21 września, 2 listopada, 21 grudnia, co piątek targ tygodniowy.

Tarnobrzeg, ma 12 jarmarków z końcem każdego miesiąca.

Tyczyn, 2 i 25 stycznia, 26 marca, 11 czerwca, 21 wrześ. 25 listopada, co poniedziałek targ tygodniowy.

Ulnów, 2 stycznia, i marca, 2 kwietnia, 23 kwietnia, w dz. po Wniebowstąpieniu Pań. w poniedz. po św. Trójcy, 20 lipca, 24 sierpnia, 29 września, 11 listopada, 4 grudnia.

Zołynia, w niedzielę kwietnią, w dzień ś. Trójcy, 10 sierpnia, 21 grudnia, trwają po dwa dni na len, przędzę i płótno, zaś 25 stycznia, 24 lutego, 12 maja, 22 lipca, 8 września, 28 paździer. nika, 25 listopada, trwają tylko po dniu jednym, co piątek targ tygodniowy.

Obwód Sandecki.

Bobowa. Na płótno, przędze i len na ś. Prokopa, w dzień po Narodzeniu NPM., po ś. Bartłomieju, po ś Łucyi, po św. Zofii, w poniedziałek po Wszystkich Świętych, w dzień po nawróceniu ś. Pawła, w niedzielę po ś. Franciszku wyzn , na św. Weronikę, 1 maja, 10 sierpnia, 11 listopada, każdego wtorku targ tygodn.

Cięszkowce, w poniedziałek po ś. Wojciechu, po Wniebowstąpieniu, w dzień podwyższenia ś. Krzyża, w pierwszy poniedziałek postu, w poniedziałek po Nowym Roku, po poświęceniu kościoła, po Bożem Ciele, po niedzieli Loétare, po ś. Małgorzacie, po ś. Hyacencie, po św. Franciszku Seraf., po ś. Jakóbie, po ś. Jędrzeju, co poniedziałek targ tygodniowy.

Dunajec Czarny, Na płótno w ostatni poniedziałek

zapustny, w poniedziałek po wielkim tygodniu, w poniedziałek po św Trójcy, po Wniebowstąpieniu NPM., 2 listop., w pon. ostatniéj niedzieli Adwentowéj.

Grzybów. Na św. Agnieszkę, na św. Kazimierza, w poniedziałek środopustu, we wtorek świąt wielkiéj nocy, w dzień podniesienia ś. Krzyża, wd wtorek po Zielon. Świętach, w poniedziałek po ś. Janie Chrzcicielu, w dzień ś. Anny, w poniedziałek po ś. Wawrzyńcu, po nar. NPM., w dzień ś. Mateusza, w dzień ś. Katarzyny, na ś. Jana Ewangielisty, co piątek targ tygodniowy.

Krościenko, we wtorek po Zielonych świętach w dzień ś. Anny, w dzień ś. Michała, w dzień Wszystk. św.,, w każdy poniedziałek targ tygodniowy.

Limanowa, w pierwszy dzień po nowym roku, podob. po Matce N. Gromn., po niedz. Loetare, po niedz. Conductus, w dzień ś. Filipa i Jakóba, we wtorek po Ziel. św., na ś. Jakóba Ap., w ś. Wawrzyńca, w dzień powszechny po ś. Michale, podobnie po Wszystkich świętych, w św. Marcina bisk., w św. Tomasza.

Łoncko. Co trzeci tydzień w poniedziałek targ się odbywa, jeżeli na ten dzień niepadnie święto.

Lubomirze czyli Lubowa, w dzień po nowym roku na ś. Grzegorza, w dzień po narodz. P. Maryi.

Łukowica, w dzień po Najś. P. Grom., w dzień po podwyższeniu ś. Krzyża, po Znal. ś Krzyża, po ś. Jędrzeju, po ś. Michale, w drugi dzień po niedz. misericordia.

Muszyna, w dzień po Nowym Roku, w dzień po NPM. Gr. po Wniebowst., na ś. Maryą Magd., na ś. Michała, po niedz. przed ofiarow. NP., w każden poniedz. targ tygodn.

Nowy Sącz, 2 i 21 stycznia, w pierw. poniedział. postu, w poniedz. po niedz. palm., po ś. Małg., na ś. Wojciecha, na Znalez. ś. Krzyża, w dzień po ś. Piotrze i Pawle, w dzień objaw. pańsk.. na podwyż. ś. Krzyża, w ś. Marcin, w ś. Stanisława bis., co piątek targ tygodniowy.

NowyTarg, w poniedz. po Trzech Królach, na ś. Agnesz., na ś. Dorotę, na ś. Józefa, w poniedz. po nar. MP., w niedz po św. Wojciechu, we wtorek po Ziel. św., na ś. Jakóba, na ś. Jana Kant., w dzień po ś. Michale, w ś. Antoniego z Padwy, w pon. po ś. Katarzynie, po ś. Łucyi, w dzień ścięcia ś. Jana Nep., w każdą sobotę targ tygodniowy.

Piwniczna, 2 stycznia, w poniedz. po niedzieli Laetare, we

wtorek po Ziel. św., 25 lipca, 24 sierpnia, w każdą sobotę targ tygodniowy.

Stary Sącz, w środę po ś. Trzech Królach, przed niedz. postu, po Popielcu, przed niedz. białą, po Wielk. nocy, przed św. Stanisławem, przed ś. Janem Chrz., przed ś. Jakóbem, przed Wniebowstąpieniem, przed Narodz. NPM., przed ś. Michałem, przed św. Szymonem i Judą, przed ś. Elżbietą, przed ś. Tomaszem apost., co czwartek targ tygodniowy.

Tylicz, w dzień po 3ch Królach, w dzień po niedz. Conductus Paschae, po Ziel. św., po świętym Piotrze i Pawle, po Wszyst. św., w ś. Andrzeja.

Tymbark, w poniedz po Boż. Ciele, na ś. Jakóba ap., w d. po NPM., na ś. Jadwigę, co środa targ tygod.

Zbyszyce. Na ś. Fabiana i Sebastyana, w ś. Walentego, na ś. Józefa, na ś. Makarego, na ś. Jann Nep., na ś. Jana Chrz., na św. Annę, na ś. Bartłomieja, na ś Macieja, w ś. Łukasza, na św. Katarzynę, na ś. Tomasza.

Obwód Tarnowski.

Dąbrowa, na Zielone Sw., Rozesłańce 15 lipca, na św. Michała na konie.

Dębica, 2 stycznia, 2 lutego, 25 kwietnia, 14 maja, w Boże Ciało, w ś. Małgorz., 24 czerw., 15 paźdz., 4 grudnia.

Pilzno, w dzień po Trzech Królach, po pierwszy niedz. po NPM. Grom., na ś. Józefa, we wtorek po Wielkiéj nocy, na ś. Wojciecha, na ś. Stanisława, we wtorek po Ziel. św., na uarod. ś. Jana targ na płótno, na ś. M. Magd., w niedz. NPM., na św. Hieronima, na ś. Jana Kantego, na św. Michała, w ś. Grzegorza, po niedzieli 3 Adwentu.

Ropczyce, 7 stycznia, 12 lutego, po wstęp. środzie, od piątku 8 dni, 26 kwietnia, 26 maja, 22 lipca, 18 sierpnia, 28 październ. 9 grudnia, w poniedziałek targ tygodniowy.

Szczucin, w ś. Dorotę, na ś. Floryana, na ś. Trójcę, w św. M. Magdalenę, w ś. Teresę, w ś. Barbarę, co poniedziałek targ tygodniowy.

Tarnów, w dzień po NPM. Gromn., po niedzieli Cantate, w Maryą Magdalenę, w podniesienie Świętego Krzyża, dni jedenaście trwać mają.

Obwód Wadowicki,

Biała, pierwszego dnia przed każdym z 4 następnych jarmarków Bielskich jarmarki na konie a mianowicie w trzeci poniedziałek po trzech królach, w drugi poniedziałek po ś. Janie Nepom., pierwszy poniedz. po ś. Jakóbie, w pierwszy poniedz. po ś. Szymonie Judy, targ tygodniowy w każdą sobotę, na wełnę 1 sierpnia ęć dni.

Andrychów. Na drelichy, pestry, obrusy 19 marca. 24 erpnia, 21 grudnia. Gdyby który na niedzielę lub święto przyidł, w następujący wtorek się odprawi, — targ co wtorek i ątek.

Kalwarya, 25 stycznia, 4 maja, 17 sierpnia, 19 listopada, co środa targ tygodniowy.

Kęty, 13 stycznia, 12 maja, 15 września, 15 grudnia, targ godn. w każdą sobotę, a co poniedz. targi na bydło.

Landskorona, w poniedz. po 3ch Królach, na ś. Agnesz., ś. Kazimierz, w pierwszy poniedz. po Ziel. św., w ś. Wojciecha, ś. Stanisława, w pierwszy pon. po ś. Trójcy, na ś. Jana Chrz., na Jakóba.

Maków, 29 stycznia, 2 maja, 7 sierp. 19 listop., w czwartki rg tygodniowy.

Milówka. Na len i przędziwo, w pierwszy poniedział. każlego miesiąca, gdyby na ten dzień święto padło, jarmark odbywa ę we wtorek

Myślenice, w dzień po Trzech Królach, we wtorek, po Z. wiąt. 26 lipca, każden po dwa dni na płótna, we wtorki i piątki ırg tygodniowy.

Oświęcim, w poniedz. po Trzech Kr., w pon. po NPM. romn., po niedz. Oculi, po kwiet. niedz., po ś. Wojciechu. po W. ańsk., po ś. Piotrze i Pawle, po ś. Piotrze w Ok., po ś. Egidiuszu, o ś. Franciszku Ser., po ś. Jan. Nepom., po Poc. N. Panny, każden lni 8 trwać może.

Podbiecz, 10 lutego, 27 kwiet,, w środę po ś. Wojciechu, 5 czerw., w pierwszą środę po ś. Janie Chrz., w sierp. po wnieb. NPM., w paźdz. po ś. Michale, po ś. Łucyi.

Skawina, 2 stycznia, 9 kwiet., 19 sierpn. 4 października.

Sucha, w pierwszy poniedz. po Nowym roku, w św. Wojiecha, w poniedziałek po Wielkiej nocy, w Nieb. Najśw. Panny M. na świętego Marcina, w świętą Teresę, w święto Poczęcia Najśw. Panny Maryi.

Wadowice, w pierwszy poniedz. każdego miesiąca, targi tygodniowe w każden czwartek.

Williamowce, po Nawróceniu ś. Pawła, w dniu po ś. Janie Nep., po ś. Bartłomieju, po ś. Jadwidze, po trzy dni trwają, targ tygodniowy co środa.

Zator, 28 stycznia, 28 kwietnia, 30 czerwca, 22 września.

Żywiec, w poniedz. po Trzech Królach, w poniedz po nawróceniu ś. Pawła, 25 styczn:, w poniedz. po ś. Macieju, we wtorek wielko-tygodn., w poniedz. po Wniebowstąp. Pańsk., po św. Janie Chryc., po ś. Bartłomieju, po śś. Michale, Marcinie, na ś. Tomasza, 24 grudnia, i co środę targ tygodniowy.

Jarmarki 2, 3, 6, 7, 8 i 9 mają miejsce w sam dzień świętego, jeżeli tenże w poniedz. przypada.

Jarmarki Zagraniczne.

Berdyczów. Jarmarków 3 t. j. 26 stycznia, 9 kwietnia, 23 czerwca.

Dubno. Jarmarków dwa t. j. na ś. Piotra i Pawła podług ros. kalen. trwa 3 tyg., dwa tygod. przed tym jarmarkiem zaczyna się jarmark na wełnę na 3 Króle, gdzie się odbywają różne interesa obywatelskie. trwa tygodni 4.

Gdańsk. Jarmarków 3 t. j. w poniedz. po niedz Suchéj, po św. Bartłomieju i po ś. Katarzznie.

Królewiec. Jarmark w poniedz. przed ś. Janem.

Lipsk. Jarmarków 3 t. j. na Nowy Rok, na niedz. Jubilate N. 3 do Wielk. i po ś. Michale,

Poznań. Jarmarków 4 t. j. w niedzielę Wstępną, na ś. Jana, na ś. Michała i na ś. Łucyą.

O UNII.

Ciąg dalszy

przez X^dza **Waleryana Serwatowskiego.**

Czytaliśmy w zeszłorocznym Kalendarzu, że pomiędzy Hierarchami kościoła wschodniego czyli greckiego, którzy podpisali dekret zjednoczenia cerkwi greckiéj z łacińską w Florencyi, znajdował się także z Rusi *Izydor Metropolita Kijowski.* Kijów stolica południowéj Rusi, była oraz głowną siedzibą chrześciaństwa grecko — sławiańskiego obrzędu, w północno sławiańskich, a mianowicie ruskich ziemiach. — Włodzimierz książe Ruskie, którego siedzibą był Kijów, przyjął około roku 980 religię Chrystusa, sprowadziwszy kapłanów greckiego nabożeństwa z Konstantynopola. Z Kijowa rozeszła się wiara Chrystusa i grecki na sławiańskie narzecze przełożony obrządek, na wszystkie Mało- i Wielkoruskie, dziś rossyjskiemi zwane ziemie: a przeto Władyka Kijowski stał się przewodnikiem wszystkich ruskich Władyków, czyli Metropolitą całéj Małéj i Wielkiéj Rusi.

Metropolita Kijowski zawisły był od Patryarchy konstantynopolitańskiego, i od niego otrzymywał potwierdzenie swéj władzy; Z tąd łatwo pojąć, jak w skutek odszczepieństwa patryarchów Carogrodzkich i Ruś cała pod nieustannym a domoralizującym wpły-

wem zepsutego greckiego duchowieństwa zostająca,[1]) powoli[2]) odwykała od pierwotnego zjednoczenia z łacińskim kościołem, i nareszcie zupełnie odszczepną stała się od Rzymu.

Jzydor Metropolita Kijowski podpisując Unię w Florencyi, czynił to w imieniu całéj północno sławiańskiéj, czyli Małoruskiéj i Wielkoruskiéj albo jak dziś mówiemy, rossyjskiéj cerkwi, gdyż jeszcze podówczas nie znano między niemi rozdziału, a wszyscy władykowie czyli Biskupi jednéj i drugieéj Rusi, podlegali, (jak rzekliśmy już wyżéj) juryzdykcyi Metropolity Kijowskiego.

Kronika miasta Lwowa opowiada nam, iż gdy Metropolita Izydor wracał z Florencyi do Kijowa, zatrzymał się po drodze we Lwowie i z wielkiem zadziwieniem Rusinów Lwowskich odprawił w łacińskiéj Katedrze mszę świętą w swojem ruskiem obrządku. To faktyczne znamionowanie przywróconéj w całym kościele Bożym, na wschodzie i zachodzie, jedności, wielką obudzić musiało radość u zwolenników tak jednego jak i drugiego obrządku. Zagorzali tylko fanatycy jednéj i drugiéj strony gorszyli się i gniewali. —

---

[1]) Gnębiąca i w wysokim stopniu demoralizująca przewaga greckiego duchowieństwa z Carogrodu, nad grecko-sławiańskiem, która, jak historya uczy, bardzo szkodliwy wpływ, w przemienionych wiekach wywierała na Rusi, dotąd jeszcze tak dotkliwie czuć się daje w krajach turecko-sławiańskich, iż właśnie w obecnych czasach, usilnie Serbowie i Bułgarowie nad tem pracują, aby się ile możności z tego otrząsnąć zdał li.

[2]) Mówimy „powoli" gdyż mamy ślady, iż długo jeszcze po odszczepieństwie patryarchy konstantinopolitańskiego Cerulariusza, jedność z rzymskim kościołem utrzymywała się na Rusi tak Małéj jak i Wielkiéj, czyli Rossyi.

Przybywszy Izydor do Kijowa zwołał Biskupów całéj Rusi, między którémi już pod ówczas jak łatwo przewidzieć, wielka o Unię i schysmę toczyła się walka. Byli stronnicy jednego i drugiego zdania, a emisaryusze z Konstantynopola ze strony téj części Greków, która upornie przy odszczępieństwie trwać postanowiła, burzyli na Rusi, mianowicie w Moskwie. Wysłańcy ci Grecy, byli ponajwiększéj części ciemni a fanatyczni Kalugery, czyli mnichy, którzy znowu ruskich swych spółzakonników, Czerńcami zwanych do oporu i ponawiania szysmatyckiéj propagandy podburzali. Do tego przyczyniała się zawiść o pierwszeństwo między Kijowem a Moskwą. Jak niegdyś spór o większe znaczenie między dwiema stolicami chrześciańskiego Świata starożytnym Rzymem, a nowożytnym Konstantynopolem, stał się jedną z głównych pobudek odszczepieństwa w kościele, tak i na Rusi, Władykowie Moskwy, siedziby Carów wielkiéj Rosyi, pochwycili tę sposobność, do wypowiedzenia uległości i posłuszeństwa Metropolicie Kijowskiemu. Biskupi północnéj Rusi, czyli Rosyi zgromadzili się w Moskwie. Władyka Moskwy *Jonasz* uznany został od nich Metropolitą Rusi północnéj za potwierdzeniem stolicy Patryarchalnéj konstantynopolitańskiéj, na nowo upierającéj się przy schyzmie. Wszelki związek religijny z Kijowem został zerwany. Odtąd Ruś miała dwóch Metropolitów, w Kijowie dla południowéj czyli Małéj-Rusi, a w Moskwie dla Wielkiéj-Rusi czyli Rossyi. Następnie Metropolici Moskiewscy przyjęli od roku 1590 tytuł *Patryarchy*, i prowadzili go aż do czasów Piotra Wielkiego, który zniosłszy godność Patryarchy w Moskwie, w inny więcéj do Protestantyzmu zbliżony spasób, Cerkiew rosyjską urządził.

Ruś południowa przystąpiła do Unii pod Izydorem. W krótce potem Stolica Apostolska odwołała tego wielce dzielnego i znakomitego męża z Kijowa, a udzieliwszy mu Kapelusz Kardynalski *) przeniosła go na stolicę patryarchalną do Konstantynopola, aby tam gdzie odszczepieństwo źródło swe miało, jedność katolicką utwierdzał. Lecz ta czynność jego, zaledwo rozpoczęta, zdobyciem Konstantynopola przez Turków przerwaną została.

Na miejsce Izydora otrzymała Ruś od Mikołaja V. Papieża rzymskiego, na Metropolitę Kijowskiego *Grzegorza II.* Bułgara, ktory objął swą stolicę w roku 1442 — po nim nastąpił w roku 1474 *Misael* Rusin. Ten wysłał w r. 1476 poselstwo do Papieża Syxtusa IV. składając winną cześć Ojcu świętemu — jako głowie kościoła, w imieniu całéj ruteńskiéj, czyli Małoruskiéj cerkwi i prosząc oraz o odpust Jubileuszowy dla Rusi. — Na tym liście Metropolity podpisani są też książęta Michał, Teodor i Dymitr. Po Mizaelu nastąpił *Szymon* r. 1477, po którym został Metropolitą *Jonasz* I. w r. 1482. On przysposabiał Króla polskiego Kazimirza W. do wieczności, posiadając wielkie u tegoż zaufanie, co pokazuje, iż nikt podówczas niewątpił o jego jedności z rzymskim kościołem. Następca jego *Makary I.* objął stolicę Metropolitalną, w r. 1490. Będąc jeszcze Archymandrytą w Wilnie podpisał list do Papieża

*] Odtąd nikt z Ruskiéj Hierarchii godnością Kardynała ś. rzymskiego kościoła niebył zaszczycony aż do obecnych czasów. Teraźniejszy Ojciec św. Papież Pius IX. nadał kardynalską godność Jego Excellencyi Xiędzu Michałowi Lewickiemu Metropolicie Lwowskiemu i Halickiemu, a Kardynał Xiąże Schwarzenberg Arcybiskup Pragi, włożył mu biret kardynalski na głowę, udawszy się w tym celu przez Kraków i Lwów do Uniowa, gdzie póżnym wiekiem obarczony X. Metropolita przebywa

Syxtusa IV. o którym powyżéj była mowa co pokazuje iż wiernie, trzymał się jedności z rzymską stolicą. *Józef II Sołtan,* który po nim nastał w rocznikach Moskwy szyderzo zwany jest: Łacinnnikiem, co pokazuje iż szczerym był Unitą, i pragnął utrzymania połączenia z łacińskim kościołem. Wspomnieć tu wypada iż ten Metropolita pisał w sprawie Unii list do *Nifona:* ówczesnego Patryarchy Konstantynopolitańskiego, z zapytaniem, jakie jest jego zdanie o zjednoczeniu z Rzymem, i o ważności soboru florenckiego? I otrzymał następującą w tym przedmiocie odpowiedź: „Ten święty sobor Florencki wielce jest czcigodny, i z powszechnem zadowolnieniem został uskuteczniony. On sam życzy sobie gorąco urzeczywistnienia téj Unii, ale dla znanych powszechnie wielce ciężkich okoliczności, nic niejest w stanie dla niéj uczynić.“ Cerkiew Małoruska niezdołała stale przy Unii utrzymać się. Wpływ greckiego duchowieństwa z Konstantynopola nieustannie przybywającego, a więcéj jeszcze wpływ rossyjskiéj Cerkwi i szczęśliwéj propagandy Metropolii Moskiewskiéj, przeciw Unii Kijowskiéj, mianowicie przez ciemnych a fanatycznych Czerńców prowadzonéj, podkopywał ją coraz więcéj a więcéj, tak iż ze śmiercią Józefa Sołtana, i Unia Rutenii zstąpiła do grobu.

Następa Sołtana *Jonasz II,* w r. 1520 obrany, oświadczył się otwarcie za Schyzmą, a którzy po nim przez siedmdziesiąt lat nastawali, byli zwolennikami odszczepieństwa i przeciwnikami rzymskiéj stolicy. —

Taki stan rzeczy dla cerkwi ruskiéj niemiłe wywierać musiał skutki. Rossyjska cerkiew mogła podówczas zamknąć się w sobie. Zawarta w jednolitem

państwie Carów, bez przymieszki jakiegokolwiek obcego sobie żywiołu w narodzie, bez nauki wprawdzie i potęgi moralnéj, ale wsparta siłą swych władców i utrzymująca się postrachem, gdyż miecz lub bicz wisiał nad każdym, ktoby myślał o odstępstwie od jéj tak zwanego prawosławia, mogła niedopuszczać do siebie ani Unii, ani łacińskiego obrzędu. Nareszcie zatwardła na głaz martwy, i zaumarła, czyli raczéj zapadła w letarg długotrwały. Lecz Małoruska cerkiew w innych całkiem była stosunkach. Związana w jedno państwo z Polską do łacińskiego kościoła gorliwie przywiązaną, wystawiona na wpływ nauk i cywilizacyi zachodniéj, mając nadto w własném swem łonie szlachtę wolną i ubiegającą się porównie z Polską i Litewską szlachtą o znaczenie moralne, które ucywilizowaniem i towarzyską ogładą zdobywać trzeba, codziennie dotkliwe swe klęski obliczać musiała. Zakony łacińskie, mianowicie Franciszkanie i Dominikanie rozszerzały usilnie i skutecznie na Rusi wiarę katolicką z rzymskiem nabożeństwem, do nich podówczas zaczęli się przyłączać, a nawet niebawem przewyższać ich w działalności Jezuici, zaprowadzający swe szkoły i Konvikta dla szlacheckiej młodzieży, do których i ruska szlachta w mnogiéj liczbie swych synów oddawała. Niebawem ciągnął i na Ruś inny jeszcze wróg od zachodu, równie nieprzyjaźny łacińskiemu jak i greckiemu kościołowi, a roszczący sobie prawo do wyższéj nauki, większéj wolności i znakomitszego ucywilizowania. Mówię o Protestantyzmie, mianowicie o Kalwinizmie, który między szlachtą ruską, niemniéj jak między Polską ciągle zwolenników zyskiwał. Łatwo zrozumieć że hierarchia ruska na taki stan rzeczy niemogła obojętném

patrzyć okiem, że winna była myślić o środkach, zaradczych ratowania swéj cerkwi i swego obrzędu. Dodajmy do tego nieustanne nieprzyjemności z włóczącemi się po kraju, i z ujmą władzy duchownéj rozliczne intrygi między duchowieństwem i szlachtą szerzącemi awanturnikami z Grecyi, duchownymi i świeckiemi; zdzierstwa Patryarchów Stambulskich szczególniéj wymierzone przeciw duchowieństwu Rusi, a pojmiemy łatwo, dla czego Biskupi Rusi południowéj, na nowo zatęsknili za Unią i szczerze zajęli się uskutecznieniem ponownego zjednoczenia swéj Cerkwi z Rzymem.— Skutkiem tych chęci był Synod Biskupów należących do Metropolii Kijowskiéj grecko sławiańskiego obrzędu, odbyty w Brześciu Litewskim pod przewodnictwem Metropolity *Michała Rahozy* w r. 1594. Podczas gdy na stolicy Apostolskiéj zasiadał Papież Klemens VIII. Na tym synodzie przywrócono Unię z rzymskim kościołem, a dwaj Biskupi ruscy *Hipacy Pociéj* i i *Cyryl Terlecki*, jako deputaci Synodu udali się w téj sprawie do Rzymu.

Tu *Michał Wiszniewski, autor historyi literatury polskiéj*, Tom 8 Str. 248, piórem w żołci maczanem, Unitom i religii katolickiéj w wysokiem stopniu nienawistnem, opisuje tę unię jako rzecz całkiem nową na Rusi. Żal nam, iż musimy tu dotknąć tego męża. który z resztą przez swą pracowitą historyę literatury polskiéj, pomimo niektórych w niéj usterków, zasłużył sobie na chlubne uznanie w narodzie. Ale czyliż godziło się pisać, (str. 255) Na unii florenckiéj „*Pozwolono aby czysca w greckiéj cerkwi niebyło.*“ „*Na unii zaś Brzeskiéj, przyjęto naukę o czyścu?*“ Czemuż nieraczył P. Wiszniewski, zanim to napisał, zaglądnąć do Dekretu Unionis soboru Florenckiego, który w przeszłoro-

cznym Kalendarzu umieściliśmy? byłby tam się oraz przekonał, jak błędne nakreścił uwagi co do przydatku w składzie wiary, słów: „*i od Syna*“ dotyczących pochodzenia Ducha świętego.

Historya Unii w Polsce, czyli raczéj na Rusi południowéj pod berłem Polskiem zostającéj, począwszy od Synodu Brzeskiego, aż do Synodu w Zamościu w r. 1720, wielce jest zajmująca. Nietak jak ją z góry mocno przeciw Unii uprzedzony Michał Wiszniewski opisuje, ale jak bezstronne badania ją przedstawiają. Niezamyślamy tą razą dalszą polemikę prowadzić przeciw Wiszniewskiemu, zostawiamy to sobie na inny czas, gdy więcéj szczegółowo nad tym przedmiotem zastanawiać się będziemy, teraz tylko to weźniéjmy na uwagę: Unici nie mordowali szyzmatyków — ani nie usiłowali ogniem i mieczem wytępić odszczepieństwo, Niebyli nigdzie zaczepiającemi a jeżeli odpornie działając, w bronieniu istnienia swojego i praw swoich za daleko się posuwali; Rząd królestwa Polskiego mimo wszelkiego dla nich spółczucia i względów, powstrzymywał ich w przyzwoitych granicach, dosyć bezstronnie te sprawe rozstrzygając. Lecz to samo o Szysmatykach nikt niepoważy się twierdzić. — Oni postawiwszy swoją pokątnie święconą Hierarchię, przeciw téj która Unię przyjęła, i wyprowadziwszy naraz z zamkniętéj cerkwi Anti-Metropolitę Kijowskiego z całym gronem Przeciw-Biskupów swoich, uzbroili się w oręże, krwawą zemstę wywierając nod tymi, którzy do Unii przystąpili. — Oni poburzyli Kozaków, wzniecili krwawe rokosze i wojny, spiskowali z sąsiadującym od północy ludem przeciw swéj prawowitéj władzy, byle tylko dopjąć swego celu to jest stłumić i wytępić

znienawidzoną Unię. Oni siłą bata i miecza zmusić chcieli każdego do pozostania przy szyzmie zniewolić, nareszcie króla i rzeczpospolitę Polską do zniszczenia téjże Unii w swych krajach. Krew męczeńska świętego *Jozafata* Kuncewicza Arcybiskupa Połockiego grecko-ruskiego obrządku świadczy przeciw nim, a najuczeńsi mężowie jakich mieli w swych zastępach odstępowali od nich do Unii, mimo zaszczytów i godności któremi ich obdarzali Tak n. p. *Meletiusz Smotrycki* ich Arcybiskup Połocki. To mówią bezstronne dzieje, tego nikt zaprzeć nie zdoła.

Chcąc poznać stan cerkwi małoruskiéj, która pod swym metropolitą kijowskim z stolicą apostolską i z łacińskim kościołem zjednoczyła się, i pospolicie unicką nazwaną została, zatrzymamy się nad Synodem hierarchów tejże cerkwi, który się odbył w Zamościu w r. 1720. Tu bowiem wystąpiła unia małoruska w swym tryumfie, w swym zwycięstwie nad odszczepieństwem czyli syzmą, które odniosła prawie zupełnie w granicach korony polskiéj i Litwy, a to najwięcéj siłą moralną, przetrwawszy ciężkie i krwawe ciosy, które jéj odszczepni spółrodacy w przeciągu siedmnastego wieku zadawali.

Hierarchia ruska na tym synodzie, który właściwie we Lwowie miał być odprawiony, ale z powodu morowéj zarazy, którą Lwów podówczas został dotknięty, do Zamościa przeniesiony został, reprezentowana, czyli przedstawiona, z następujących składała się członków:

Metropolita kijowski i halicki, biskup całéj Rusi: Leon Kiszka.

Arcybiskup Smoleński i Siewierski: Wawrzyniec Drucki Sokoliński.

Arcybiskup połocki, biskup witebski, mścisławski, orszański i mohiłowski: Florian Hrebnicki.

Biskup łucki, Exarcha całéj Rusi, archimandryta ostrogski: Józef de Wyhow Wyhowski, hrabia św. rz. cesarstwa.

Biskup chełmski i bełzki, archymandryta żydyczyński: Józef Lewicki.

Biskup lwowski, halicki i Kamieńca podolskiego, archymandryta uniowski: Atanazy Szeptycki.

Biskup przemyslski, sanocki i samborski: Hieronim Ustrzycki.

Biskup piński i turowski: Teofil Godębski.

Następują Archymandryci czyli opaci głównych klasztorów reguły św. Bazylego, pospolicie zwanych Bazylianami:

Antoni Zawadzki, jenerał czyli proto-archymandryta zakonu św. Bazylego.
Jan Chryzostom Radzimiński Frączkiewicz z Czereja.
Innocenty Piechowicz z Mielca.
January Ohorcewicz z Dermania i Dubna.
Sylwester Terawski z Dorohoburza.
Jakób Solikowski z Kobrzyna.
Józefat Jachimowicz z Tołoczyna.
Polikarp Filipowicz z Leszczyna.
Patrycy Bielski z Owrucza.
Innocenty Hankiewicz z Supraśla.

Za nimi idzie cały szereg Protopopów, czyli Dziekanów z wszystkich wyż pomienionych dyecezyj w liczbie dziewiędziesiąt i cztery. Innych przełożonych i dygnitarzy z zakonu św. Bazylego było dwadzieścia i trzy. Ze strony stolicy apostolskiéj wyznaczony był na ten synod: *Hieronim Grimaldi arcybiskup Edesseński, nuncyusz apostolski.*

Przejrzawszy ten świetny szereg tak znakomitych cerkwi ruskiéj zjednoczonéj przedstawicieli, cieszymy się nie mało tak okazałym zwycięstwem prawdy i jedności katolickiéj. Żadne polityczne wpływy, żadne podstępy, znaglenia lub przymusy, żadne dynastyczne dązności i zabiegi nie brały tu udziału. Synod był wolny, obradował swobodnie, wyrokował więc według ducha świętego, w prawdzie i świętości, w zgodzie i w jedności. Nie tak wyrokowali w późniejszych czasach odstępcy Unii, i fałszu zwolennicy, ale téż wielka różnica między tamtymi a tymi była w zewnętrznych wpływach, którym ci ostatni ulegać zniewoleni byli, co ich jednak wcale uniewinnić nie zdoła.

Pozostaje nam teraz mówić o pracach i wyrokach tego soboru, zostawiamy to atoli, jeżeli Bóg dozwoli na czas późniejszy.

W 150 lat później,

CO TO BĘDZIE?

Świat dzisiejszy, proroków nie godzien, wieszczów mało wydaje, ale marzycieli posiada tak wielką liczbę, iż się gorszyć nie będzie, gdy jednego z nich w kalendarzu spotka. A że przysłowie polskie niesie: „Bóg wiara sen mara“, wolno przeto każdemu uważać za senne mary cały mój artykuł, i powiedzieć: „przebrało mu się konceptów do kalendarza, więc ich szuka w utajonéj przed ludzką wiedzą przyszłości“. Prawdę mówiąc: jeszcze mi się nie przebrało ani myśli, ani ochoty do opisywania starych dziejów i spraw teraźniejszych, ale publiczność niechętnie przeżuwa takie wspomnienia, i dopomina się zawsze o co nowego?“

Wchodząc w ogólne usposobienie, a razem życząc sobie uczynić mój kalendarz (o ile się da?..!) pokupnym, najnowszą rzecz podaję, bo opis Krakowa w r. 2007 „*To jakaś licha fikcya!!!*“ rzeknie surowy krytyk, który mego kalendarza nie czytał, ale co gorsza! nie kupił. — *Czy zaś nie herezya?!!!* wydzwonią trwożliwie wdzięczne usta pobożnéj niewiasty.—„*Facecye*“ rzeknie grubym głosem dawny posiadacz wsi N. „*Ciekawość czy się też to sprawdzi?* odwoła się do

męża pani ekonomowa z wsi Y... „*On to wszystko dowiedział się ze stolików?* sądzi pani burmistrzowa.

— Takieto będą zdania o mojéj pracy, a na wysłuchanie onych jestem przygotowanym, i z odwagą nowéj się chłoście poddając, opisuję widzenie jakie miałem w chwilach wesołych marzeń.

W półśnie nad ranem marzyło mi się, iż powróciłem na ten świat w r. **2007**, a jadąc na chmurce po nad morzami i lądami, spotkałem w méj podróży jakiś mały świat nadpowietrzny dość zaludniony, ale tkany z kitajki. — Mistrz jazdy nadchmurnéj nazwiskiem Wiatr, oświadczył mi iż porozumiał się już z mistrzem podróży podchmurnéj Ether, o podróż moją na twardy świat, a razem że mam się natychmiast przesiąśdź, albowiem wydał rozkazy iżby żagle chmury rozpuszczono, a prędzéj na puszcze Afrykańskie zdążano, gdzie znaczna panowała susza i brak wody. — Nie miałem z sobą żadnych manatków, więc przy blasku błyskawicy na elektrycznym prądzie, spuściłem się do gmachu zawieszonego pod kitajkowym światem. — Pan Ether dowódzca jazdy podchmurnéj z ciekawością mi się przyglądał i przemówił do mnie nieznanym narzeczem, ale gdy mu powiedziałem że Polakiem byłem i jestem, zawołał jakiegoś rodaka, który starą mowę (antiquam linguam) jeszcze umiał, i tłómaczył wodzowi czego pragnę, i gdzie chcę zajechać?

— Do Krakowabym chciał się dostać, (rzekłem najpokorniéj) jam jest rodem z pod Bochni a całe życie mieszkałem w Krakowie.

„To dobrze“ odpowiedział mi pan Ether mistrz jazdy.

„Dawny Kraków leży na podniebiu Saturnowym

„w bok konstellacyi Wenery, jeszcze mamy sto pro-
„mieni odległości, to jest (1000 dawnych mil), więc
„za minutę i 55 sekund wysiędziesz pan *z polotu*".

— Ale jakże wysiądę, kiedy niedoskoczę z tak wysoka?

— To moja rzecz odpowie p. Ether, dostaniesz p. pan Sferidę, i byleś się jéj trzymał, to spłyniesz ku ziemi.

Rzeczywiście majtek żeglugi nadpowietrznéj dał mi wydętą kulę, którąśmy dawniéj nazywali balonem, i kazał mi pociągać od czasu do czasu za sznurek, ostrzegając, iż gdybym płyn lotny od razu wypuścił, tobym się na wielkie naraził niebezpieczeństwo, jak znowu, gdybym przez zbyteczną lękliwość sznurka nie pociągał, wzniósłbym się w świat nadchmurny i tambym zginął w nieoznaczonéj międzyświatowéj przestrzeni. — Po tém krótkim upomnieniu, strącił mnie *z polotu* i znalazłem się zawieszonym między ziemią a wyższym światem. Ile razy pociągnę za sznurek, tyle razy pędem strzały lecę w dół, ile razy wstrzymać się chcę na podniebiu i sznurek popuszczę, pędem światła piętrzę w górę, mijając chmury i obłoki. — Męcząca też to podróż z jednego świata na drugi!

Ale wreszcie zdołałem ruch uregulować, i spotykałem kilkaset sferid płynących to do góry to na dół, aż ośmielony ich przykładem, spuszczałem się zwolna ku ziemi i wysiadłem w jakiémś mieście, które mi nie było obce, ale z którém się łatwo rozpoznać nie mogłem. Pytam przechodzącego jakiegoś śmiertelnika, gdzie jestem? Minął mnie — niezrozumiawszy mego zapytania. — Pytam drugiego, a ten mi wskazał człowieka siedzącego przy zarosłym mchem po-

mniku, i tłómaczył na migi, że uczony ten badacz dziejów, łatwiéj moją mowę zrozumi. — Udałem się więc do niego i powitałem po polsku, „Niech będzie pochwalonym Jezus Chrystus“. Ów mędrzec złożył w krzyż ręce i odrzekł „na wieki“! Potém zaś bystrym wzrokiem w skruś mnie przeniknąwszy, zapytał: kto jestem, z kąd przybywam i czego pragnę? Odpowiedziałem, iż nazwisko moje Antenatus, przybywam z lepszego świata, a pragnę zwiedzić dawną moją kolebkę.—„Cześć tobie i przodkom twoim“, odrzekł mędrzec, a razem oświadczył, iż ofiaruje się być moim przewodnikiem po mieście które chcę zwiedzić. — Udaliśmy się razem w głąb miasta, i od niego dowiedziałem się, że jestem w starym Krakowie, który się łączy z nowym na płaszczyznach byłéj Justowskiéj woli. Zapytałem o rynek, sukiennice i wieżę ratuszową? Mędrzec odpowiedział mi, że już rynek dawny nie istnieje, a tę całą przestrzeń zajmuje dziś budynek staréj giełdy, która dzisiaj mniéj uczęszczana, z powodu że nowa dwa razy większa zbudowaną została pomiędzy nowym a starym grodem. — Pytałem się jakim tu teraz językiem ludzie mówią? — Odpowiedział mi, iż językiem Europejskim, który jest nową kombinacyą wielu narzeczów, wyjątkowo zaś niektórzy jeszcze mówią starą mową polską.

Szliśmy szeroką a długą ulicą, w śród niezmiernych i na kilka pięter zbudowanych gmachów, a przeszedłszy przez most na Wistuli, dawnéj naszéj Wiśle, doszliśmy aż do wzgórza, które o ile sobie przypomnieć mogłem, nazywało się za moich czasów Krzemionkami. — Z tamtąd przestronny rozwijał się widok na całe miasto, które większe od Paryża, ozdo-

bione było w liczne i wspaniałe gmachy. Po drodze pytałem się mędrca gdzie podróżuje owa liczna populacya, którą w żegludze mojéj nadpowietrznéj spotykałem? Odpowiedział mi że wszyscy udają się polotem do Auromeki dawnéj Kalifornii, albowiem w krajach tych odkryto obfitą żyłę szczęścia.—Jakto szczęścia? zapytałem. — Za moich czasów to szczęścia szukano w głębi własnego sumienia! Mój panie Antenatus, odpowiedział mi ów mąż uczony, mylisz się podobno, bo czytałem w dziejach, że wyście to pierwsi odkryli kopalnią szczęścia w Kalifornii, ale trafiliście na mniéj zyskowne pokłady, następne zaś pokolenia dogrzebały się litéj skały zbawczego kruszcu. — Może być odrzekłem nieco pomięszany, aleśmy złoto uważali tylko za środek ziemskiéj pomyślności a nie za nasz cel wyłączny. — I w tém się mylisz, bo wyście już zaczęli budować ołtarze dla bałwanów, które dzisiaj czci większość ludzi. Widzisz ten rząd błyszczących posągów, są to statuy finansistów, wynalazców, przedsiębierców przemysłowych, i naczelników fabryk. One to ze zbawczego kruszcu lane, stoją na zrębach glinianu, który dawne zastępuje srebro. Kruszec ten obficie wydobywanym jest z gliniastych gór, otaczających stary i nowy Kraków, topi się za pomocą galwanicznego narządu, i płynie rzeką ognistą do form przygotowanych. Stosunkowa jego lekkość, moc i trwałość dają mu pierwszeństwo nad innemi kruszcami a nawet nad silicianem. — Cóż to za Silician? (zapytałem) — Przecież wiesz, iż to kruszec wydobyty z Krzemionki!.. Nie wiedziałem, rzeknę, gdyż tego za moich czasów nie znano. — Prawda, dodał mędrzec, zapomniałem iż jesteś z tamtego świata.

Powiedz mi szanowny mężu, (odezwę się do mędrca), co to za gmach widzimy szklannym dachem pokryty?

Jest to wytwornia potęg fizycznych. Tam się robią wszystkie przyrządy służące do emancypacyi pracy ludzi i źwierząt, i tam również wytwarzają się *illumeny*, które wśród nocy zastępują dla ziemi słoneczne światło.

Jakże to może być szanowny mężu! myśmy przecież o tém dawniéj ani słyszeli. Co to są za *illumeny?*

Mędrzec uśmiechnąwszy się zapytał, a czémżeście dawniéj miasto oświecali?

— Olejem od pana Baranowskiego, a częściéj nawet samemu tylko xiężycowi i gwiazdom odwdzięczaliśmy blady promyczek światła. Miano wprawdzie Kraków oświecać gazem, kiedy dostałem rozkaz wymarszu na inny świat, więc nie wiem czyli i to przyszło do skutku?

— Prawdę mówisz!.. Przypominam sobie iż czytałem w kronikach waszych (odrzeknie mędrzec), iż węgiel smarzono w tyglach i zbierano gaz do oświetlania, ale jakże to musiało być ciemno przy takiém świetle?!.. Widzisz tu co drugi dom puszki okrągłe z drutami. Otóż to są stósy galwaniczne, które wkrótce rozpłomienią się żarami słońca; a na téj wysokiéj wieży jest główny illumen, który świéci po nad całém miastem i okolicami.

— Przyznaję (rzekłem), iż to jest bardzo ciekawe i gdybyśmy tu mogli dostać fiakra, tobym cię prosił szanowny mężu, abyś mnie zawiózł do tego gmachu gdzie fabrykują te przyrządy.

— Cóż to w waszéj mowie znaczył wyrzeczony

dopiéro przez ciebie wyraz fiakier?.. zapytał mędrzec.

— Jest to powóz zaprzeżony dwoma końmi, które popędza woźnica (nie zawsze trzeźwy).

— Jakto powóz zaprzężony końmi!?... a to po co te konie? Jakież mieliście prawo męczyć stworzenie w 9tym rzędzie stworzeń stojące i do takiéj je ciężkiéj i uwłaczającéj pracy używać?

— Jakie prawo? prawo człowieka, któremu Pan Bóg poddał inne stworzenia ku użyciu?

— Tak jest ku użyciu, ale nie ku nadużyciu. Koń już pracą przez tyle wieków wyrobił dla siebie emancypacyą, i jest uwolnionym od pociągu, ale służy tylko za Pegaza, dla poetów, Bardów i ziemskich anielic.

— Więc teraz nie ma sposobu jechać, ale w skutek emancypacyi konia, musi człowiek piechotą chodzić?...

— Bynajmniéj, odpowie mędrzec, właśnie że nikt a przynajmniéj mało kto piechotą chodzi, bo przecież wiesz, iż rotacya odbywa się za pomocą magnetycznego prądu.

— Niewiem tego bynajmniéj. Dawniéj u nas to na długich przestrzeniach para wodna zastępowała podróż końmi, a toczyły się duże i długie wozy po żelaznych kolejach. W mieście zaś ciągnęły nas konie, i to najczęściéj wywłoki zaprzężone do brudnych i zabłoconych doroszek.

— Czytałem w opisach z tamtéj epoki, iż używaliście pary wodnéj, aby uciążliwą a często niebezpieczną odbywać podróż. Widziałem nawet ślady owych dróg, na które kładziono szyny z żelaza. Ah! jakżeto utrudniało wzajemne znoszenie się z sobą tylu

mieszkańców świata! Teraz wcale tego nie potrzeba, bo człowiek każdy nosi w sobie siłę rotacyjną. I jak w skutek woli twojéj porusza się ręka lub noga, tak téż za siłą twego prędu magnetycznego porusza się przyrząd do lokomocyi używany. Możemy wziąść transferkę na dwie osoby w najbliższym zakładzie ruchu i pojedziemy do wytworni potęg fizycznych którą zwiedzić pragniesz. ¡Proszę cię tylko abyś mi dotrzymał w łańcuchu wytężenia magnetycznego, albowiem własna moja siła zaledwie na mnie samego wystarcza.

— A wieleż się płaci za taką podróż?

— Nie wiele (odrzeknie mędrzec), dasz tylko funt zbawczego kruszcu, gdyż z tego zbiera się fundusz na ogólną emancypacyą siły stworzeń. Ale prawda!.., ponieważ jesteś gościem i to z tamtego świata, przeto dostaniemy transferkę bezpłatnie.

— To tu jeszcze prawa gościnności są zachowane? (zapytałem).

— Gość utrzymywanym jest przez trzy dni kosztem gminy odrzekł mędrzec, a po trzech dniach jest wedle zdolności użyty i opodatkowany.

— To dużo lepiéj, jak za moich czasów, gdzie już pierwszego dnia niewystarczały fundusze gościa na zapłatę oberży.

Schodząc ze zrębu góry, wstąpiliśmy do gmachu, w którego podworzu stało tysiące małych i większych narządów z kółkami i pokładem mogącym pomieścić jednę, dwie i cztéry osoby. Lecz były większe na sto osób i więcéj. Mój towarzysz pokazał kartę dozorcy, przedstawił mnie jako cudzoziemca i zaprosił abym stanął na nizkim pokładzie małéj transferki, a podawszy mu mały palec jednéj ręki,

drugą dotykał się magnetycznego drutu. Jakoż zaledwo ten łańcuch zawiązaaym został, transferka nasza puściła się pędem strzały na ulicę, i toczyła się wedle kierunku jaki jéj korbą mój towarzysz nadawał. Ten ruch gwałtowny taką nabawił mnie trwogą, iż machinalnie odsunałem rękę od czarodziejskiego drutu, a transferka tak nagle stanęła w miejscu, iż z niéj spadłem i nosem o ziemię uderzyłem. Mój przewodnik w ten moment do mnie przyskoczywszy, potężnego dał mi w nos kułaka, twierdząc, iż według prawideł, leczy się similia similibus. W saméj rzeczy, iż w ten moment uczułem odrętwienie nosa, a przypominając sobie teoryją Hannemana za naszych czasów znaną, zapytałem, czy się tu trzymają Homeopatyi czyli Aleopatyi?

Medycyna, rzecze mędrzec, uczyniła znaczne postępy w dyagnostyce, którą na nowszych oparto spostrzeżeniach; bo lekarz nie tylko chorobę poznaje, ale ją słyszy i widzi. Oznaczenie choroby i jéj stopnia odbywa się najprzód przez introspekcyą samego chorego i przez pyrospekcyą lekarza. — Chory doprowadzony do rozdziału ducha z ciałem patrzy wewnątrz siebie okiem wewnętrzném, badając, czyli jest zdrowym lub chorym! Następnie obnażony staje do pyrospekcyi, to jest obraca się tyłem ku latarni galwanicznéj, w któréj światło do potęgi siódméj jest podniesione, a wtenczas lekarz przegląda go wskróś jak szybę i widzi, gdzie się bieg życia zatamował?..— Wtenczasto uderza silnie na ten punkt i lecząc symptomatycznie, przychodzi do stanowczego odkorkowania, że tak powiem, zatkanego kanału życia. Wtém zaś posługuje się jednym arkanem albo arka-

nami, puszczając życie w dalszy obieg słonecznego koła.

— Więc może (dodałem) przyprowadzi taka medycyna śmiertelnika do stanu nieśmiertelności?

— Tak jest (odrzeknie mędrzec) jest ona już na téj drodze, i wkrótce rozwiąże ważne pytanie między przewagą życia nad śmiercią.

— Za moich czasów, odrzeknę, to umiano zwalczyć samą tylko boleść przez usypiający środek chloroformu.

— Stareto dzieje, mój ojcze Antenatus! Dzisiaj nie chodzi wcale o postawienie chorego w stanie biernym i w odrętwiałości, ale raczéj stawia się go w sile spotęgowanego życia, a tém samém i przemocy nad chorobą. Ale czynimy przeciwko zwyczajom, zatrzymując zbyt długo tranąferkę; zawiążmy przeto na nowo łańcuch i jedźmy!

W istocie transferka natychmiast ruszyła i wkrótce znaleźliśmy się przed gmachem wytworni potęg fizycznych. — Wszedłszy do sieni, widziałem kilkadziesiąt krzeseł zawieszonych na sznurach. — Pytałem się, co one znaczą? Mędrzec mi odpowiedział, iż one zastępują miejsce dawnych i tyle uciążliwych schodów. Jakoż usiedliśmy na szerokiém krześle, a gdy mój towarzysz poruszył jednę ze sprężyn, w mgnieniu oka wyskoczyliśmy na pierwsze piętro. — Tam zobaczyłem tysiące kółek, obracających się w różnych kierunkach i odbywających rozmaite fabryczne posługi; jeden zaś tylko człowiek siedział w środku i na rodzaju zegara lub téż busoli skazówkę posuwał lub cofał. — Cóżto za narząd, pytałem się mędrca? jakaż siła wprawia w ruch te wszystkie koła?

— Siła odwieczna, rzeknie mędrzec z gorżkim uśmiechem, ale nieznana barbarzyńskim przodkom naszym. — Jestto siła attrakcyi i repulsyi polarnéj, zastósowana do ruchu i pracy. Dawniéj do tych posług używano ognia i wody, a nawet obu razem. Mieliście owe machiny parowe! — Ach, cóżto za utrudzenie:

— A któżto jest, proszę cię, ten pan, co nad tą bussolą siedzi? zapytałem.

— Jestto winowajca, odrzekł mędrzec, który nadużywszy emancypacyi, musi regulować ruch ciał martwych.

— A w czémże on przekroczył, czy popełnił jaką zbrodnią?

— Nie; ale był leniwym, nic nie myślił, nic nie wynalazł, stał się trutniem spółeczeństwa. — Słowem, chciał używać bez zasługi!

— Mój Boże! (odrzekłem) za moich czasów to właśnie byłby za to samo jednym z pierwszych w spółeczeństwie.

— Może ciekawym jesteś wiedzieć, co znaczą te banie napełnione wodą? Jestto narząd, w którym się przygotowuje opał na zimę. Wiesz dobrze, iż woda posiada materyały palne, jako złożona z wodorodu i kwasorodu. — Otóż ścisły stósunek tylko tych dwóch płynów przeszkadzał używać wody jako materyału palnego i raczéj służyła ona do gaszenia ognia. Dzisiaj w skutek rozkładu, woda ogrzewa domy i kuchnie, a tym sposobem oszczędzamy reszty niewyciętych przez was lasów. — Dla tego téż widzisz, iż na żadnym z domów nie masz komina, który za waszych czasów szpecił piekność budynków.

— A to duże koło jakie ma przeznaczenie? zapytałem.

— Duży przyrząd, który widzisz, wytwarza dźwignie do przenoszenia skał. — Dawniéj środkami zbyt uciążliwémi łamaliście skały na małe sztuki i kamyczki, aby z nich domy wasze budować, my zaś już ani z kamienia ani z cegły domów nie budujemy, używamy przecież skał do utrzymania rzek w prostych łożyskach, któreśmy im wytknęli i dla tego ów przyrząd gotuje wielkie dźwignie i transfery, na których się granitowe skały toczą aż do koryta rzeki.

— Jakto? więc domy, które widzę, nie są z cegły budowane?

— A to po co ten ciężar i trud? kiedy mamy tak doskonały półkruszec *metalen*, zastępujący wybornie kamień w trwałości, a drzewo w lekkości, — Jestto ziemia przez elektrogalwanizm do stanu metalicznego doprowadzona. — Robią się z niéj kwadraty nakształt waszych ciosów, ale wewnątrz puste, i łączą się przez stopienie fałdów prądem elektrycznym tak, że potém wszystkie te kwadraty stanowią jednę ścianę. —

— Dla czegoż one są próżne? zapytałem.

— Dla uniknienia wszelkiéj wilgoci, która ściekając aż do ziemi, odprowadzoną jest za miasto i nawodnia szkołę akklimatyzaayi roślin; a powtóre ściany takie łatwiéj się ogrzewają.

— Nie rozumiem, co mówisz o szkole akklimatyzacyi.

— Pospieszam wytłomaczyć, że jako człowiek i źwierze potrafią się z czasem akklimatyzować i przywyknąć do zewnętrznych działaczów, tak téż i roślina przez wychowanie i stopniowo dokonaną uprawę

przyzwyczaja się do obcéj ojczyzny, nie tracąc nic na swéj pierwotnéj naturze i gatunku.

— A jakieżto może być przeznaczenie tych narządów w wielkie walce zaopatrzonych?

— Sąto *extensory*, odpowie mędrzec, służące do rozpłaszczenia brył *mixtyny*, użytéj do pokrywania dachów. Kompozycya ta sztuczna z wielu kruszców we właściwym stósunku złożona, da się rozpłaszczać na szerokie płachty nader cienkiéj blachy, których jedna wystarcza do pokrycia całego domu. Tym więc sposobem unika się lutowania pojedyńczych blach, których resztki przez was nam zostawione, przetopiliśmy siłą promienia.

— Przepraszam cię, mężu, iż śmiem cię tak nudzić mojémi pytaniami, ale radbym wiedzieć, co znaczą te szkła nadzwyczajnych rozmiarów, które w dachu są oprawione.

— Sąto *krystofany*, użyte jako najtańszy sposób topienia *mixtyny*. Kruszce, w skład téj kompozycyi wchodzące, kładą się w jeden zbiernik, a promienie słońcaześrodkowane w silne ognisko, topią w jednéj chwili metal przygotowany. Lecz nietylko ten mają użytek, bo służą one razem za środek zbadania księżyca, a wyznać muszę, iż do dziśdnia wiele uczyniliśmy nowych odkryć na księżycu i mamy nadzieję, że zdołamy z tym planetą zawiązać bliższy stósunek. Już nawet w roku przeszłym próbowano robić *woxideny*, odnoszące głos ludzki w niepojęte przestrżenie, wątpię jednak, abyśmy się słownie porozumieć mogli, ale chyba przez naprężenie woli, tak jak to czynimy ze zwykłémi *mensferami*, które się u was nazywały podobno telegrafem, odnoszącym na iskrze elektrycznéj wyraz waszéj myśli.

— Jakto? zapytałem, to wy już i telegrafy elektryczne porzuciliście, ah, zmiłujcież się, to przecież było cudowne odkrycie!..

— Jakto cudowne?.. Tam jest cud, gdzie czyn wychodzi po za granicę naturalnych praw przyrody; ale wasze telegrafy były najmniéj dogodnym środkiem komunikowania się wzajemnego, boście używali słupów, drutów i narządów, które pukały i wybijały dziury na papierze; kiedy dzisiaj przez samo naprężenie woli obudza się w obu osobach do rozmowy powołanych, magnetyczne widzenie, zestrzelenie myśli, czyli komunikacya bezpośrednia: a przyznasz, iż ten sposób dużo jest dogodniejszy, i jegoto chciano użyć do rozmówienia się z istotami na księżycu, ale wyzywający nie uczuł w sobie oddziałania drugiéj istoty wyzwanéj.

— Pod tym względem to ja znowu was oświecić mogę, odrzekłem, bo właśnie jadąc tutaj, popasałem na księżycu, i wiem, że mowa i myśl wasza zrozumianą tam być nie mogła, bo istoty księżycowe pod innémi stworzone są warunkami.

— Bardzobym ci był wdzięcznym, rzecze mędrzec, abyś mi to mógł objaśnić, boby mój przyjaciel użył tego do kalendarza, który ma phototypować na rok 2008.

— Nie mogę szczegółowych dać ci objaśnień, bo zakazano mi wyjawiać tajemnic przyrody innych globów, ale cię tylko ostrzegam, iżbyś na próżno nie badał w nich części duchowéj. Dość wam na tém, iż znacie jednostajny ruch onych i stósunek do waszego świata, i że nawet podejrzeliście kształty księżyca i jego góry, doliny i morza, lecz stworzeń nie poznacie, aż po złożeniu w zbiernik ziemi skorupy ciała waszego.

— Czyli tam zimno? zapytał mędrzec.

— Księżyc ma się do ziemi, jak ziemia do słońca. Wasz mróz jest stopniem najwyższego księżycowego ciepła, ale nic w tém dziwnego, bo i u was serca bywają zimniejsze od lodu; te więc istoty księżycowe są we właściwym sobie klimacie. — Lecz dość na tém. — Już na żadne więcéj nie odpowiem pytanie, ale raczéj zapytam cię, co znaczą te ogromne kamienie, podobne do naszych kamieni młyńskich?

— Sąto (odpowie mędrzec) kamienie do rozdrabniania nawozów. Za waszych czasów wzbogacenie ziemi odbywało się przez wywożenie nawozów w stanie bryłowatym, suchym, a często nawet słomiastym, a dużo późniéj sprowadzaliście nawóz ptasi i sól z Chili. Kładliście te nawozy w ziemię w wielkiéj obfitości, a przecież skutek nie odpowiadał oczekiwaniom waszym. — Dzisiaj immersyja nawozowa najskuteczniéj temu zadaniu odpowiada. — Nawóz przemielony i nieskończenie rozdrobniony mięsza się ze stu częściami wody, i taką brajką pokrywa się pole za pomocą wielkich centrifugów irrygacyjnych. — Massa ta rzadka łatwo się mięsza z pokładem ziemi, i o wiele bogatsze wydaje plony.

— A jakichże teraz używacie narzędzi do uprawy? zapytałem.

— Zwykłych pneumoversów, to jest walców opatrzonych w szerokie noże, które razem i krają ziemię i skibę jednę po drugiéj kilka razy przewracają. — Zaprowadzę cię do wydziału narzędzi rolniczych, a łatwiéj się z niémi obeznasz. — Siła poruszająca jest jak wiesz, pneumetyczna, to jest, iż człowiek poruszający małą pompkę powietrzną, pędzi pneumovers po szerokich przestrzeniach tak łatwo, iż jednę ty-

siączną promienia, to jest 20 dawnych mórg waszych doskonale uprawić może.

— Więc wołów teraz nie potrzebujecie? rzekłem.

— A do czegoby się nam przydały woły?.. Chowamy tylko krowy i na 150 krów jednego buhaja, a dodać muszę, iż w liczbie 150 krów jest 10 rodnych a 140 mlecznych, to jest, które po pierwszém cielęciu pozbawione są zdolności rozmnażania się i ciągle jakby ze źródła obfitém nasycają nas mlekiem.

— A czémże je wykarmiacie? zapytałem.

— *Foenoliną* (odrzekł mędrzec) jestto najlepsza i najsmaczniejsza strawa, która się łatwo assymiluje, a razem nie zużywa zębów bydlęciu. — Trawy najpożywniejsze, zioła, kwiaty, słoma i zboża zmełte są razem: dość grubo wszakże, aby nie tworzyły mączki, i témito zielnémi otrębami wypasa się bydło i konie, a sam zobaczysz, iż ważą po sześć kubików kruszcu, i nigdy za waszych czasów tak wypasionego bydła nie było.

— Przed mojém odejściem na inny świat słyszałem, iż siano zielone marynowano w hermetycznie zamkniętych piwnicach i tém wypasano bydło. — Nie wiem, czyli się ten sposób udał?

— Przypominam sobie, że tego dawniéj próbowano, ale byłto nędzny pomysł, naśladowany przez nowatorów, którzy nie dla tego przyjmują teoryą, iż dobra, ale dla tego, iż nowa. To upadło zupełnie i nikt siana w późniejszych czasach nie marynował, kto zaś tego sposobu sprobował,, bydło otruł i stracił, wprowadzając w organizm zarody fermentacyi zgniłéj.

— A czémże zbiera się na polu siano i zboże?

— Zwykłém narzędziem, zwaném *pneumorasen*, który

za pomocą wachadła wprowadzonego w ruch przez małą pneumę, goli łąki i zboża w sposób zadawalniający. Nic łatwiejszego do pojęcia jak ten narząd, prosty i przeznaczeniu swemu odpowiedni.

— To prawdziwie ciekawe, co mi opowiadasz, bo widzę że w tym wieku człowiek a nawet i zwierzęta próżnują, a same tylko siły mechaniczne głównych żywiołów, zastępują pracę.

— Przepraszam cię bardzo, rzecze mędrzec, bo w człowieku zmienił się tylko organ pracy, ale tenże sam pozostał obowiązek. Ręce i nogi spoczywają, ale za to głowa pracuje, i cały ciężar przeznaczeń ludzkich dźwiga. I to słusznie, bo w dawnych wiekach ona spoczywała, a całe ciało obciążone trudem, musiało na głowę i na żołądek pracować. — Dzisiaj siły umysłowe wytwarzają ciągle nowe odkrycia a zapewne przyjdzie wkrótce do tego stopnia, iż umysł ludzki stawszy się panem wszystkich sił przyrody, znowu zdoła sobie wysłużyć emancypacyą i prawo spoczynku, wtenczas, kiedy serce ludzkie pracować z kolei zacznie.

— A cóż wtenczas będzie? zapytałem mędrca.

— Wtenczas będzie wytwor najwyższéj miłości, spotęgowanie uczucia i wiek ciągłéj i błogiéj kontemplacyi.

— Mój Boże! ktobyto był w naszym wieku przewidział!—U nas tém biedném sercem potérano, a jego działalność i czynność nazywano słabością. Pracę umysłową nazywano marzeniem, i niepotrzebném marnowaniem czasu. Oceniano wartość człowieka albo wedle jego mechanicznéj siły, albo wedle miary posiadanego obszaru ziemi, lub wagi złota. A dzisiaj, owe ręce które tak ceniono w mojéj epoce, są prawie

niepotrzebnym sprzętem, a nogi o tyle dzisiaj przydatne, o ile się ich używa do przechadzki po własnym pokoju. — Lecz zapomniałem ci się zapytać szanowny mężu, co rozumiesz przez epokę kontemplacyi któréj się spodziewasz? Jakiż to będzie przedmiot, ku któremu się ma duch ludzki wznosić!?

— Jakto Antennatus! Ty się mnie o to pytasz? Ty który z lepszego powracasz świata, i bliżéj znać powinieneś jedyny cel i przedmiot uwielbienia naszego? — Jakże duch twój mało się oczyścił w stopięćdziesiątoletniéj pokucie, skoro nie pojmujesz ostatecznego kresu dążeń ludzkich?

— Wyznaję z upokorzeniem szanowny mężu, iż zaturbowany długami jakie sprawiedliwości niebios mam opłacić, nie zastanawiałem się nad ostatecznym rozwojem przeznaczeń ludzkich, dla tego przyszedłszy tylko spacerem zobaczyć na jakim stopniu wykształcenia stoicie, nie badałem kierunku jaki w dalszym pochodzie obrać zamierzacie. Widzę niesłychane rozwinięcie umysłowe, i widzę że jesteście panami świata i jego potęg i bogactw. Widzę pracę waszą emancypowaną, widzę wykształcenie a nawet uobyczajenie zwierząt. Widzę giełdy i posągi złote odlane na cześć wynalazców, uczonych i przemysłowców. Widzę machiny o których nie marzyli najpierwsi u nas filozofowie. Słowem przyznaję, iż ludzie naszego wieku wyglądaliby przy was jak karły przy olbrzymie. Rozum wasz jest jak drugie słońce dla ziemskiego planety, i dzięki tobie któryś mnie oprowadził i oświecił, będę miał co rozpowiadać kollegom moim z drugiego świata.

— Mówisz o tém Antenatus co widzisz, a nie mówisz o tém czegoś przedewszystkiem upatrywać wi-

nien!! Nie pytasz się o krzyż pański?!... Cóż to wszystko warte bez znaku odkupienia! Na co się przyda emancypacya ciała, bez emancypacyi ducha? A czyliż możebném jest wyswobodzenie ducha, bez łaski Bożéj i zasług Zbawiciela? — Praca rąk i wytwory umysłowe, i dzieła rozumu ludzkiego, są tylko ułatwieniem doczesném, ale nie celem wieczystych przeznaczeń człowieka. Świat ten cały jest tylko warstatem na którym ludzie rozmaitemi narzędziami chwałę Bożą wytwarzać powinni. Siły fizyczne, uczuciowe i umysłowe, są to środki przez które dzieło chwały Bożéj, a razem dzieło naszego zbawienia spełniać powinniśmy. Kto inaczéj rzecz uważa rozchodzi się z dobroczynnemi dla duszy Boga zamiarami, i zatopiony w ziemi, w bryłę się zamienia. Duch jego zwikłany, wydobyć się nie może ku wyższemu światu, a ciężarem samolubstwa i pychy grzęznąc w błocie świata, zapada się w otchłań, z któréj się już nigdy nie wyratuje! — Wieszli Antenatus! iż gdybyśmy postępując na téj drodze umysłowego rozwinięcia i ubóstwienia materyi, nie wkroczyli w epokę uwielbienia krzyża, toby te wszystkie siły i potęgi, których zastósowanie podziwiasz, obróciły się przeciwko nam i niewstrzymanym pędem cisnęły by nas w ciemności zewnętrzne, gdzie jest płacz i zgrzytanie zębów. Lecz miłosierdzie pańskie czuwa nad nami i Bóg zostawiwszy człowiekowi kłopoty ziemskie aby się niemi trudził, zakreślił jednak metę rozumowi ludzkiemu i jego władzy, a w chwili kiedy granicę przekroczyć zamierza, otwiera pod jego nogami niezgłębioną przepaść, i okiem ją duchowym zmierzyć pozwala. Człowiek przerażony cofa się; — odszukuje zatartych śladów na drodze swego po-

chodu, kieruje się busolą sumienia, a wiarę wziąwszy za przewodnika, nadzieję za podporę a miłość za siłę, w powrocie swoim dochodzi... gdzie?.. do krzyża pańskiego! Tam znużony błędną po ziemi podróżą, pada bezwładny, ale życia pełny i widzi jasno: *że wszystko marność na świecie prócz służenia Bogu i wypełnienia świętych Jego przykazań.* — Tak jest Antenatus. Już świat dobiega mety. Już zdobył rozumem potęgi ziemi i wszystkie onéj korzyści, lecz tę ziemię ubóstwił a kruszec ukochał. Przepaść jest blisko, ale bliżéj jeszcze miłosierdzie pańskie. Z tych bałwanów złotych które widzisz, uleją niezadługo ludzie jedno wielkie wyobrażenie Boga Zbawiciela i ustawią go na ciosowym zrębie, który górować będzie po nad wszystkie gmachy i giełdy. Otoczą go illumenami, aby tylko z niego i od niego rozchodziło się światło, a u podnoża znaku zbawienia stać będą jako ozdoby, trofea na potęgach ziemi zdobyte, i wtenczasto z milionów piersi ukorzonych synów ziemi, brzmieć będzie wyznanie:

„Wszystko z Ciebie Panie!— wszystko dla Ciebie
„Boże Zbawco i Odkupicielu!

— Oh mężu! któż przez ciebie mówi, któż ty jesteś iż znasz te rzeczy? — Jam się zniżył do ziemi i zaraz zabrudziłem się żądzą doczesnych błyskctek. Olśniły mnie dzieła ludzkiego rozumu, i byłbym rad zostać na tym świecie, a przypatrywać się potędze człowieka. — Powiedz mężu, z kąd wiesz o ostatecznym celu? —

— Wiem to z obietnie Pańskich! — A wreszcie kiedy mi się koniecznie dopytujesz, muszę ci wyznać, iż jestem Aniołem Stróżem, tobie z miłosierdzia pań-

skiego przydzielonym. Duch pański przewidując słabość twoją, nie chciał cię zgubić, i rozkazał mi, abym ci w téj wędrówce towarzyszył, i znowu cię na miejsce twéj pokuty zawiódł. — Więc uczep się teraz skrzydeł moich i wracajmy w górny świat.

Jakoż w téj chwili mędrzec w anioła zmieniony, skrzydła z promieni rozwinął, chmury podniebne się rozstąpiły — sto błyskawic zajaśniało, a gdy bramy ziemskiego świata z grzmotem się zamknęły, wpłynęliśmy między gwiazdy, i utonęliśmy w przestworzu.

Przebudzenie.

Ja sam do siebie. Czy to prawda, że jam jeszcze na tym świecie? czy prawda że walczę z kłopotami życia, trudnościami położenia, brakiem środków, nędzą własną?... Czy to prawda, iż mimo tego, do życia przywiązany, a w sobie zatopiony, nie widzę wyższego celu nad bryłkę złota i dym próżnéj chwały?... Czy to prawda, żem serce utopił w doczesnych pociechach, i żem one uwielbił w miejsce krzyża?!.. Czy to prawda, że świat się dla mnie pod chmurami kończy, a nie widzę okiem wiary, że jest świat inny, wyższy, i życie wieczne? Czy to prawda, że mnie Bóg woła a ja nie idę, że mnie Bóg uprzedza miłością, a ja stoję w miejscu jakby głaz lub skała?... Czy to prawda, że śmierć mi po piętach depcze, a ja temu nie wierzę i na ziemi szukam nieśmiertelności?... Czy to prawda, że jestem proch ziemski i w proch się obrócę, a przecież w pychę się podnosząc, zaprzeczam Panu chwały, Panu, który mnie stworzył, zbawił i oświécił?...

Niestety! wszystko prawda, nicość moja na ja-

wie... wszak już nie marzę—jestem przebudzony—duch mój żyje. — A więc to nie jest złudzenie, żem łaską Bożą dla nieba stworzony, własną wolą toczę się do piekła?...

Nie, tak już nie będzie!! walczyć zacznę z sobą, i wolność moją złożę u stóp krzyża! Ja nie chcę mieć woli, która mnie do piekła prowadzi. — Ja nie chcę mieć woli, w spak woli Bożéj!!—Do mnie Aniele Stróżu, do mnie prędzéj! Prowadź mnie! — Masz tu rękę moją!!—Niepuszczaj mnie, ani zaufaj sile mojéj, tylko wiedź, tam aż na Golgothę—tam do krzyża, do źródła zbawienia! i jak zawiedziesz, to złóż mnie u stóp Chrystusowych.—Ja tam chcę być, i ani się oderwę!!!

Słychać dzwon kościelny! — On zwiastuje ofiarę świętą.— Tamtędy mnie więc prowadź święty Aniele Stróżu mój, bo droga do zbawienia przez kościół, i przez śś. Sakramenta, których On udziela!... A przeto: *Sursum corda.*

WIERSZ

ś. p. X. Karola Antoniewicza.

I TO PRZEMINIE.

Gdyś ludzi kochał miłością tak czystą
Iż żadnéj zdrady twe serce nieznało,
A świat zamroził twą duszę ognistą,
Wśród cierpkich szyderstw i czucie omdlało;
Gorzkie złudzenie! — na téj łez dolinie
I to przeminie!

Kiedy w téj walce myśl twa rozdwojona
Jak ptak spłoszony przed światem się kryła;
A dusza wieńcem cierpień ocierniona,
Z kielicha życia samą gorycz piła;
Biedny tułaczu! — na téj łez dolinie
I to przeminie!

Gdy twym zamysłom wszystko idzie sprzecznie,
Z sobą, ze światem, serce jest w rozdwoju;
I walcząc ciągle walczysz bezskutecznie,
Niemogąc duszy wywalczyć pokoju;
Nie trać nadziei! — na téj łez dolinie
I to przeminie!

Spojrzyj w to Niebo — ale spojrzyj duszą
Tęsknota, bole, wtedy cię owładną;
Smutny zawołasz: Ach kiedy się skruszą,
Kiedy kajdany niewoli opadną?
O bądź cierpliwym! — na téj łez dolinie
Wszystko przeminie.

Spojrzyj w twą przeszłość, a wtem się rozbudzi
W uśpionéj duszy, młodych lat wspomnienie!
Tyleś wycierpiał od ludzi, dla ludzi,
Życie twe było, jak jedno bolenie!
Przeszłość i przyszłość — na téj łez dolinie
Wszystko przeminie.

Pracuj i kochaj — módl się bez ustanku,
Modlitwa z Bogiem ściśle cię zjednoczy;
I łzy coś przelał już w życia poranku
I te, co jeszcze wypłaczą twe oczy,
Uschną w mogile — na téj łez dolinie
Wszystko przeminie.

Bo każda chwilka w życiu; to ogniwo
Jedno po drugiém tak nieznacznie pęka:
Coś w smutku zasiał piękne wyda żniwo,
Nad grobem życia zabłyśnie jutrzenka
Nie trać odwagi! — na téj łez dolinie
Czas prędko minie.

Mężnie więc naprzód! — jeszcze kroków kilka,
Kilka łez jeszcze wypłaczesz pielgrzymie;
Wieczność już blisko — życie, jedna chwilka,
Z tobą i żal twój snem śmierci zadrzymie!
Wiara, nadzieja — miłość nie zaginie
Choć świat przeminie!

URYWEK Z PRAC LITERACKICH

śp. X. Józefa Morelowskiego S. J.

I.

Do Najśw. Bogarodzicy Maryi.

Z tych słów *Ave maris stella.*

O, któréj berła ląd i morze słucha!
Jedyna moja po Bogu otucha:
O gwiazdo morska! o święta dziewico!
Nadziei moich Niebieska kotwico!

Ciebie na pomoc błędny żeglarz wzywam:
Spojrzyj, po jakiém straszném morzu pływam!
Jedni rozbici już w niém na dnie giną!
Drudzy do Ciebie po ratunek płyną.

Noc mię obeszła, biją zewsząd trwogi,
Już nie wiem jakiéj mam się trzymać drogi;
Lecz gdy Twe spuścisz na mą łódź promienie,
Świecić mi będą same nocne cienie.

O jaka ufność w mém się sercu rodzi,
Że Cię zwać matką, zwać się synem godzi.
Na srogich grzbietach fal morskich popłynę,
Pewien Twéj łaski wśród zguby nię zginę.

II.

O wszechmocności i opatrzności Boskiéj.

Wielki na Niebie i na ziemi, Boże!
Któż Twą wszechmocność godnie sławić może?
Cudów Twéj mocy pełen świat ten cały,
Który Twe ręce twórcze zbudowały.

Tyś w górze niebo rozesłał szerokie,
Tyś nocne lampy zapalił wysokie!
I twarz od słońca pożyczoną, wdzięczną,
W pośrodku nocy zawiesił miesięczną.

Twym promienisty ogniem krąg słoneczny
Pałając, strzeże porządek pór wieczny.
Zkąd dzień swą jasność, zkąd wiosny swe farby,
Zkąd jesień nowe bierze co rok skarby?

Któż morza ścisnął szerokie brzegami!
Kto gniewem, kto ich włada przepaściami?
Bóg stworzył wszystko: Bóg dał opatrzenie,
Dając każdemu własne przyrodzenie.

On ptaki latać, ryby uczył pływać,
Zwierzętom lasy kazał zamieszkiwać,
Z Jego nauki królik jamy szuka,
On uczył gniazdo wić wysoko kruka,

Do Niego kwilą o pokarm orlęta,
Do niego ryczą leśne w głodzie lwięta;
Wie, ile zginie, ile ich się rodzi,
I siła na nie żywności wychodzi.

A jako królem wszelkiego stworzenia
Postawił człeka, i użyczył cienia
Boskiéj mu twarzy, pilniéj nad nim czuje:
Najpilniéj nad tym, co cnotę miłuje.

Ztąd wszyscy, Panie, żyjem na Twym chlebie,
Ani zubóży Twoja czeladź Ciebie;
Ludne królestwa u Ciebie i cały
Świat ten ogromny, jakby domek mały.

Szerokiéj ziemi gospodarzu wielki!
Niech Twoją hojność wielbi człowiek wszelki,
A widząc dziwy, co Twa czyni ręka,
Niechaj świat wszystek przed swym Twórcą klęka.

III.

Przeciwko Ateuszowi.

Niewdzięcznik w sercu rzekł bezbożny swojém:
„Nieznam ja Boga, po cóż się go boim?"
Gdyś stracił serce, to wszakże masz oczy,
Niechże się wzrok twój po tym świecie toczy!
Czytaj po całéj pisma Boskiéj ziemi:
Na kwiatach, drzewach barwami różnémi
Dziwnie odzianych; ryczą lwy na ciebie
I morza burzą i wiatry po niebie,
I świeci się ziemia, gwiazdy niezliczone,
Światłością twarzy Boskiéj zapalone,
Smieją się twoim głupim myślom z góry,
I słońce z gniewem zachodzi za chmury.

Do P..... Agnieszki P.....,
cierpiącéj przed jéj śmiercią.

IV.

Wszyscy na Kalwaryą idziemy, Agnieszko!
Ten przykrzejszą, a ten gładszą nieco ścieszką;
Szczęśliwy! kto pod krzyżem z Magdaleną stanie,
Lub z Tobą, święty, czysty i niewinny Janie!
Ja, com się gorzéj cnoty zapierał od Piotra,
Ledwiebym śmiał przy boku stać dobrego łotra;
Tobie, smutna Agnieszko! sam miejsce naznaczę,
Stań tam, gdzie Matka Boska po swym synu płacze.
Ona ciebie zaleci swojemu Synowi,
Łzy otrze i położy granice żalowi:
Jana wzięła za Syna, a gdy się rozczuli,
Ciebie jako swą Córkę do łona przytuli.
Któż ma ciebie pocieszyć? czy ludzkie rozmowy?
Te żal dawny odnowią, lub zadadzą nowy.
Przyjaciel może Tobie słów nagadać wiele,
Bóg sam wlewa nam w serce prawdziwe wesele.
Rozum nas nie pocieszy, częściej nas oburzy,
Gdy się w różnych marzeniach i myślach zanurzy.
Idźmyż na Kalwaryą i pod krzyżem stańmy,
Ran naszych nie kaleczmy, ran naszych nie rańmy;
Ty staniesz przy Maryi, ja przy dobrym łotrze:
Bóg, opiekun strapionych, łzy nam z oczu otrze.

V.
PIEŚŃ
do przyjaciela w nieszczęściu.

Przyjacielu! złóż to czoło
Smutne, a twarz weź wesołą:
Bo twa sama, może rana
Głośną Lutnią być śpiewana.

Nie weselszeż twe westchnienia,
Niźli złego śmiech sumienia?
Niźli obłudne wesele
Na zmyśloném zbrodni czele?

Cóż gdy znowu twa, jak z dawna,
Cnota wszystkim będzie jawna,
A ja hymn na lutni mojéj
Niewinności zagram twojéj?

Cnota ten ma los okrutny,
Jéj początek bywa smutny;
W srodku prawie już przegrywa;
Lecz wesoły koniec bywa.

Jak teatra, gdy niewinne
Grają ci pięknego Cinnę;
Drżysz o niego a on cały
Zchodzi z sceny pełen chwały. (a)

(a) Zmierza się tu do znajoméj tragedyi Kornella pod tytułem Cinna.

VI.

WIERSZ
o Fortunie.

Na złotym wozie niegdyś posadziła
Mnie obok siebie Fortuna łaskawa;
Długo mnie z sobą po świecie woziła,
Czczono mię wszędzie: jéjto była sprawa.

Gdziekolwiek złoty Fortuny wóz błyśnie,
Kocze, karety z drogi ustępują.
Zewsząd gmin płochy kupi się i ciśnie,
Nizkim ukłonem wszyscy mię szanują:

Sługi, Szwajcary mam na pogotowiu,
Gdziem tylko wstąpił, zaraz mi są radzi:
Troskliwi o mém pytają się zdrowiu,
Wnet mię na pierwszém każdy miejscu sadzi.

Kiedym tak jeździł, nagle wśród wąwozu
Trącone koło pękło, alić oto,
Anim się postrzegł, jakem wypadł z wozu,
Wypadł, i odtąd chodzę już piechotą.

To moje szczęście, żem nie złamał nogi;
Ani też mogła Fortuna mi szkodzić;
Bom tak ostrożnie odbywał z nią drogi,
Bym mógł w potrzebie i piechotą chodzić. —

WYJĄTEK
Z POEZYI JÓZEFA BOGDANA ZALESKIEGO.*)

Gdy wyższa cena dzieł Bogdana Zaleskiego czyni je dla uboższych mieszkańców kraju nieprzystępnémi, a jednak ważném jest. aby publiczność obeznała się z pracami tego znakomitego wieszcza, przeto pozwalamy sobie przedrukować z wydania Pana Wolfa parę ustępów, w przekonaniu, że nam tego ani autor ani wydawca za złe nie poczyta. —

BOŻE NARODENIE.

Bezbrzeżne czasu dwie otchłanie,
Początku-otchłań, ku otchłani-końca,
Grzmiały od wschodu do zachodu słońca,
W nocy, jak we dnie grzmiały: „Ojcze Panie!

---

*) Kompletne dzieła wydania Wolfa w Petersburgu znajdują się do nabycia w księgarni katolickiéj.

Kiedyż Twój Święty Duch znijdzie na ziemię,
Rodziców grzesznych rozradować plemię?“

Jęk przeraźliwy, rozciąły, sierocy,
Przez wieki wieków nawoływał Ducha:
Drżał w sercu ludzkiém, a nie szedł do ucha.
Wieść jeno cichą chwytali prorocy,
Zwyciężcy ciała, postem wynękani,
Z puszcz pobrzmiewali za jękiem otchłani:

Raduj się ziemio! hozanna! hozanna!
Pan Odkupiciel — Emmanuel idzie.
Nasienie Boże w Jakóbie, Dawidzie,
Niepokalana, Przenajświętsza Panna,
Ewa Królowa, nastąpi na węża!
Słowo się staje ciałem i zwycięża!

Błogosławionaś zaprawdę Niewiasto,
Między niewiasty jaśniejąca wieńcem:
Albowiém Święty Duch Twym oblubieńcem!
Drobne Betlehem niepoślednie miasto
Między miastami! Ujrzysz wielkie rzeczy:
Bowiem mieszkańcem twoim Syn człowieczy!“

Uderzmyż czołem godów uczestnicy!
Świętych Proroków iszczą się nam słowa:
Syn boży z nami; wieść Gabryelowa,
Oto ów owoc żywota Dziewicy;
Lilija biała, wonna Betlehemu,
Służy Dzieciątku i Panu swojemu!

I Ojciec z Nieba świeci rószczką cudów,
Wielka rumieńcem zapłoniona zorza,

Zwiastuje blaskiem na wszech ziem przestworza,
Że się narodził Pan wieków i ludów.
Stolica jego niepyszna lepianka;
Król królów w żłobku — i na garści sianka.

Spieszą pod jasném przewodnictwem zorzy,
Sercem skłonieni ku najczystszéj Wierze,
Lud ubożuchny, prostacy, pasterze:
I spieszą zdala — pokłonić się skorzy
Z mirą i złotem — żyjący duchowie,
Trzej święci mędrcy, jako trzej królowie.

Gotuje Herod wyrok swój zbrodniczy,
Złość stu kolcami wskróś duszy mu bodzie:
Spełnienie proroctw! Nowy król w narodzie!
Gdzieś — jakieś Dziecko — co go wydziedziczy!
Kłaczystą brodę targa i szaleje:
Pustoszą słudzy jego Galileję.

Słychać głos w Rhamie. Straszny jęk niewieści
Najdalszy kraju odbija zakątek,
Pomordowanych swoich niewiniątek
Żałują matki w niezmiernéj boleści,
We dnie i w nocy z mokrémi oczyma,
Niepocieszone, przeto iż ich niéma.

Ojciec bluźniącym dobrodziejstwo czyni,
Pieści na łonie rowieśników Syna!
„Prostujcie ścieszki" Jan już upomina;
Poprzednik mistrza tęskni ku pustyni.
Mistrz z Matką Swoją, daleko na chwili
Czeka — aż pomrą — którzy nań godzili.

Obiedwie czasu bezbrzeżne otchłanie,
Jako rozjęte po modlitwie ręce,
Klaszczą ku sobie roznośniéj w podzięce!
Tysiąc pokoleń woła: „Ojcze! Panie!
W Synu my Twoim radujem się wielce.
Niech nas obdzieli krwią swą po kropelce!“

„Arka wypada z domu Izraela,
Synowie jęcząc, błądzą rozproszeni:
Czcicielów sobie Pan wzbudza z kamieni,
Któryż z narodów upodoba wiela,
Kędy sercami, usty i pokłony
Aż do dnia Sądu — będzie uwielbiony!“

UMARLI.

I oni w grzechach na ziemi tu żyli;
Po falach czasu przemknęli po cichu;
Wrzały ich głosy chwilę — i po chwili,
Głucho i pusto — ni śladu, ni słychu:
Gdzież się podzieli — kto powiedzieć może?
Szczęśni. co umarli w łasce Twéj, o Boże!

Pokąd tu żyli z żądzami ziemskiémi,
Świat, który Chrystus przeklął — niby w dani
Wielkość, rozkosze, wskazował im ziemi;
Mamił, aż znikli śród czasów otchłani:
Gdzież się podzieli — kto powiedzieć może?
Szczęśni, co umarli w łasce Twéj, o Boże!

Krzyż po nad światem — Krzyż Pański, z daleka
Jako ciemnościom światło udzielone,
Stał za wskazówkę na drodze człowieka.
Ale nie wszyscy patrzali w tę stronę:
Gdzież się podzieli — kto powiedzioć może?
Szczęśni, co umarli w łasce Twéj, o Boże!

Byli mówiący: „Co znaczą w rozlewie
Wody te czasów? Co tam za żegluga?
My nic niewiemy — i nikt o tém niewie!“
Biada, im! biada, gwar ich brzmiał nie długo.
Gdzież się podzieli — kto powiedzieć może?
Szczęśni, co umarli w łasce Twéj, o Boże!

Byli znów insi, świątobliwsi, którym
Cuda się śniły. O! błogo — jak dzieci
Na tym padole, witali już chórem
Słońce śród-niebne — co wieczność prześwieci:
Gdzież się podzieli — kto powiedzieć może?
Szczęśni, co umarli w łasce Twéj, o Boże;

Jak łódź na burzy, w bałwanów nacisku,
Świat wszystek pędzi — co strców! co młodzi!
O! łacniéj zliczyć piaski w mórz łożysku,
Niż miliony, w które śmierć wciąż godzi.
Gdzież się podzieli — kto powiedzieć może?
Szczęśni, co pomarli w łasce Twéj, o Boże!

I wiecznie, zkądciś z nieznanego brzega,
Niby śpiew duchów w duszy się rozlega:
„Z głębi otchłani wołałem, o Panie!
Panie! na jęki, na modły skłoń ucho,

Vie karz za winy, bo któż się ostanie?
Zgładź nieprawości świata naszą skruchą!

„Ciebie, o Boże, chwalimy! i Ciebie
Pełna jest ziemia — i pełne niebiosy,
Panie zastępów — święty, święty w Niebie!
myż tam dążym — zkąd lecą te głosy?
Gdzież się podziejem — kto powiedzieć może?
Szczęśni, gdy umrzem w łasce Twéj, o Boże!

ROZCZAROWANIE.

Ustawny rozhuk brodzi po borze,
Viatry — latawce, wciąż w rozhoworze,
V stosy pożółkłe zdmuchują liście;
Gromady ptastwa płoszą w poświście.

Wszelka och! żywa ziemska krasa,
V zamrożném tchnieniu oto przygasa,
Pod białym rąbkiem strętwiona drzymie.
Ma się ku zimie! ku długiéj zimie!

Niskie, wybladłe z pozłoty słońce,
Swojego łuku zwęża wciąż końce,
Wstaje w tumanach, pada w tumany,
Tworzy nicestwo, zmiérzch nieprzespany.

Jesienny pozór dziwnie och! senny;
Dziwnie och! smutny gwar, bo jesienny!

Pozór nijaki — groby a groby;
Gwar tajemniczy — pełen żałoby.

Rozczarowanie, jako wiatr zwleka
I liść po liściu z wieńca człowieka;
Chłodno już sercu — to wichrzy głowa,
Jako na wydmach nora kretowa.

Doba jesienna omrocznie szara:
W dobie téj Miłość — Nadzieja — Wiara
Piórek nie ronią na okolice;
Kędyś w cieplicach goszczą siostrzyce.

Błogosławiony, kto w letnie Nowie
Z piórek tych sobie uwił wezgłowie;
Do snu słodkiego niech zamknie oczy!
Bo znów na kwieciech z wieńcem wyskoczy.

KALENDARZ KRAKOWSKI
Józefa Czecha
i
Kalendarz dla rodzin katolickich.

SPOTKANIE.

Kalendarz katolicki. Witam Cię Ojcze Kalendarzów, już to chodzisz po mieście?

Kalendarz krakowski. A już mój synu, bo *„kto rano wstaje, to Pan Bóg daje“*— ale ty jakoś zaspałeś i dopiéro ze snu oczy przecierasz.

Kalendarz katolicki. Prawda Tatuniu, ale ja nie spałem, tylko nie wiedziałem jak się ubrać, iżby się téż spodobać. Dla ciebie to już każdy ma uszanowanie, bo i z wieku i z zasług wszyscy cię cenią, ale ja co dopiéro czwarty rok istnienia liczę, to się muszę wpraszać do względów ludzkich.

Kalendarz krakowski. Dasz sobie radę Synku, bo dobremu Panu służysz, to cię tam Pan Bóg nie opuści i nie stracisz.

Kalendarz katolicki. A przecież w roku zeszłym straciłem, chociaż były doskonałe artykuły X. Serwa-

towskiego i X. Goliana — więcéj jak połowa moich egzemplarzy została niesprzedana.

Kalendarz krakowski. To mnie dziwi!! a moje wszystkie rozeszły się po świecie.

Kalendarz katolicki. A wiesz Ojcze, czego w moim Kalendarzu brakowało?.. Oto białych ćwiartek papiéru do notowania. Kalendarz nie tylko szereg świętych mieści, i bieg planet oznacza, a nietylko proroctwa niezawodne pogody i słoty podaje, gradam straszy lub pogodą cieszy, ale jest zarazem regestrem podręcznym, i pamiętnikiem zaszłych w ciągu roku wypadków. I tak: kto umarł i kto się narodził, czy zapłacił od pogrzebu lub winien? Wiele było młocków i którzy byli na odrobek a którzy na zarobek? kiedy się ciele od płowuli uległo, a także za wiel kwiatulę żyd kupił? itd. itd.... Otóż ja zamiast zostawić białe karty do notat, wszystko zadrukowałem mojemi konceptami, i straciłem, bo każdy woli swój koncept napisać jak cudzy czytać.

Kalendarz krakowski. Oczywiście że to cię zgubiło ale mógłeś mi się poradzić, wiesz, iż ci jestem życzliwym i cieszę się z twego powodzenia, a w początkach to ci nawet przyjazną podałem rękę.

Kalendarz katolicki. Wspominam z wdzięcznością twoją dla mnie życzliwość, ale zdawało mi się że można będzie tę zmianę bez szwanku przeprowadzić

Kalendarz krakowski. Mylisz się, bo nie jeden już n tém stracił, który zadawnione zwyczaje chciał świeżemi reformami gwałcić, i jeżeli mam ci co do zarzucenia, to właśnie, iż czasem puszczasz się w twoim przemyśle pod wodę, a nie za wodą. — Ja od najdawniejszych czasów format nawet ten sam zachowuję aby każdy uśmiechnął się do Kalendarza Krakow

skiego, jak do dawnego przyjaciela, z którym znał się od wielu lat, a rozmaite z nim przeżył koleje.

Kalendarz katolicki. Miałbyś racyą Tatuniu, ale kiedy widzisz, że na około nas coraz nowsze wyrastają Kalendarze; illustrowane, historyczne, polityczne, krotochwilne, prorocze, malownicze, itd. itd... Wszystkie zapełnione są portretami sławnych ludzi, widokami, bitwami—a my sobie bez drzeworytów i figlów drukujemy, jakby ongi, za Michała Korybuta.

Kalendarz krakowski. Nic się tego nie lękaj, tylko idź swoją drogą wytrwale, cicho, a ceny nie podnoś.— Pisz rzeczy przystępne a praktyczne, i w takim stylu, aby czytelnika nie znudziły. —Kalendarz, to nie jest książka akademicka, ani galerya obrazów, ale jestto wesoły gość, który objeżdża sąsiadów i życzy im nowego roku. Im przeto jest uprzejmiejszy i weselszy, tém więcéj mu w domu radzi a wierzą w szczerość jego życzeń.

Kalendarz katolicki. Ale mój Tatuniu, ani sobie wystawisz jakto trudno być wesołym przy poważnéj myśli i odziać prawdę surową w szatę krotochwili— Zwykle się dzieje, że albo koncept jest ciężki i na próżno ołowianém skrzydłem wachluje ku wyżynom, albo jest forma za lekka i myśli poważnéj nieodpowiada. Ztąd to zwykle nędzne pomysły, nazywają ludzie „konceptem z kalendarza“. — A potém, gdybyś czytał listy jakie odbieram, tobyś cały mój kłopot zrozumiał. Jeden chce teologicznych traktatów, drugi wesołych opisów podróży. Inny pragnie wspomnień historycznych, tamten poezyi, a to wszystko za skromną cenę 30 kr. m. k., na któréj jeszcze ciąży stempel, rabat i destructa.

Kalendarz krakowski. Znam ja to dobrze, i wiem,

„że się jeszcze nie urodził, któryby wszystkim dogodził“ — ale właśnie dla tego trzymaj się własnego natchnienia, i pisz w duchu moralnym, ale bez pedantyzmu i nie w stylu surowego moralisty.

Kalendarz katolicki. Czy tak myślisz Tatuniu?

Kalendarz krakowski. Tam ci życzę synu!..

Kalendarz katolicki. A więc dobrze, pójdę za twoją radą, ale mnie weźmiesz w kommis, i protegować mnie musisz jako starszy, a ja za to obiecuję cię zalecać przed innemi kalendarzami, i podnosić twoją zasługę. Czy zgoda?...

Kalendarz krakowski. Zgoda braciszku, zgoda! My tam z sobą nie pójdziemy do Wójta!...

Dla czego
Kommissant Wydawnictwa Dzieł katolickich
nie pojechał w tym roku?

Rozmowa z kommissantem.

— Panie Józefie, już czas wybierać się na zwykły objazd po kraju, a ty o tém nie myślisz.

— Przyznam się panu iż biję się z myślami, bo niewiem czy warto?

— Zawsze warto przypomnić się publiczności i dać jéj poznać nowe nasze utwory. — Mówiłeś mi w roku zeszłym, iżby powieść była pokupną, i że upominają się Xięża Proboszczowie o dziełka ludowe a tanie. Otóż jest i powieść „*Dom mojéj babki*“ są i dla ludu pisemka: *Leniwy Bartek, Kuba Jarmarczny, Franek pijanica.* Jest „*Żywot najświętszéj Panny*“ a dla dzieci *Lalka od dziadunia* „*Podarek dla grzecznych dzieci.*“ Nieżałowałem przeto ani trudu ani kosztów, i ręczę, że gdyby tylko w kraju wiedziano, tobyśmy drugie wydanie odbijać musieli.

— Pan, bo zawsze zapatrujesz się w różowych kolorach na kraj nasz a tak jesteś pełnym nadziei że się w nim duch dobry i Chrześciański obudzi, iż gotów jesteś stać się niepraktycznym w zamiarach stania się użytecznym. — Panu się zdaje, iż dobrą książką zdoła

się odrazu naprawić co wieki popsuły, i że dość wydać dzieło, aby prawda przeniknęła ową grubą skorupę błędu i serca ku cnocie, zagrzała. W tém się Pan właśnie myli; bo żarliwość, która ducha pańskiego pali, nie zdoła ogrzać dwóch ludzi, a niedopieroż ludności całego kraju. Wydawnictwo nasze, to jak iskierka ognia na lodowate szczyty gór rzucona — im się ona prędzéj zarzy, tém prędzéj zagaśnie a lodów nie stopi. —

— Prawdę mówisz mój panie Józefie; jednak ci, którzy pragnęli powieści i dopominali się w zeszłym roku o książki ludowe z przyjemnościąby ocenili gotowość moją w dopełnieniu ich życzeń.

— I w tém się pan mylisz (rzecze kommissant) a żałuję, że pan nigdy rzemiosła mego nie próbowałeś, bobyś się przekonał, iż ci którzy kupować nie chcą, tłumaczą się zwykle, że innego pragną towaru. — Jest to rodzaj grzecznéj wymówki, z którą się od dawna oswoiłem. I tak: pokażę małego formatu książkę do nabożeństwa, to kupujący zarzuca iż wszystkich modlitw nie mieści; jeśli pokażę większą z kompletném nabożeństwem, to mi odpowié jaka piękna pani *„a któżby taki folijał dźwigał?"* Góralowi pokażę książkę *Dunina*, to się pyta o Wyborek Bocheńskiego wydania: odszukam *wyborku*? mówi: że woli dziennik rocznego nabożeństwa. — Wszakże pan tu czasem jesteś w księgarni, to mogłeś się przekonać, iż publiczność zwykle tego chce czego u nas nie ma — potem nibyto kupujący *„bardzo żałuje"* i wychodzi ucieszony, iż jakoś uszło nie kupić a na inny wydatek fundusze obrócić. —

— Prawdę mówisz, panie Józefie.

— Albo proszę pana, co do téj powieści? Dopóki

nie wyszła, to wszyscy byli ciekawi, żałowali rzekomo iż się tak druk opóźnia, a nawet i panu pochlebnie przyznawali talent pisarski. — Mnie się samemu zdawało, — iż kilkaset egzemplarzy rozsprzedamy w pierwszym miesiącu. Tém czasem, pan się napracowałeś, wydałeś 3000 Złp. na druk, i wieleż dotąd sprzedaliśmy? . . . Raptem 42 Egzemplarze, i to jeszcze komu? — pańskim przyjaciołom albo niektórym krewnym, *mówię niektórym*, bo inni wolą być z pieniądzem spokrewnieni jak z panem. Widzi pan przeto iż mam racyą.

— Masz racyą mój Józefie, ale przyznaj, że nie wszyscy jeszcze wiedzą, bo przecież telegrafem nie rozsyłamy wiadomości o naszych wydaniach.

— Wierz mi pan, iż wiedzą, bo w *Czasie* były inseraty, a i Dodatek Czasu przychylnie o pańskim dziele wspomniał, ale powód że się ta książka nie rozchodzi w tém leży, że sobie ją pożyczają, i gdy jeden kupi, to dziesięciu bierze raczéj do przejrzenia jak do przeczytania — Powtóre, iż tytuł nie jest zachęcający, bo zbyt prozaiczny, a potrzecie, iż się każdy domyśla że to dzieło musi mieć cel moralny. Gdyby pan zamiast tytułu „Dom mojéj Babki“ był napisał: *Edyna moderczyni*, albo *Gustaw Samobójca*, albo jeszcze, *Tajemnice wielkiego świata*, lub też *Ofiara miłości* albo wreszcie: *Zgorszenia IXX wieku* toby prędzéj obudziło ciekawość — ale „*Dom mojéj babki*“ to sielanka, to musi być poczciwe i nie działa na nerwy.

— Masz niestety racyą, mój panie Józefie!

— Mam racyą, bo zdanie moje opieram na codzienném doświadczeniu. Stołuję się w mieście a gdy przyjdę na obiad, już zastaję pełno gości w oberży. Obecność moja wywołuje zaraz gawędę o naszym zakładzie.

„Cóż tam nowego wyszło z Jezuickiéj kuźni? (pyta jeden) Wydaliście podobno pobożną powieść o babce? Tak jest odrzeknę, jest to książka ciekawa, bo jest historyą dawnego pożycia rodzinnego i towarzyskiego, Oh wiem (rzecze drugi) przerzuciłem kilka kartek i zasnąłem przy pierwszych rozdziałach. — Cieszyłby się autor (odpowiem) iż panu snu przysporzył, ilużto ludziom sumienie zasnąć dzisiaj nie pozwala!! — Byłoby to nie złe (rzecze trzeci) ale dla czegoż autor wziął za przedmiot rodzinę swoję, kogoż to może obchodzić? Przedmiot który autor obrał (odrzekłem) był mu więcéj od innych znanym, i był tylko tłem do zapełnienia prawdami żywotnemi. — „Ej, co tam *żywotne prawdy*. to są nonsensa, *prawda* jest rzeczą względną — każdy ją sobie tworzy wedle swego interesu, i byłoby rzeczą śmieszną, gdyby na tyle ludzi i stosunków, miała być jedna tylko prawda! — Oto po prostu utopije i nic więcéj. U mnie prawda to jest pieniądz!.. Takto panie mówią, a pan temu nie wierzy, i jakby na przekór czyni. Dzieło *Niewiasta*, co przecież trochę było szczypiące, to zaraz lepiéj poszło. Trzeba koniecznie w obecnéj Epoce domięszać trochę pieprzu, a choćby i kroplę jadu do słodkonudnéj poczciwości, inaczéj bowiem strawa literacka tak jest mdłą jak ulepek szlazowy.

— Mówisz ciągle panie Józefie o mieszkańcach miasta, ale co na Wsiach to jest inaczéj: nasza poczciwa Szlachta, nasi proboszcze, to z innego stanowiska na rzecz się zapatrują. Wiedzą oni, że się na cnotach rodzinnych cała budowa społeczna opiera. Na wsiach więc potrzeba książki nasze upowszechniać.

— Przepraszam pana, iż znowu odczarawać go

muszę z téj illuzyi. — Najprzód opowiem panu na jakie smutne zawody kommissant jest narażony. Epoka jego objazdów przypada w Czerwcu, Lipcu i Sierpniu, zdawałoby się przeto, iż wszystkich posiadaczy dóbr zastanie się w miejscu, zajętych rolnictwem i pilnujących gospodarstwa. Otóż rzecz się ma zupełnie inaczéj. — Zajeżdżasz przed pałac, pytasz się, czy są państwo w domu? Wychodzi kucharz zwykle pijany i odpowiada krótko; Nie ma państwa; A gdzież są? W kąpielach. Dawno wyjechali? na wiosnę — A kiedyż wrócą? Może za rok, a może na św. nigdy — Jadąc daléj staje się przed dworem z którego nikt nie wychodzi, ale chudy lecz wierny pies strzeże, z tego łatwo się domyślić, iż nie jest zamieszkanym. — Obejdziesz dom na około.. pusty. Dobywasz się do officyny? i tam pusto. Wreszcie idziesz do stajni, a tam dopiero fornal ze snu rozbudzony, krzycząc na samopas chodzące konie *na miejsce!* rozpatruje się w tobie i pyta o co chodzi? Czy są państwo? Niema — A gdzież są? Albo ja wiem? Czy wyjechali? A jużci! Czy daleko? A jużci! A pan Ekonom czy jest? A niema! A gdzież jest? Na jarmarku! — Więc tu nikogo nie ma? A jużci, ktoby tu był? —'

Jedzisz pan daléj, i już niepozorny dworek chcesz ominąć, bo zniszczone płoty około ogrodu i przewrócona brama a dach dziurawy na domu, żadnéj ci o biedzie niezostawia wątpliwości, kiedy jednak ciekawość kieruje koła twego wózka przed dwór, zarosły łopianem i pokrzywami. Turkot wózka obudził czujność poczciwéj staréj klucznicy, któréj wypłowiała na fałdach rękawów suknia, ozdobioną jest temi szewronami długiéj służby i wytrwałego poświęcenia!

Pytasz się jéj uprzejmie: Czy są państwo? Ah niema mój panie, niema, — A gdzież są? U wód, a potem jechać mieli aż do Francyi. Czy też tam pan co o nich nie słyszał? bo nic nie piszą i ja sobie tu rady dać nie mogę. Ludzie podchodzili, niema kim co zrobić, Oh! panie, gdyby się to jako można dowiedziéć? Nic o państwu nie wiem, bo jadę z Krakowa. Z Krakowa pan, z Krakowa? mój Boże! znam Kraków i Częstochowę bom też tam raz w życiu była z nieboszczykami państwem to jest z rodzicami moich państwa, którzy pewnego roku wybrali się z dewocyi na Jasną górę! Mój Boże! jakie też to tam bogactwa! Jedna suknia u Matki Boskiéj z pereł, a druga z drogich kamieni. — Aleto taka podróż za granicę (rzekłem) musi państwa dużo kosztować? Ohoho, powiadam panu, że ani obliczyć, bo pan wziął wszystkie pieniądze co to Cesarz daje za pańszczyznę. Wiem, wiem, indemnizacyą . . . Tak będzie jakoś tak. — O, gdyby państwo byli, toby panu byli bardzo radzi, bo mieliby co opowiadać o cudzych krajach, ale ja nie śmiém pana zatrzymywać, bo się panu zapewne spieszy, a i ja też muszę iść w pole do ludzi, bo się Ekonom odprawił a polowy pije. —

O pół mili znowu dwór, porządniejszy, a widać nawet, że pan lub pani mają wyobrażenie o części estetycznéj ogrodownictwa, bo gdzie nie gdzie są i klomby, a nad sadzawką, w któréj kaczki kąpiel biorąc, rzęsą się pożywiają, smuci się wierzba płacząca i rozpuszczone warkocze przy upuście pławi. Zajeżdżam z większą otuchą, a stróż który kosi trawę na dziedzieńcu (zapewne dla krów na podój wieczorny) zdjął uprzejmie czapkę i zapytał, do kogo mam interes? Do państwa. (odrzekłem) Kiedy państwa nie

ma! A gdzież są? pojechali gdzieś tam daleko. — A pan Ekonom czy jest? Jest i hajn ku nam idzie, to się pan z nim zmówi!! —

Dzień dobry panu Ekonomowi! Jużto panie dobry wieczór, jakiż godny honor pański? Targowski do usług. — A ja Pyszalski brat Xiędza Pyszalskiego, co został Dziekanem i pisze się Decanus kitoviensis. To bardzo zaszczytnie (rzekłem) Nie inaczéj, ale co jest prawda to nie grzech, poszukać takiego Xiędza i jakto mówią: bene sic hebens. — Czy są państwo? zapytam. Niema bo są w Kalisbacie na kąpielach, a to aż za trzecią granicą. Musiał pan przecież słyszyć o Kalisbacie? to tam jest za Wiedniem aż ku samym Włochom. — Tam, to już inna mowa, a taka jest woda, że niechby jakie jaje było, to się na twarde ugotuje. Ale czy pan ma jaki interes? bo ja za państwa mogę wszystko sprawić, bo tu jestem jak by sam pryncypał! — Chodziło mi o sprzedaż książek, ale wątpię abyś pan miał czas się tém zajmować, przy tylu zatrudnieniach gospodarskich? — Owszem panie! źleby téż to było, żeby człowiek nic nie wiedział, co i jak się dzieje na świecie. Naczytałem ja się dość tych książek co to były drukowane przed kilką laty; i moja żona to czyta też z każdéj książki. A co syn mój, to dopiero Sobaka! jak przyjedzie na wagacye, to przypatrzyć się mu jaką ma głowę! — Nazwozi tych różnych nauk i tych wierszów i piosnek i cały dzień będzie w tém siedział, a sam także składa wiersze, co się Xiądz proboszcz nie mógł nadziwować, jakoś tak się kończyły:

„Złota więc równość rozwinęła skrzydła
„A w niej się złapała nierówność jak w sidła.“

Rozumi pan do czego się stosuje? Bo jako n. p.

na głupie ptaki zastawia się na konopiach sidła, tak też to wszystko na to mówiąc, jest jak człowiek jeden albo i drugi. Ale pokażno pan jakie masz książki? Ciekawym czy tam będzie co takiego cobyto wartało?

— Oto masz pan katalog (rzekłem).

Pan Rrządca czytał z góry:

— Katalog! — no proszę! to będzie coś ciekawego? może jakaś historyja. Co tego mój syn nie miał, anim nie wiedział. — Dobrze, i cóż taka cienka książeczka kosztuje? To darmo rozdajemy (rzeknę) bo to spis naszych książek. — Aha, to jest dobre, to ja się od tego nie usuwam, ale mnie przecież stać zapłacić, a na cóż się masz pan szkodować!

— Kiedy łaska (odrzekłem) to dla konika trochę siana, albo jakiego obroczku.

— Fracha o to! Słyszysz Grzela! wyprząż konia a daj mu koniczyny choćby téj nasiennéj, a potem napoisz i przyjdziesz po klucze, co weźmiesz owsa ze szpiklerza, i zasypiesz kilka przygarszni. — No, proszę pana i cóż jest więcéj?

Jest rolnictwo Gła Chłapowskiego — O gospodarstwie, przez Nobisa — O nawodnianiu łąk i t. d.

— To nic nie jest, to ja więcéj mam w głowie, Dziedzic się w tych rzeczach kocha i nasprowadzał szwabskich pługów i skalifikatorów, extrepatorów, ale to wszystko na strychu leży. — Jedno co mi się podoba, to machina. Co to, to dobre, a jest od pana Konopki z Mogilan. — Młócimy po dwanaście kóp na dzień i dziś żydowi zbożę sprzedam, dziś mu odstawię. — To ja jedno chwalę, a reszta na nic. —

— Mamy, (dodałem) Żywot Zbiegniewa Oleśnickiego — Skarga i jego wiek, Podróże na wschód, Dom

mojéj Babki — Podarki dla dzieci — Obrazy świętych i tym podobne,

— To wszystko nie jest do czytania. Żebyto żywot Xięcia Józefa, jak On to skacze na Elsner, toby było ciekawe.

— Tego nie mamy (rzeknę) ale to sobie łatwo można wyobrazić.

— A może pan ma znowu co z historyi, jak było: „Rozbójnik w czarnym borze?

— I tego nie mamy (odrzeknę):

— To widzę panowie nie macie wiele książek do czytania, tylko takie dla studentów. Niechże będzie łaska do nas na chwilkę a koń się témczasem napasie. —

Gdy wszedłem do izby, zastałem panią ekonomową przy lekcyi kosa, który nadsłuchiwał krakowiaka z popsutego zupełnie pozytywku. Pani kręciła korbą z przyciskiem, sądząc iż im silniéj zakręci, tém czystszy głos wydobędzie z rozklejonych piszczałek: ale widać, że juz nie jedną pozytywek zrobił edukacyą, bo jak profesor emeryt ledwo dziurawym miechem niby choremi płucami dmuchał.

— Daj pokój Jagusiu, rzecze pan Ekonom, bo kosa trzeba dopiéro po zachodzie słońca uczyć, i to jeszcze lepiéj gwizdać jak grać na téj lirce.

— Kiedy on już świergoli (odpowie pani Ekonomowa) tylko mu się myli.

— Przyprowadzam ci gościa, pana?.. zapomniałem honoru pańskiego.

— Targowski jestem (odrzekłem).

— No Jagusiu dajże nam Cytrynówki i jaką przekąskę. — Może pan lubi schaba.

— I bardzo (odrzeknę) bo to doskonała rzecz, a

szczególniéj gdy kto ciągle jest w podroży, o chłodzie i głodzie a do domu daleko.

— No proszę pana, i to dla mnie nowość, że to tak z temi książkami teraz jeżdzą, jak dawniéj one Węgry z pudłami, — ale to niech nie będzie z urazą pańską, bo to co innego węgier, który jest węgierski chłop, a co innego pan. — U węgra kupiło się na to mówiąc, jaką bagatelę, co i nie warto i koniec, ale tu jest dopiero inna rzecz. Tu jest książka i z tego się można czego nauczyć. — W ręce pańskie! — No po drugim? — Ona nie mocna, bo to ze skórek cytrynowych z cukrem, a dla ostrości parę ziarnek pieprzu. — A ty Jagusiu, napijesz się dla kompanii kropelkę?

— Dziękuję, bo żebym ja tylko wódki albo likieru powąchała, to mnie będzie cały dzień głowa bolić.

Pan Ekonom serdeczne oczy ku żonie zrobiwszy, rzekł: ona pić nie będzie, bo familiantka; brat jéj ojca był kupcem w Złoczowie, a drugi Stryj jedneralnym Rządcą w dobrach Hrabiego na Podolu. Myśmy się tylko z kochania pobrali. — No! trzeci? — Cóż zaś? — przecież to nie trucizna!

— Koń się mój napasł, jam sobie podpił, i dawszy pani Ekonomowéj obrazek, a z panem Ekonomem ucałowawszy się na oba policzki, wyjechałem daléj.

Tak mile zachęcony do podróży, jechałem przez wieś a potém piaszczystą drogą pod górę, gdy idącego w tę samą stronę napotkałem dziadka — zaczepiłem go zwykłém w Bogu pozdrowieniem „Niech będzie pochwalonym J. C., a potém zapytałem dokąd zdąża?

„Ej, tak mój panie idę prosić o opatrzność Boską!

„Łażę tam i łażę, ale teraz to nikaj nic ubogi dziadek nie uprosi.

— A dla czegóż? zapytałem.

— A bo któż ci ma dać mój Boże, kto? Państwa dziś nie ma jako dawniéj, u chłopa téż nieuprosisz chyba tę łyżkę polewki i to nie u każdego. — Jegomość choćby tam dał, to tylko niektóry a nie każdy; w mieście wszędziurnie same żydy, więc teraz biédny dziadek nie użebrze ani na kawałek chleba.

— Cóż to mówicie dziadku, że nie ma państwa, przecież tu gęste dwory.

— Ej, mój Wielmożny Panie, (odrzekł dziadek) obszedł ja je tu wszystkie te dwory nie raz ani nie dwa, ale państwa niema, nikéj ich teraz nie ma—pojechało tam kajś na wody! Przecieć ja już uważam od kilku lat, że jak tylko bociany do nas przylatują, to wnet się państwo zbiera i odlatuje — a jak znowu od nas bociany odlatują, to państwo przylatuje — ale cóż z tego, kiedy u nas to się boćki wypasą, a nasze państwo zawsze tam kajś schudnie.

— Przecież wszyscy nie odlatują mój dziadku!

— Ej, kéjtam Wielmożny Panie! choćby jaki to jedzie! Mało tu Pan ujrzy jak dawniéj szlachty, tylko het wyjechała. Na to mówiąc, oto w téj wsi hain za górą, to siedzi czterech panów co się podzieliło niby po ojcach, a ani jednego nie ma, tylko zabrali żony i dzieci i hala w świat! Ani to komu żniwa dojrzyć, mój Boże, ani jakiéj roboty, i byłoby dość tego świętego chleba, ale cóż tam, kiedy go niema komu zbierać. — Okumon, jakta i Okumon, patrzy tylko aby korzystować! Nikt go tam nie doziera, więc on téż tam,....

— To nie tak bywało dawniéj mój dziadku?

— Oj mój Panie, kajżby zaś tak było! Państwo siedziało we dworach, a to jakie jeszcze państwo! Nie takie co się tylko tak podaje, ale takie, co byli panowie z panów, jako ich najstarsi ludzie pamiętają. Przyszedłeś do takiego, to dał ci grosz albo dwa, a do tego kazał chleba ukroić i dwornica ci go wyniosła, a czasem to i séra przykroiła kąsek. — Państwo pięknie z tobą pogadało, na to mówiąc: „z kąd idziesz dziadku? czy byłeś na odpuście? albo tam jak chciało. To aż miło było z państwem takiém pogadać, i Pana Boga za nich poprosić i Matki Najświętszéj; ale teraz, to na nic być dziadem, bo się z tego i nie obżywi.

— A któż wam teraz daje mój dziadku? (zapytałem)

— Ej, mój Wielmożny Panie! tak tam biéda biédę dźwiga. Jak jest jaki odpust, albo i we wsi chrzciny, wesele, albo pogrzeb, to dadzą tam dziadkowi na ofiarę jaki grosz i tyla. A znowu jak ludzie ziemniaki kopią, to namierzą do torby z miarkę albo dwie i karpieli téż z pół kopy, i tak człek żyje do woli Pana Jezusa.

— Teraz przecież (rzekłem) chłopi są bogatsi, więcby utrzymać mogli ubogich w gminie.

— Kéj tam Wielmożny Panie, kéj! Dawniéj to było jakoś swarniéj, bo choć chłopu brakło, to poszedł do Pana i dostał, i dziad téż prędzéj co pozyskał, a dzisiaj Pan niema, a choć i ma to się wymawia, jak zaś chłopu braknie, to nie wié gdzie się zapedzić i sam wyjdzie na dziada.

— Bywajcież zdrowi dziadku, bo ja prędzéj pojadę — macie tu parę groszy na wieczerzą, a módlcież się do Opatrzności Boskiéj.

— Panie Boże zapłać Wmu Panu z ~ opatrzność Boską, będę Pana Jezusa prosił, aby dał Panu wszystko co sobie Pan tylko żąda, a za te duszyczki zmarłych krewnych i przyjaciół... Zdrowaś Maryja etc. etc.

— ...Jechałem z góry, a jeszcze w oddali słyszałem modlitwę dziadka. wypraszającego wieczny odpoczynek dla dusz zmarłyeh przyjacioł, dobrodziejów itd. itd. Przypomniało mi to, że i mnie o spoczynku myślić należy, bo się słońce miało ku zachodowi. — Jadąc zaś przez las słyszę naszczekiwanie psów gończych; a że i ja lubię wybiegnąć z fuzyjką gdy jest czas po temu, przeto stanąłem na przeciw drożyny poprzecznéj, i przysłuchuję się uroczemu koncertowi jaki w borze odgrywają dobre i gniazdowe gończaki. Jeden z psów bystrzejszy trafiał często na oko, i jakby w radośném podziwieniu wyszczekiwał cienkim głosem ajjaj, ajaj, kiedy inne pilnując wiernie tropu, powtarzały jah, jah, jah, a inne uf, uf uf, aż wszystkie zgodziwszy się na jedno, odegrały ów marsz myśliwca, *rachu, ciachu, rachu, ciachu.* itd. Wkrótce słyszę strzał jeden, drugi, trzeci, a potém głos rozpaczliwy „*Pilnuj sarny!*“ Oh! powiadam Panu! że byłbym w tenczas oddał wszystkie książki za jedną dwururkę! — Trzy rogacze i cztery sarny wybiegły na drogę o 30 kroków, nogą tupnęły i poszły, a za niemi z dziesięć swór psów. — Za chwilę usłyszałem strzał czwarty i głos, na hoho! a potém zatrąbiono pojezdnego i myśliwi ściągać się poczęli ku miejscu, gdzie zwierza ubito. W poprzek drogi przeszło kilku panów, a prosto na mnie wytknął leśny, którego torba obciążona już była dwoma zającami. Pochwaliłem Pana Boga i zapytałem leśnego, któ-

rzyto Panowie tak polują i jak się nazywa dziedzic tego lasu, który to liczne wyprawia polowanie?

— Nie ma tu dziedzica, odrzekł leśny. Dziedzic jest w cudzych krajach, a tu jest tylko Pan Ekonom, który poluje z innemi Ekonomami z ogranicy, i już ubili trzy sarny i kilku zajęcy, a teraz przejdą do nowéj poręby, to tam dopiéro nabiją zwierzyny: bo zaszanowana, i nigdy dziedzic ani sam nie polował, ani nikomu nie dał polować. Gdyby dziedzic wiedział, (rzekł leśny), to dopiéro miałby Ekonom co słyszéć—ale z kądby się tam dowiedział?... Ja mu tam nie powiem boby się potém lada kiedy pastwił nadęmną [Ekonom i Leśniczy, a oni się téż nie wydadzą choć i Ekonomowie.

— A często oni tak polują? (zapytałem)

— Jużci prawie co dzień, bo tam mało rzec prawdę, i pola patrzą, tylko za tém polowaniem gonią.— Panowie dziedzice się rozjechali, to tam ci robią co im się podoba.

— To musi źle iść i gospodarstwo, kiedy tak?

— Ma ci tam iść? kiedy go nikt nie pilnuje! —U nas to nie zasieją jak po świętym Marcinie, bo dopiéro zaczęli uprawiać. Ej, najgorzéj kiedy gospodarza nie ma w doma.—A państwo wyjechało jakoś wtenczas, kiedy żyto zaczęło kwitnąć i dotąd jak ich niema tak niema. Co się zboża napsuło, to ani powiedzieć, a owies po dwudziestu korcach, to tam jeszcze stoi na pniu pod lasem i już się połowa ziarna wytrzęsła.—Ale szczęśliwa droga Panu, bo muszę iść do nich i zawlec tę sarnę na furę co ją zabili, bo już ją tam musieli sprawić.

O kilkaset kroków za lasem była wieś, do któréj na nocleg zdążać zamierzyłem. Karczma ze stajnią

wjezdną i podcieniem, zdawała mi się na oko dość wygodną przystanią, ale gdym się brodatego Arendarza zapytał o owies i siano, zdziwiony odpowiedział:

— Po co mi owies? kto tu go będzie kupił?... Od wiela lat jestem na austeryi, to ani mi się kto o owies pitał. Tu nikt nie jedzie, a jak jedzie, to ma na furże swego obroku — postawi konie przy moich krowiech i sobie napasie. — A z kąd Pan jedzie bez urazy?

— Ja jestem z Krakowa. — Kupiec.

— A jaki Pan jest kipiec z przeproszeniem? Na wełnów, albo na pszenicę, a może na wódkę?...

— Nie, ja jestem na książki kupiec.

— Ny, na książki? to Jegimość nie zrobi wielgi majątek! Co komu po temu?... Jakby mi Jegimość podarował za darmo, tobym ich i tak nie kupił. — Herste Rachel, ist a händler mit bücher, mit Bublies, nisi dałes. — To Jegimości trza jechać z tąd o pół milki, to tam będzie karczma co jest owies, a tu nie ma gdzie spać, bo w izbie wesele a w drugiéj piją gospodarże.

— Właśnie ciekawy jestem wesela i zostanę (odrzekłem), a owies żeby mi był natychmiast, gdyż ja sobie z tobą dam radę — rozumiesz żydzie!

— Co za radę?... z kąd ja Jegimości mam brać owies, albo jato ziezic, albo ja mam pole? Jak niema to się musi obchodzić.

— Musi być owies i kwita, a jak nie będzie, to ci pokażę co to znaczy Kommissant Wydawnictwa dzieł katolickich, naukowych i rolniczych, przy głównym Rynku pod Nr. 15 — widzisz mój paszport!!!

— Ny, z przeproszeniem Wielmożnego Pana, ja tego nie winien, ja nie wieział o godnym honorze. —

Ja sobie gadał, „kipiec, no, co to jest kipiec? to jak każdy człek bez urazy. Ale kiedy ja wiem, to owies musi być. — Herste Rachel, ist nischt a händler, nyr a groisser mann. Ale bez urazy Wielmożnego Pana, to ja każę pościelić w gościnnéj izbie, to będzie spokojnie. Prawda że tam są gęsi, ale się będą wipędzić, i posypie się trocha cukru na węgielków, to tak się będzie nakurżyć. W tym wielkim izbie to jest wesele i skrzypków, i taki hałas, co niech Bóg broni, a potém chłop to grubian, on i mówić nie umi z takim delikatnym osobą.

— Nie, ja chcę sobie siedzieć całą noc w izbie gdzie jest wesele.

— Ny jak Wielmożny Pan każe niech i tak będzie. A rżeczy? tłomoków? kuferki czy znosić z furki?

— Co to furka? czy ślepym jesteś? To nie furka tylko dorożka na modę francuzką?

— To prawda, z przeproszeniem Wgo Pana, bo ja się pomilił. Zwyczajnie żyd na wsiów to prostak i nie wie jak ma co pedzić! Niech to będzie bez urazy. — Ja będę przynosił.

— Zostaw tak jak jest, bo ja o pierwszym brzasku wschodzącego słońca pojadę.

Gdyśmy tak rozmawiali, wszedł żydek oświadczając arendarzowi, iż nikt owsa niema prócz karbowego, któryby mógł i parę korcy ustąpić ale po dwa reńskie ćwierć. — Dałem przeto dwa reńskie, które arendarz dwoma palcami z uszanowaniem przyjął, a drugą ręką czapkę uchylając, dodał: Mogę Wielm. Pana ręczyć, że taki fein owies, jaki na świecie nie ma, bo to był do siewu, ale dziezic odjechał do morża, to go nie wysieli i rozdzielili się mięzy dozorców — Ny, co robić? niech tam każdy zarobi, jak

sprichwort: „Man mus leben ynd leben lassen“. Pana niema, to i grzechu niema. — Aj wéj! co tam o te parę korców, pan będzie panem, a karbowy zawsze będzie chłop.

— Ale się to nie godzi, bo to złodziejstwo!

— Ny, to prawda że się nie godzi, jakby się broń Boże kto miał dowiedzieć, a jak mu się nie dowié, to się i tak musi godzić!

Spojrzałem na zegarek i nakręciłem go, a żyd przypatrując się pilnie, zapytał:

— Proszę bez urazy Wgo Pana która godzina?

— W pół do dziewiątéj na moim zegarku, który dobrze idzie podług krakowskich.

— Coby nie miał chodzić taki zegarek z samego złota! Wiela téż taki kosztuje bez urazy?

— Dwieście pięndziesiąt reńskich, bo jest z kompensatorem i sekundnikiem, savonette w dwóch kopertach!

— Aj wéj! co to za szmuk, co go i nie nazwać! Dawniéj to były zegarki ze srebrem, albo ten tombek, to miał takiego bez urazy żyd, abo i okumon, a nawet lokajów — ale teraz to nawet takich nie robią — po co mają robić?... Wolą robić takie co kosztują 250 reńskich... Herste Rachel, hat a uhr, ganz von gołd, a rare sache — frug nyr ob er will was essen? Millich, bütter, ayer, kukiełkes.

— Możeby Wielmożny Pan (rzecze żydówka) chciał jajów, mliko, masła i kukiełkę.

— Dobrze, zjem bułkę i wina mi dajcie butelkę.

— Wina niema z przeproszeniem Wgo Pana. Mój ojciec nieboszczyk to buł rodem z Dąbrowy, a mój ziadek to był na Węgrów,] a co rok przywoził wiela? mało trzydzieści baryłki, dla Panów i dla Xię-

żów. Ale tu ktoby pił?... Chłop, to jest łajdak, on dla sobie to na wódkę żałuje — Panów nikogo niema, a okumon to też woli pić wódkę.—On sobie co dzień pośli dziewkę z flaszkiem, to mu trza dać, a znowu odwdzięczy potrawą, paszą, albo tam czym. Co robić? trzeba różnie szpekulować.

Weszliśmy do szynkownéj izby, gdzie rzeczywiście weselniki ochoczo się zabawiali, a po ich zawadiackich minach łatwo było poznać, iż arendarzowi przysporzyli intraty.

— Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus (rzekłem).

— Na wieki wieków amen — prosimy Pana do kompanii, i jeśli łaska zabawić się z nami.

— Bóg zapłać, ale wam nie chcę przeszkadzać.

— Nie jest z żadną przeszkodą, prosimy Jegomości; bo przecież jak w karczmie, każdemu wolno choćby jak. —

Przeszedłem do drugiéj izby, gdzie poważniejsi zapijali gospodarze, a powitawszy ich, usiadłem sobie na boku aby się ich rozmowie przysłuchać.

—„Z kądże Pan jedzie? zapytał jeden.

— Z Krakowa (odpowiedziałem), a wyście tutejsi gospodarze?

— Myśma tutejsi, a są też z ogranicy, bo panna młoda z innéj wsi a pan młody z tutąd.

— Piękną macie wieś (rzekłem), wygląda jak miasto.

— Ej pięknać ta, ale cóż, kiedy nie ma do niéj gospodarza, to się też wszyćko niszczy, dwór, pola, i gromadzie bieda bez nijakiego zarobku!

— A gdzież dziedzic téj wsi?

— Ej, kto go tam wie! — tak już od dawna świa-

tem goni a swego nie patrzy. — Był przez trzy lata dzierżawca, i wieś z kretesem wyniszczył, a teraz na siebie dziedzic odebrał i jeszcze gorzéj.

— Przecież musi być Ekonom.

— Jest ci tam taki rządca, ale się i nie wiela zna na gruncie, i ludzi téż niema czém płacić, bo choć co pieniędzy uzbiera, to panu musi posyłać, i tém się gromadzie wymawia.

— Dla tego téż, (rzecze drugi) ludzie mu niewychodzą — na ten przykład, i teraz do siana!!.. Nie miał mu kto zbierać, ani suszyć, deszcz lał przez cały tydzień i siano na nic!

— Ej, co mówicie sąsiedzie, (rzecze trzeci) albo to siano tylko, a cóż będzie z téj pszenicy albo i z tego prosa co go nie miał kto plewić?!...

— Co tam gadać (dodał czwarty), oto jak jeszcze rok tak pobędzie, to zabierą wieś za długi i podatki i tyla wszystkiego. — Ciekawość tylko po co on tam jeździ?

— Nie wiecie to po co? (rzecze pierwszy) przecieć lokaj powiadał, że się w takiéj wodzie kąpie, co się w saméj ziemi gotuje, aże wre.

— Co zaś gadacie (rzecze drugi), przecież nieprzymierzając wieprzek toby się oparzył od takiéj wody na korycie, a zaś państwo miałoby się kąpać? toby skóra z nich ślazła!!

— No, kiedy nie wierzycie, to się spytajcie. Niechże wam powiedzą ten Pan z Krakowa, czy ja łżę, czy prawdę mówię?

— Prawdę mówicie (rzekłem), jest taka gorąca woda co z ziemi wychodzi, i w któréj się państwo dla zdrowia kąpie.

— A widzisz Szymku że prawda — ale jakiegoto

twardego ścierwa jest choć i Pan, że to zdoli wytrzymać?

— Co niema, (rzecze czwarty) albo to nie podje? Jak się człek dobrze pożywi to zawsze twardszy, nieprzymierzając jak bydle. Bydle jak mgłe po trawie, to nie obstoi tak jak po owsie.

— Jabym się tam nie kąpał w takiéj wodzie (rzecze piąty) bobym się bał, czy zaś w niéj złe nie siedzi. Z czegóż ona się ma gotować w ziemi tylko ze złego? — Przecież tyle źródeł w naszéj górze, a takie zimniuśkie jakby lód. — To takie, to już od Boga, i choć się napić, to się po takiéj wodzie chce jeść, żeby człowiek céjco zjadł.

— Ej pleć baja (rzecze trzeci), kejby tam zły w wodzie siedział, kiedy on woli w siarce siedzieć. — Zwyczajnie się tak od słonka woda w ziemi gotuje, jak nieprzymierzając w stawie, co taka ciepluśka jakby ją kto zgrzał.

Niechcę Pana nudzić opowiadaniem dalszéj chłopów rozmowy, dodam tylko, iż się skończyła tragicznie, bo gospodarze podpiwszy, wszczęli bójkę, w któréj się dostało i żydowi, a możebym i ja co oberwał, gdyby mi nie przyszła na myśl rada pańska w podobnych wypadkach. — Stanąłem więc między chłcpami i donośnie zawołałem: — „Mnie słuchajcie“!! Na chwilę się uciszono, a ja dopiéro tak się odzywam:

„Wy się tu bijecie, a czarna Xiężniczka, co ma „włosy ze srebra, a nóżki z mosiądzu i gębę z si„nego żelaza, wygląda na was z za pieca!! Jak się „będziecie bić, to was zmorsko przycapi i będzie du„sić. —

Chłopi z przerażeniem za piec spoglądali, a do nóg mi się kłaniając — rzekli: „Dobrze ten pan mówi — Dajcie pokój, bo złego nie szukać. Widzieli przed ro„kiem pasterze, jak chodziło po smugu na łące, a „taką miało gębę jak ogień. I żydówka też tu umarła „tak rok a tłucze się około karczmy. Lepiéj się i ro„zejść, albo i pójdźmy do Janka przy moście“.

Nad ranem wyjechałem w dalszą podróż i widząc na wzgórzu dwór w piękném położeniu i umajony drzewami, zdążałem do niego. Około 9téj z rana stanąłem przed bramą a przez sztachety wglądałem w środek ogrodu, który przy pałacu w guście angielskim założony, łączył się późniéj z polskim sadem, gdzie sadownik obtrząsał gruszki, a jakieś piękne stworzenie (w kapeluszu słomianym á la bergère) zbierało je i jadło. — Pomyślałem sobie, mniejsza o gruszki, ale ciekawy jestem stworzenia! Więc daléj szturmować do bramy!! Stworzenie pierwsze dostrzegło moje oblężnicze zamachy i brame otworzyć kazało. Poprawiłem czuba, wąsa zakręciłem, a układnie przystąpiwszy, zapytałem panienki. — Czyli mam zaszczyt mówić z samą panią?

— Przepraszam Pana bardzo pięknie, ale państwa niema, — bo są u wód, a ja tylko zostałam na ich miejscu.

— To zapewne pani jesteś ich krewną, albo gościsz u nich.

— Tak jest panie, ja jestem przy pani saméj, niby tak, ale już nie będę, bo mi się bardzo przykrzy — tu tak pusto, i prócz jednéj dziewczyny, co jest teraz do moich usług to nikogo niema.

— Byłbym szczęśliwym (rzeknę), gdybym mógł

samotność pani chociaż na chwilę uprzyjemnić lub urozmaicić.

— Ślicznie dziękuję panu, aleby się tu panu przykrzyło.

— W tak miłém towarzystwie, wiek cały chciałbym przepędzić. Już od miesiąca jak wyjechałem z Krakowa, a pierwszy dopiero raz tak szczęśliwie trafiłem.

— Panowie z Krakowa (rzecze stworzeńko), są bardzo grzeczni, ale téż lubią pochlebiać.

— Pochlebstwo miejsca mieć nie może, tam gdzie się wdziękom szczery hołd należy.

— Ej, jabym się założyła, że Pan tylko tak żartuje.

— Oh nie pani, to niegodném by było mojego honoru gdybym śmiał żartować. Ale ja może pani przeszkadzam? pani zajętą byłaś w ogrodzie.

— O bynajmniéj, patrzyłam tylko czy moje ulubione gruszki już dojrzały.

— A jakiż gatunek gruszek najwięcéj pani smakuje?

— Ja najbardziéj lubię panny.

— Proszę co za traf szczególny, bo i ja mam ten sam gust i bardzo lubię panny, (choćby i nie gruszki)—ale między niemi jest jedna, która mi się najwięcéj podoba.

— Ciekawam téż która?

— Nie śmiem powiedzieć, boby się może pani pogniewała za moją śmiałość.

— Nie pogniewam, niech pan powie.

— Kiedy mi wolno, to powiem: że — pani!!

— Oh co temu to nigdy nie wierzę, dopiéro mnie pan zobaczył i zaraz pan tak mówi jakby mnie znał.

— Pani! dość raz na Ciebie spojrzyć, aby strzały wdzięków twoich w skruś przeszyły serce pałające czystą miłością. Zaledwo cię ujrzałem przez sztachety, kiedyś zbierała gruszki, a zaraz pomyśliłem sobie, iż mego konia Kupido prowadził, a Wenus wskazywała mu drogę. Dobywam się do bramy; nikt mnie nie słyszy, ale usłyszałaś mnie pani i kazałaś otworzyć. — Oh pani! ten dzień i ten ranek, któremu pogodne przyświéca słońce, powłócząc świat różanym rąbkiem i oblewając dyamentową rosą: — ten dzień pani, jest dla mnie dniem szczęścia, portem pomyślności, zorzą mego przeznaczenia.

— To także szczególna osobliwość, żeby się tak prędko decydować! — ale kto się prędko zakochuje, to się prędko odkochuje. Mówiła mi pani pisarzowa, iż nic młodzieży krakowskiéj wierzyć nie można, bo są same bałamuty.

— Pani pisarzowa, nie zna widać owéj sympatyi dusz, które jak dwa skowronki kołysząc się w obłokach wabią się miłośnie, gdy rolnik orze ziemię, uprawiając ją znojem swoim — pani pisarzowa musi być osoba prozaiczna.

— Nie zła kobieta, ale starsza od męża, a mąż przystojny człowiek, więc ona bardzo zazdrosna, jak czasem pogada zemną.

— Nie można się dziwić (rzekłem) iż pani pisarzowa boi się, aby wdzięki pani nie zelektryzowały jéj męża. A wreszcie skoro jest żonaty to powinien już kontentować się szczęściem domowém. Ja jestem kawalerem, a tylko pragnąłbym trafić na osobę którąbym kochał i któraby mnie kochała.

— I jabym też nigdy nie poszła za mąż tylko z miłości, bo majątek nigdy na świecie szczęścia nie

nie robi. Jako i nasz pan co się z panią ożenił, to tylko się na posag złakomił, ale jéj nie kocha, i dla tego jeżdzią za granicę, bo się pan prędzéj rozerwie, a i pani też nie tak nudno. Jak zaś są w domu, to pan dla pani taki zimny, co niech Bóg broni! — Pan mieszka z jednéj strony pałacu a pani z drugiéj. — Może pan chce pałac zobaczyć, to proszę — ujrzy pan piękne malowania.

— Nic piękniejszego na obrazie nie zobaczę nad żywą Boginię na która patrzę i która jaśnieje wszystkiemi wdziękami roży, fijołków i narcyzów. — Ale muszę konia mojego odesłać do karczmy i kazać go popaść.

— Oh, proszę pana, przecież się tu znajdzie miejsce w pańskiéj stajni a pisarz wyda na niego obrok, onby cały spichrz oddał gdybym mu tylko powiedziała — niech pan będzie łaskawy iśdź tędy.

— Niech pani będzie łaskawa iśdź na przód i wskazać mi drogę mojego szczęścia.

Obejrzawszy pałac i pokój panny Rozali (bo tak było temu ładnemu stworzeniu na imie) chciałem wyjechać, kiedy mnie moja Bogini zatrzymała na Obiad. — Kucharz się wysadził i jedliśmy w cztery osoby, to jest ładna Rozia, ja, pan pisarz i pani pisarzowa. — Potrawy były przewyborne — kompot z brzoskwini doskonały, a wina w kilku gatunkach, a mianowicie jedno, które pan pisarz przy końcu z piwnicy przyniósł, musiało mieć ze sto lat, bo powiedział że go jest tylko kilka butelek i dla tego trzeba flaszkę innem winem napełnić i w to samo miejsce wstawić. — Po obiedzie czarna kawa z białym Rumem, i póżniéj herbata którą Rózia przygotowała, (dużo żółtéj dosypując) w końcu kurczęta ze

smietaną i z poziomkami zakończyły festyn, kiedy tak miła gościnność panny Rozalii wynagrodziła mi trudy podróży sztafeta do pisarza wysłana zwiastowała, iż brat pański jadąc z Przemyśla do Paryża wstąpi do dóbr N., i parę dni ma zabawić. Rózia zrobiła mi to smutne zwierzenie, i musiałem się zbierać czem prędzéj, aby legalniejszemu gościowi ustąpić miejsca — pożegnaliśmy się czule z panną Rozaliją. — Dostałem od niéj na pamiątkę pierscionek z włosienia, a ja sam jéj siebie obiecałem z powrotem. — Los inaczéj rządził i już jéj więcéj nie widziałem.

Nasłuchawszy się tych opowiadań mego kommissanta powziąłem wyobrażenie o szkodzie jaką *podróżomanija* w naszym kraju zrządza, ale ciekawym byłem dowiedzieć się też i o interesach księgarskich. Zapytałem więc pana Józefa, jak poszła sprzedaż książek?

— Rachunek podany, najlepiéj pana objaśni (rzecze on) iż to co się sprzedało, nie opłaciło kosztów podroży, i dla tego oszczędzając kieszeni pańskiéj — wolę się wyrzec Rózi, jak na nowy a próżny wydatek narażać. Nikt książki kupić niechce, a nadto powiem panu otwarcie, że i to zakładowi pańskiemu szkodzi, iż pan jesteś szlachcicem a nie kupcem z professyi, — Nikt na seryo przemysłu pańskiego nie bierze, albo myśli, iż pan powinieneś darmo książki rozdawać. — Z tąd też i ta nieregularność niektórych osób w wypłacaniu księgarskich długów. — Osoby mniéj rzetelne, mają pewność że im pan komornika nie poślesz więc sobie dług pański za nic ważą i po pięć i po sześć lat wypłatę przetrzymują.

Chociaż już niektórym piędziesiąt rachunków posłałem, to nic nie pomaga. — To nas panie gubi, bo pan wydaje i sieje a nie zbiera. — Znowu teraz mamy wydawać cztery tomy dzieł Xiędza Metropolity Hołowińskiego — to pana będzie kosztować 6000 Reńskich a kiedyż to pan odbierzesz?

— Nie bój się mój panie Józefie na tem nie stracimy, to się prędko rozejdzie.

— Że się rozejdzie to o tem nie wątpię, ale czy co przyniesie, to pytanie? Ja mówię, że pan dużo na swoją głowę bierzesz, najlepiéj panu na wsi siedzieć i pisać, a kto inny niech drukuje i sprzedaje — pan na kupca nadto jesteś miękki.

— Trudno mój panie Józefie wycofać się już z tego jarzma, gdyby się jednak trafił kupiec na księgarnią, tobym ją może w szczęśliwsze ręce oddał. Ale trudno takiego znaleśdź, któryby wartość onéj zapłacił.

— Niebyłoby trudno, ale to utrudnia, iż pan pragniesz aby był koniecznie zakład katolicki, a to jest tytuł, który Katolików nie zachęca, a mniéj żarliwych odstrasza.

— Prawdę mówisz! — Jednak od tego warunku nie odstąpię i skoro podniósłem myśl, to jéj wiernym zostanę, a Bóg dopomoże!!

	Złp.	gr.
Nauka moralna i obyczajowa dla ludu naszego in 16	—	12
Godła rewolucyjne w obec prawdy przez W. Wielogłowskiego in 8	2	—
List pasterski ks. Arcybiskupa paryzkiego in 18mo	—	4
Żywot śp. Jana Bogdana Tarnowskiego in 8vo	—	15
Prawidła obyczajności, z francuzkiego przełożył na język polski J. Miłkowski, in 16mo	2	—
O sztuce chowu koni, przez księcia Władysława Sanguszkę, in 8 .	1	—
Historya pożaru miasta Krakowa z rycinami (Złp. 4) cena zniżona	2	—
Jana Taulera ustawy duchowne, dzieło z XIV. wieku, in 12mo . .	4	—
Badania filozoficzne o Chrześcianizmie (Nicolas) przez Zdzisława Zamojskiego na język polski przełożone in 8 Tom I.	16	—
Poezye Franciszka Żyglińskiego (Złp. 6) cena zniżona	4	—
Żywot św. Zity, służebnéj w mieście Luce w XIV wieku, in 12mo	1	—
Odpowiedzi na zarzuty Ducha Czasu, czynione kościołowi katolickiemu i jego urządzeniom, a stawione pod sąd wiary i rozumu przez ks. Ségur, przełożył W. Iżycki, ...	2	—
Monarchia dziedziczna przez S. R. Służewskiego	1	—
Vade mecum ad Infirmos, w oprawie	1	6
Skarb duchowny dla naszych dzieci, w oprawie	1	—
O poruszaniu i wróżbiarstwie stołów, przez W. Wielogłowskiego .	1	10
Przewodnik w rozbiorach chemicznych, p. Władysława Bazana, .	2	—
Pociecha dla dusz chrześciańskich czyli nabożeństwo zaduszne przełożone na język polski przez ks. Goliana S. T. D. . . . . ,	1	12
O prawdziwości religii katolickiéj, według św. Augustyna wolnym przekładem napisał L. R.	3	—
S. Aur. Augustyna biskupa Hippony o kazaniu pańskiém na górze według św. Mateusza. Księgi dwie	3	—
Wstęp na górę Karmelu p. św. Jana od krzyża pierwszego Karmelity bosego, przełożył L. R.	6	—
Żywot Bł. Andrzeja Boboli, w krótkości podany przez W. W. .	—	12
...wód miłości ku duszom w czyśćcu cierpiącym . . . . , . . .	—	6
...e Triomphe de Marie dans son Immaculée Conception Sous le Pontificat de Pie IX , ... , .	—	20
Wianek z swojskich kwiatków, przez S. z P. hr. B.	—	12
O dawnych i teraźniejszych prawach polskich. Słów kilka przez autora Listopada . . . . , ...	—	6
Chrystus Pan, mówiący do serca młodzieńca. Dziełko z francuzkiego na polskie przełożone p. Maryą Wielogłowską. Wydanie 2. .	2	—
Biskupów kijowskich i czernichowskich św. katolickiego kościoła porządek i liczba	4	—
...mmaryusz albo zebranie przedniejszych nauk i pobudek duchownych z dzieł św. Teresy od Pana Jezusa, p. ks. Nucerina, Karmelitę w wieku XVII tłumaczonych. (Wyd. nowe popr.) .	3	—
...rzy powieści obyczajowe moralne	3	—
...ewiasta, przez W. Wielogłowskiego. (Wydanie trzecie.)	2	—
...spomnienia o Annie Maryi Tagi	1	—
...dam Mickiewicz, wspomnienia pozgonne, p. Lucyana Siemieńskiego	2	—
...tania o św. Izydorze, oraczu	—	4
...tania do św. Moniki	—	2
...bożeństwo do konającego serca Jezusa za konających	—	2
...wiasty ewangieliczne, Homilie ks. Ventury de Rolica, przełożył k... Zygmunt Golian, Dr. św. T., kaznodzieja Katedry krakow. Zeszyt I, II, III i IV.	8	—
...to wyjdzie w 10 zeszytach. z których każden będzie kosztować	2	—
...a pamiątka pożaru miasta Krakowa	1	—
...ły krakowskie, wydanie w stalorytach z treściwym onych opisem	6	—